CASPARIS FRANCI

DE EXTERNO, VISIBILI ET HYERARCHICO ECCLESIAE Catholicæ Sacerdotio, aduersus hæreticorum figmenta, ex Sacra Scriptura, & orthodoxis Patribus Assertio,

AD REVERENDISSImum in Christo patrem, illustrißimumq́ principem ac Dominum, D. IOHANNEM EGOLPHUM Episcopum Augustanum.

COLONIAE
Apud Maternum Cholinum.
M. D. LXXV.
cum gratia & Priuileg. Cæs. Maiest.

REVERENDISSIMO IN CHRISTO PATRI, Illustrisſimoque Principi ac Domino, Domino Iohanni Egolpho, Epiſcopo Auguſtano.

SI quis fidelium, Ampliſſime Præſul, perturbatiſſimum & miſerrimum Reipublicæ Chriſtianæ ſtatum hac noſtra ætate altius ſecum perpendit & conſiderat, inter alia haud poſtremam huius infelicitatis, & corruptelarum eſſe cauſam, ac veluti caput reipſa, & experientia conuictus teſtabitur: quàm quod ſub prætextu Euangelicæ libertatis, homines poteſtatem ſibi ſumant liberam quoſuis nouæ religionis duces & magiſtros, deli- 2. Timo. 4. *gendi, audiendi, & ſequendi, ne ſecun-*

 dum

1. Cor. 14. *dum D.Paulum electionis vas, omnia honestè, & secundum ordinem fiant in Ecclesia. Hinc cum magno Germaniæ tumultu, & multorum millium internecione tot sectæ dissectæ vndiq; exortæ, hinc tot Confeßiones, quot capita promulgatæ, hinc nulla fuit ætas (proh dolor) vnquam, quæ vna eodemq; tempore vberiorem hæreticorum prouentum præbuerit, qui sacrarum literarum authoritatē ad sacrilega dogmata sua detorserint, qui Patrum nostrorum terminos transgreßi nouas cathetras nefariè erexerint, & Episcoporum Ecclesiasticas ordinationes, ab Apostolorum temporibus ad nos vsq; sanctißimè obseruatas, paßim pro arbitrio suo temerè abrogarint, prophanarint, execrati fuerint. Vnde cum hyerarchicum Ecclesiæ sacerdotium non admittant, eò grassatur in præceps effrenata illa licentia, vt cuiuis de fece vulgi, cuiuis baiulo, Zonario, quin etiam carnifici prædicare, consecrare, bapti-*

baptizare, exorcismos agere, peccata remittere, aut quocunque alio Sacerdotali officio impunè apud istos fungi liceat. Sed agè audiamus parumper, quid hoc extremo seculo, impudentiæ & impietatis feracissimo, nouæ doctrinæ ministri & buccinatores, de Ecclesiastico ordine diuinitus instituto, in medium proferant.

Lutherus scelerum caput malorum omnium & ἀκαταστασίας huius machinator & artifex in libello de abroganda Missa in hac verba erumpit:

Certus esto, (inquit) nec vlla persuasione falli te sinas, quisquis esse voles purè Christianus, nullum esse in nouo testamento Sacerdotium visibile & externum, nisi quod humanis mendacijs est per Sathanam erectum.

Iacobus Smidelinus temerariè, in disputatione aliqua non ita pridem Tubingæ habita inter alias blasphemias euomuit: sine summa contumelia sacrificij Christi, neminem seipsum Sacerdotem

appellare posse.

Quid praterea integro volumine Georgius Nigrinus, multa garrulitate & vehementia manifestum est.

Hoc enim externum Ecclesia Sacerdotiū, quod tot seculis Apostoli, patresq́ nostri sanctißimi, in summa veneratione habuerunt, partim humanis mendacijs à Papistis & Antichristi membris, partim Satanicis instinctibus, in contemptū reliquorum Christianorum & Ecclesia detrimentum, superbè & perfidiosè introductū esse plenis buccis & voce Stentorea affirmare non dubitat. Ex quibus concludit, penes laicos ius ordinandi & constituendi Ecclesia ministros ac Episcopos esse, quod nullo iure, & vi quadam tyrannicè Pontificij ad sese, per aliquot secula, contra Dei Verbum & Apostolicam traduionem rapuerunt.

Quis verò pietatis zelo praditus tàm impia conuicia sanctißimis Christi ministerijs improperari ferat aquanimiter?

ter? Quis quæso tàm iniquè mendatia in Dei Sacerdotes coniecta non molestè audiat? Quis tam pulcherrimum Ecclesiæ statum, diuinißimum ordinem euerti, blasphemari & tolli, absq; cordis ingenti mœrore atq; lacbrymis posset intueri? Quid enim ordine amabilius? quid pulchrius? vt grauißima illa Xenophontis sententia testatur, ὅτι οὐτὲν οὕτω εὔχρηστον, οὔτε καλὸν ἐν τῷ βίῳ ὡς ἡ τάξις, quod nihil tàm vtile neq; tàm pulchrum sit in vita quàm ordo. Xenophon in Oecono mico.

Cæterum nil firmius sectarijs istis vndique dissectis, pro fidei & Catholicæ religionis nostræ defensione opponere possumus, quàm aciem illam ordinatißimè instructam, videlicet sacrosanctæ scriptura certißima, firmißimaq; axiomata, & traditionem quæ à primis illis Apostolicæ Ecclesiæ fundatoribus, per orthodoxos Patres, infallibiliter ad nos vsque diuina dispositione ac prouidentia promanauit.

Sic enim Irenæus Valentinum, Tertullianus Marcionem, Origenes Celsum, Nicena Synodus Arrium, Basilius Eunomium, Hieronymus Iouinianum, Vigilantium, Luciferanum, Cyrillus Nestorium, Augustinus Pelagianos, Donatistas, sic reliqui Ecclesiæ Doctores sui temporis hæreticos vicerunt & profligarunt. Quis autem ratione valens non multo mallet vnanimem, perpetuum & conformem totius orbis Christiani per tot ætates consensum amplecti, certißimaq́ veritatis cognitioni, quæ martyrum supplicio confirmata, Sanctorum hominum amplißimis monumentis illustrata est, ex animo firmiter adhærere: quàm illorum opiniones sequi, qui nulla pietate, nulla eruditione ornati, nouitate suspecti, flagitijs infames sunt, qui nihil nisi veritatis pollicitationem habent, qui magno supercilio scripturarum peritiã sibi falsò vendicant, & tamen verbo Dei atque vero, legitimo & Apostolico Sacramentorum.

mentorum vsu & administratione omninò destituuntur.

Ostendant quaeso nouatores isti, si possunt, Confeßiones suas ab apostolis originem traxisse, proferant doctrinae suae testes, & si qui fuerint, dicant nobis cur tàm pauci, vt orbem latuerint, tàm dispersi, vt nusquam congregati fuerint, tam illiterati, vt nihil scripserint, tàm inepti, vt nihil dixerint. sed profectò omnium hominum sunt superbißimi, qui post mille quingentos annos docere praesumunt, quae vniuersus Christi annorum populus ignorauit, quae hactenus Ecclesia Christi nunquam credidit, quae semper explosit, damnauit, exußit: Sunt peruersißimi, qui propagare verbum Dei contendunt, & tamen in suis conuenticulis de praecipuis fidei articulis dissentiunt, Sũt deniq; perdidißimi, quorũ squalidus coetus docentiũ & dissentiũ impurã Caceuangelij vocẽ, reuera, (vt loquar quod res est) nihil aliud quàm Cyclopum ca-

Euripides in Cycopie

terua est, de qua Euripides literis memoriæq́ prodidit. ἀχθεῖ οὐδὲς οὐδὲν οὐδενὸς

Cum igitur nuper contra nefarium & maleferiatum homuncionem Georgium Nigrinum Haßiæ concionatorem, de ordinaria & legitima Sacerdotum ac ministrorum Ecclesiæ vocatione & ordinatione scriberem, & singulas ipsius oppositiones, quibus prophana & laica ministeria sua conabatur defendere auxiliante Deo conuellerem: ex sacra Scriptura & orthodoxis Patribus hanc de externo, visibili, & hierachico catholicorum sacerdotio assertionem, collegi, quæ haud dubiè cathena est firmißima, qua vinciri & constringi tenacißimè possunt omnes contra illud latrantes & ferocientes hæretici, vt reseruati ad terribile illud Dei iudiciũ, si ab errore conuerti noluerint, in æternum vincti & condemnati in tenebras exteriores detrudantur & coniiciantur.

Poterit autem diligens & beneuolus

lector

lector ex hac Assertione catholica, inter alia scitu & cognitu longè dignissima, sequentia capita, & Apostolicæ traditionis dogmata aduersus prophanas & peruersas hæreticorum nouitates elicere & cognoscere: primò quòd summoperè peccent, qui externum sacerdotium & potestatem Ecclesiasticam tollunt, atque prædicandi, & Sacramenta administrãdi officia omnium fidelium multitudini tribuunt, neque per legitimam manuũ impositionem, & solennes sanctæ Ecclesiæ cæremonias, gratiam, potestatem atque ministerium conferri peculiare, concedunt. Secundò quod non penes laicos (quibus quidem suffragium petitionis & consensus siue testimonij conuenit) ius & potestas sit, ordinandi & constituendi episcopos, vel Ecclesiæ Sacerdotes. Tertiò, quod domini corpus & sanguinem, vnus sacerdos legitimè ab Episcopo, Apostolorum successore ordinatus, possit conficere & consecrare. Reliquos verò ius

Euangelicum, Apostolicum & Ecclesiasticum impudenter ac sacrilegè violare, omniq́; authoritate carere, qui vt lupi rapaces in ouile irrumpunt, & à laicis missi, sacerdotalia officia exercere præsumunt.

Hanc verò de externo & visibili Ecclesiæ sacerdotio Assertionem, Reuerendissime in Christo pater, & Illustrissime Princeps, sub tutela & nomine Reuerendissimæ Cels. T. in publicum emittere non dubitaui, cum satis superq́; exploratum habeam, te vt pietate, ita & doctrina excellere, atq; omnibus viribus, omnibusq́; (quod aiunt) copijs eniti, quò Catholica & Apostolica fides, quam ab antecessoribus tuis per manus traditam accepisti, ad posteros quoque inuiolata propagetur, postquam enim ad Ecclesiæ gubernacula euectus es, nihil tibi est antiquius, nihil quod pro diuinis ingenij tui dotibus ardentius exoptes, quàm vt disciplina vetus reuocetur, languescenti Ec-

clesiæ

clesiæ succurratur, teterrimæ dissentiones componantur, sacra studia floreāt, atque exoptata pax & amabilis concordia tandem reparetūr. Quid verbis opus est? videre mihi videor admodum reuerendos, spectatißimosq́ Augustani collegij Patres, in Episcopo suo designando, magno piorum omnium applausu etiam atque etiam, communibus suffragijs obseruasse, quod olim Petrus Apostolorum princeps de suo in Episcopatu successore D. Clemente statuit: Clementem, inquiens, Episcopum vobis ordino, cui soli meæ prædicationis & doctrinæ cathedram credo, quem præ cæteris expertus sum Deum colentem, homines diligentem, castum, discendi studijs deditum: sobrium, benignum, iustum, patientem, & scientem ferre nonnullorum (etiam ex his quæ in verbo Dei instituuntur) iniurias, &c. Clemen. 1. Epistola

Pluribus virtutes tuas, pro vt par esset, prædicare possem, sed & ego ab adu-

landi vicio, vt ipse nosti, sum alienus, nec præsens locus permittit in tuis laudibus longius me commorari. Vnum tamen illud verè dicam, vehementer optare me cum aliijs pijs & cordatis viris, vt orbis Christianus quàm plurimos tui similes Ecclesiarum Antistites & principes habeat, qui in promouenda catholica religione & piorum studijs adiuuandis, te æquare, pro sua facultate omni animi contentione elaborent. Certum namq; est, si id contingeret, diuinis pariter & humanis rebus longè melius consultum fore.

Præterea cum tanta in me Reuerend. Cel. T. contulerit beneficia, quæ ne cogitanda quidem gratia assequi vnquam potero, publicum hoc gratitudinis meæ erga illam testimonium extare volui. Scio quidem aliam esse & personæ tuæ dignitatem, & meritorum tuorum erga me magnitudinem, quam vt operis vel collectionis huius dedicatióne illi satisfie

ri possit: Nec me tamen hoc quoque fugit, te pro ingenita tua humanitate, in officij colendi ratione, non res metiri ponderc, sed eius à quo proficiscuntur facultatibus & animo, nec in referenda gratia spectare quid meritis tuis debeatur, sed quid praestare valeat, qui referendi habet voluntatem, Αρχεῖ ἐν μεγάλοις καὶ τὸ θέλημα μόνον. In magnis enim voluisse sat est. Princeps Pastorum Christus quàm diutissimè Reuerendiss. Cel. V. ad Reipublicae Christianae vtilitatem, & bonorum solatium, florentem conseruet & incolumem. Ingolstadij die D. Catharinae virginis. Anno reparatae salutis M. D. LXXIIII.

Reuerendiss. atque Illustriss.
Cels. T. Obseruantiss.

Caspar Francus
ibidem Ecclesiae
S. Mauritij Pastor.

M. Iohannis Engerdi Neapolitani Turingi, P. L. & Poëtices in Catholica Ingolstadiensi Academia Professoris ordinarij.

Cur nunc infelix ingentibus excita monstris,
Cum multis, sine more furit Germania regnis
Proh dolor, ardentiq́ue errorum fluctuat æstu.
Atque animum nunc huc dubium, nunc diuidit illuc?
Cur varias raptum in partes penè omnibus horis.
Scinditur incertum sacra in contraria vulgus?
Omnibus en terris caput horum & causa malorum est
Vana sacerdotij veri fuga: scilicet omnes
Iniußi, nullaq́ue Dei se lege tenentes,
Iactant verba Dei, & malè Sacramenta ministrant.
Quin & oues ipsæ variũ & mutabile vulgus,
Queis neque mos, neque cultus adest, infesta luporum
Ora legunt, vigilesq́ue canes ab ouilibus arcent
Quod quicunque probant, quàm sint rationis egentes,

Hæc

Hæc tibi sacrorum monstrant monumenta parentum,
Quæ sibi collegit FRANCVS *clarißimus heros,*
Hæretica oppugnans variarum monstra ferarum,
NIGRINVM *ante alias: sanctum cui numen ademptum est.*
Hæc alijs intacta prius, ferrata cathena est,
Qua trahit & frenat lictor fortißimus hosteis,
Ac nihil ingenia, studijs nil linquit in ausum,
Vt lapsa poßit fidei sarcire ruinas.
Accipe non vlli sudatos antè labores,
Quisquis amans veri es, quondam maiora sequentur.

DE

DE EXTERNO

VISIBILI ET HIERARCHICO ECCLESIAE SACERDOtio, *ex sacra scriptura & Sanctis patribus Assertio.*

FIGVRA.

Gene.14. AT verò Melchisedech Rex Salem proferens *panem & vinum* (erat *enim Sacerdos Dei* altissimi) benedixit Abrahæ.

VMBRA.

Exod.30. Aaron & filios eius vnges, sanctificabisque eos, vt *sacerdotio* fungantur mihi.

1.Paral.29. Congregauit Ezechias sacerdotes atque leuitas, dixitq; ad eos: Vos elegit dominus, vt stetis coram eo, & ministretis illi, colatisq; eum, & cremetis ei incensum.

PROPHETIA.

Ascen-

Aſcendiſti in altum, cepiſti captiui Pſal.67.
tatem, accepiſti dona in hominibus.
Iurauit Dominus & non pœni- Pſal.109.
tebit eum, tu es ſccerdos in æternū,
ſecundum ordinem Melchiſedech.
Et reſtituam iudices tuos vt fue- Eſai.1.
runt prius & conſiliarios tuos ſicut
antiquitus: poſthæc vocaberis ciui-
tas iuſti, vrbs fidelis.
Hoc fœdus meum cum eis dicit
Dominus, Spiritus meus qui eſt in te Eſai.59.
& verba mea quæ poſui in ore tuo,
non recedent de ore tuo, *& de ore ſe-
minis tui,* & de ore ſeminis ſeminis
tui, dicit Dominus, à modo & vſque
in ſempiternum.
Omne pecus Cedar congregabitur
tibi, arietes Nabaioth miniſtrabunt Eſai.60.
tibi, *offerentur ſuper placabili altari meo*
& domum maieſtatis meæ glorifi-
cabo.
Et ædificabunt filij peregrinorū Ibidem.
multo tuo, & reges eorum mini-
ſtrabunt tibi, indignatione enim

mea percuſsi te,& in recõciliatione mea miſertus ſum tui. Et aperiētur portæ tuæ iugiter,die ac nocte non claudentur, vt afferatur ad te fortitudo gentium,& reges earum adducantur.

Eſai.61. Et ſtabunt alieni,& paſcent pecora veſtra,& filij peregrinorum agricolæ & vinatores veſtri erunt, *vos autem ſacerdotes domini vocabimini*: miniſtri Dei noſtri, dicetur vobis, fortitudinem gentium commedetis,& in gloria earum ſuperbietis. Pro confuſione veſtra duplici & rubore laudabunt partem eorum: propter hoc in terra ſua duplicia poſsidebunt, lætitia ſempiterna erit eis. Quia ego Dominus diligens iudicium, & odio habens rapinam in holocauſtum: & dabo opus eorum in veritate,& fœdus perpetuum feriam eis. *Et ſcietur in gentibus ſemen eorum*, & germen eorum in medio populorum: omnes qui viderint eos, cognoſcent illos,

quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus.

Ego autem opera eorum, & cogitationes eorum venio vt congregē cum omnibus gentibus & linguis, & venient & videbunt gloriam meam. Et ponam in *eis signum*, & mittam ex eis qui saluati fuerint, ad gentes in mare, in Aphricam, & Lydiam tenentes sagittam: & in Italiá & Græciam ad insulas longè, ad eos qui non audierunt de me, & non viderunt gloriam meam. Et annuncia bunt gloriam meam gentibus, & adducent omnes fratres vestros de cunctis gentibus donum Domino, in equis & in quadrigis, & in lecticis, & in mulis, & in carrucis, ad montem sanctum meum Ierusalem, dicit Dominus, quo modo si inferant filij Israel munus in vase mundo in domum Domini. *Et assumam ex eis in sacerdotes, & Leuitas*, dicit Dominus. Esai. 66.

Vsque ad principem fortitudinis Daniel. 8.

magnifi-

magnificatum eſt, & ab eo tulit *iuge Sacrificium*, & deiecit locum ſanctificationis eius. Robur autem datum eſt contra *iuge ſacrificium*, propter peccata: & proſternetur veritas in terra, & faciet & proſperabitur. Et audiui vnum de ſanctis loquentem, & dixit vnus ſanctus alteri neſcio cui loquenti, vſquequo viſio, & *iuge ſacrificium* & peccatum deſolationis quæ facta eſt, & ſanctuariũ & fortitudo conculcabitur. Et dixit ei, vſq; ad veſperá & mane dies duo mil lia trecẽti, & mũdabitur ſanctuariũ.

Malach. 1. Non eſt mihi voluntas in vobis, dicit Dominus exercituum, & munus non ſuſcipiam de manu veſtra. Ab ortu enim ſolis vſq; ad occaſum, magnum eſt nomen meum in gentibus, & in omni loco *ſacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda*, quia magnum eſt nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituũ.

CHRISTVS *exhibens*

Videns

Videns Ieſus turbas, miſertus eſt eis, quia erant vexati & iacentes ſicut oues non habentes paſtorem, tunc dicit diſcipulis ſuis: Meſsis quidem multa, operarij autem pauci. Rogate ergo *dominum meßis, vt emittat operarios* in meſſem ſuam. Matth. 9.

Et conuocatis duodecim diſcipulis ſuis, *dedit illis poteſtatem* ſpirituũ immundorum, vt eijcerent eos, & curarent omnem languorem, & omnẽ infirmitatẽ. Duodecim autem Apoſtolorum nomina ſunt hæc: primus Simon qui dicitur Petrus, & Andreas frater eius, Philippus & Bartholomęus, Thomas & Matthęus publicanus, & Iacobus Alphęi, & Thaddęus, Simon Cananæus, & Iudas Scariotis, qui & tradidit eũ. *Hos duodecim miſit Ieſus*, præcipiẽs eis, dicens, In viam gentiũ ne abieritis, & in ciuitates Samaritanorum ne intraueritis: ſed potius ite ad oues quæ perierunt domus Iſrael. Euntes Matth. 10.

tes autem prædicate, dicentes: Quia appropinquauit regnum cælorum. Infirmos curate, mortuos suscitate, leprosos mundate, dæmones eijcite: *gratis accepistis*, gratis date.

Ibidem. Ecce *ego mitto vos*, sicut oues in medio luporum.

Matth. 16. Ego dico tibi, quia *tu es Petrus*, & super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non præualebunt aduersus eam. Et *tibi dabo claues regni cælorum*. Et quodcunque ligaueris super terrã, erit ligatum & in cælis: & quodcunque solueris super terram, erit solutum & in cælis.

Matth. 18. Amen dico vobis quæcunque alligaueritis super terram, erunt ligata & in cælo: & quæcunque solueritis super terram, erunt soluta & in cælo.

Matth. 23. Ecce *ego mitto ad vos prophetas*, & sapientes, & scribas, & ex illis occidetis & crucifigetis, & ex eis flagellabitis in synagogis vestris, & persequemini

quemini de ciuitate in ciuitatem.

Cœnantibus autem eis, accepit Iesus panem, & benedixit ac fregit, deditq; discipulis suis, & ait: Accipite & comedite: Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, gratias egit & dedit illis, dicens, Bibite ex hoc omnes: Hic est enim sanguis meus noui testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Matth. 26.

Accedens Iesus locutus est dicens: *Data est mihi omnis potestas* in cælo & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris & filij & Spiritus sancti, docentes eos seruare omnia quæcunque mandaui vobis: & ecce ego vobiscum sum omnibus diebus vsque ad consummationem seculi. Matth. 28.

Et ascendens in montem, *vocauit ad se quos voluit ipse:* & venerunt ad eum. Et fecit vt essent duodecim cũ illo, & vt mitteret eos prędicare. Et Marc. 3.

dedit illis poteſtatem curandi infirmitates, & eijciendi dæmonia. Et impoſuit Simoni nomen Petrus, & Iacobum Zebedæi & Iohannem fratrem Iacobi: & impoſuit eis nomina Boanerges, quod eſt, filij tonitrui, & Andream & Philippum & Bartholomæum & Matthæum, & Thomam & Iacobum Alphæi, & Thaddæum & Simonem Cananæum, & Iudam Iſcarioten, qui & tradidit illum.

Marc. 6. Et vocauit duodecim, & *cœpit eos mittere* binos, & dabat illis poteſtatem ſpirituum immundorum. Et præcepit eis, ne quid tollerẽt in via, niſi virgam tantum, non peram, non panem, neque in zona æs, ſed calceatos ſandalijs, & ne induerentur duabus tunicis. Et dicebat eis, Quocunque introieritis in domum, illic manete donec exeatis inde, & quicunque non receperint vos, nec audierint vos, exeuntes inde excu-

tite puluerem de pedibus veſtris in teſtimonium illis. Et exeuntes prędicabant, vt pœnitentiam agerent, & dæmonia multa eijciebãt, & vngebant oleo multos ęgros, & ſanabãtur.

Et manducantibus illis accepit Ieſus panem, & benedicẽs fregit, & dedit eis, & ait: Sumite, hoc eſt corpus meũ. Et accepto calice, gratias agẽs dedit eis, & biberunt ex illo omnes. Et ait illis, Hic eſt ſanguis meus noui Teſtamẽti, qui ꝓ multis effundetur. Marc. 14.

Et dixit eis: Euntes in mundum vniuerſum, prædicate Euangelium omni creaturæ. Qui crediderit & baptizatus fuerit, ſaluus erit: qui verò non crediderit condemnabitur. Marc. 16.

Factum eſt autẽ in illis diebus, exijt in montẽ orare, & erat pernoctans in oratione Dei. Et cum dies factus eſſet, vocauit diſcipulos ſuos: & *elegit duodecim* ex ipſis, quos & Apoſtolos nominauit: Simonem, quem cognominauit Petrũ, et Andreã fratrẽ eius, Luc. 6.

Iacobum & Iohannem, Philippum & Bartholomæum, Matthæum & Thomã, Iacobũ Alphæi, & Simoné qui vocatur Zelotes, & Iudá Iacobi & Iudá Iſchariotẽ, qui fuit proditor.

Luc. 9. Conuocatis autem Ieſus duodecim Apoſtolis, *dedit illis virtutem & poteſtatem* ſuper omnia dæmonia, & vt languores curarent. Et miſit illos prædicare regnũ Dei, & ſanare infirmos.

Luc. 10. Poſthæc autem deſignauit Dominus *& alios ſeptuaginta duos*: & miſit illos binos ante faciem ſuam in omnem ciuitatem & locum quò erat ipſe venturus. Et dicebat illis: Meſsis quidem multa, operarij autẽ pauci. *Rogate ergo dominum meſſis, vt mittat operarios in meſſem ſuam.* Ite: ecce ego vos mitto ſicut agnos inter lupos.

Luc. 22. Et cũ facta eſſet hora, diſcubuit, & duodecim Apoſtoli cum eo, & ait illis: Deſiderio deſideraui hoc Paſcha mandu-

manducare vobiſcum antequam pa tiar. Dico enim vobis, quia ex hoc non manducabo illud, donec impleatur in regno Dei. Et accepto calice gratias egit & dixit: Accipite & diuidite inter vos: dico enim vobis, quod non bibam de generatione vitis, donec regnum Dei veniat. Et accepto pane gratias egit, & fregit, & dedit eis dicens, *Hoc eſt corpus meum, quod pro vobis datur: hoc facite in meam commemorationem.* Similiter & calicem poſtquam cœnauit dicens: Hic eſt calix nouum teſtamentũ in ſanguine meo, qui pro vobis fundetur.

Vos autem teſtes eſtis horum. *Ego mittã promiſſum patris mei in vos:* vos autem ſedete in ciuitate, quo aduſq; induamini *virtute ex alto.* Luc. 24.

Reſpondit eis Ieſus, Nónne *ego vos duodecim elegi,* & ex vobis vnus diabolus eſt. Iohan. 6.

Non vos me elegiſtis, ſed *ego elegi vos,* & poſui vos vt eatis & fructum Iohan. 15.

afferatis, & fructus vester maneat.

Iohan. 20. Dixit ergo eis iterum, Pax vobis: Sicut *misit me Pater, & ego mitto vos*. Hæc cum dixisset, insufflauit, & dicit eis: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorum retinueritis, retenta sunt.

Iohan. 21. Cum ergo prandissent, dicit Simoni Petro Iesus: Simon Iohannis, diligis me plus his? Dicit ei, Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei: *Pasce agnos meos*. Dicit ei iterum: Simon Iohannis, diligis me? Ait illi, Etiam Domine, tu scis quia amo te. Dicit ei, *Pasce agnos meos*. Dicit ei tertiò, Simon Iohannis, amas me? Contristatus est Petrus, quia dicit ei tertiò, Amas me? & dixit ei: Domine tu omnia nosti: tu scis quia amo te. Dicit ei, *Pasce oues meas*.

Exhibitionis confirmatio.

Actor. 1. Et (fratres) statuerunt duos, Ioseph, qui vocabatur Barsabas, qui

qui cognominatus eſt Iuſtus,& Matthiam. Et orantes,dixerunt:Tu domine,qui corda noſti omniũ, oſtende quem elegeris ex his duobus, vnum accipere locũ miniſterij huius & Apoſtolatus,de quo præuaricatus eſt Iudas, vt abiret in locum ſuum. Et dederunt ſortes eis, & *cecidit ſors ſuper Matthiam*,& annumeratus eſt cum vndecim Apoſtolis.

Conuocantes autem duodecim multitudinem diſcipulorum, dixerunt:Non eſt æquum,nos derelinquere verbũ Dei,& miniſtrare menſis. Conſiderate ergo fratres viros ex vobis boni teſtimonij ſeptem plenos Spiritu ſancto & ſapientia,quos conſtituamus ſuper hoc opus. Nos verò orationi & miniſterio verbi inſtantes erimus. Et placuit ſermo coram omni multitudine.Et *elegerunt* Stephanum virum plenum fide & Spiritu ſancto,& Philippum & Prochorũ & Nicanorẽ & Timonẽ et Actor. 6.

Parmenam, & Nicolaum aduenam Antiochenum. *Hos ſtatuerunt* ante conſpectum Apoſtolorum, & orantes *impoſuerunt eis manus*.

Actor. 13. Erant autem in Eccleſia quæ erat Antiochiæ. Prophetæ & Doctores, in quibus Barnabas & Simon, qui vocabatur Niger, & Lucius Cyrenenſis, & Manahen, qui erat Herodis Tetrarchæ collactaneus, & Saulus. *Miniſtrantibus autẽ illis* domino, & ieiunantibus, dixit illis Spiritus ſanctus: Segregate mihi Saulum & Barnabá in opus, ad quod aſſumpſi eos. *Tunc ieiunantes & orantes, imponẽtes q́; eis manus* dimiſerunt illos.

Actor. 14. Et cum *conſtituiſſent* illic per ſingulas Eccleſias *presbyteros*, & oraſſent cum ieiunationibus, commendauerunt eos domino, in quem crediderunt.

Acto. 20. Attẽdite vobis & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus *poſuit Epiſcopos*, regere Eccleſiam Dei, quá acqui-

acquisiuit sanguine suo. Ego scio, quoniam intrabunt post discessionē meam lupi rapaces in vos, non parcentes gregi.

Paulus seruus Iesu Christi, *vocatus Apostolus*, segregatus in Euangelium Dei. Roma.1.

Aut quomodo credent ei, quem non audierunt? Quomodo autem audient sine prædicante? *quomodo verò prædicabunt, nisi mittantur*: sicut scriptum est? Quàm speciosi pedes Euangelizantium pacem, Euangelizantium bona? Roma.10.

Sicut enim in vno corpore multa membra habemus, omnia autem membra non eundem actum habēt: ita multi vnū corpus sumus in Christo, singuli autē alter alterius membra: habentes autem *donationes secundum gratiam, quæ data est nobis, differentes*. Siue Prophetiam secundum rationem fidei: siue ministerium in ministrando, siue qui docet in do- Roma.12.

ctrina, qui exhortatur in exhortando, qui tribuit in simplicitate, qui præest in sollicitudine, qui miseretur in hilaritate.

Roma.15. Audacius autem scripsi vobis fratres, ex parte, tanquam in memoriá vos reducens, *propter gratiam quæ data est mihi à Deo: vt sim minister Christi* Iesu in gentibus, sanctificans Euangeliũ Dei, vt fiat oblatio gentiũ accepta & sanctificata in Spiritu sancto.

1.Cor.3. *Dei* enim sumus *adiutores*, Dei agricultura estis, Dei ædificatio estis. Secundũ *gratiã Dei, quæ data est mihi*, vt sapiẽs architectus fundamentũ posui, alius autẽ superædificat.

1.Cor.4. Sic nos existimet homo vt *ministros Christi* & dispsaentores ministeriorum Dei.

1.Cor.12. Diuisiones verò *gratiarũ* sunt, idẽ autẽ Spiritus. Et diuisiones *ministrationũ* sunt, idem autẽ Dominus. Et de uisiones operationũ sunt, idem verô

Ibidem. Deus, qui operatur oĩa in omnibus.

Vos autem estis corpus Christi &

membra de membro. Et quoſdã quidem *poſuit Deus in Eccleſia*, primô Apoſtolos, ſecundò Prophetas, tertiò Doctores, deinde virtutes, exinde gratias curationũ, opitulationes, gubernationes, genera linguarum, interpretationes ſermonum. Nunquid omnes Apoſtoli? *Nunquid omnes Prophetæ?* Nunquid omnes Doctores? Nunquid omnes virtutes? Nunquid omnes gratiã habent curationum? Nunquid omnes linguis loquũtur? Nunquid omnes interpretãtur? Aemulamini autẽ chariſmata meliora.

Mulieres *in Eccleſijs taceant*. Non enim permittitur eis loqui, ſed ſubditas eſſe, ſicut & lex dicit. 1. Cor. 14.

Paulus *Apoſtolus non ab hominib.* neq; per hominẽ, ſed per Ieſum Chriſtũ & Deũ patrẽ, q ſuſcitauit eũ à mortuis. Gala. 1.

Fratres, etſi præoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, *vos qui ſpirituales eſtis*, huiuſcemodi inſtruite in ſpiritu lenitatis. Gala. 6.

Ephe. 4. Et ipse *dedit quosdam quidem Apostolos*, quosdam autem Prophetas, alios verò euangelistas, alios autẽ pastores & doctores, ad consummationem sanctorum in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi, donec occurramus omnes in vnitatem fidei, & agnitionis filij Dei in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi, vt iam non simus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia ad circumuentionem erroris.

1. Timo. 4. Noli negligere *gratiam quæ in te est*, quæ data est tibi per prophetiam *cum impositione manuum* presbyteri.

1. Timo. 5. Qui bene pręsunt *presbyteri*, duplici honore digni habeãtur, maximè qui laborãt in verbo et doctrina.

2. Timo. 1. Paulus Apostolus Iesu Christi, per voluntatẽ Dei, secundũ promissionem vitæ, quæ est in Christo Iesu.

2. Timo. 2. Nemo *militans Deo* implicat se ne-

gotijs

gotijs ſecularibus, vt ei placeat, cui ſe probauit.

Huius rei gratia reliqui te Cretæ, vt ea quæ deſunt, corrigas, & *conſtituas per ciuitates presbyteros*, ſicut & ego diſpoſui tibi. Tit. 1.

Oportet *epiſcopum* ſine crimine eſſe, ſicut Dei diſpenſatorem. Ibidem.

Omnis namque Pontifex ex hominibus aſſumptus, pro hominibus conſtituitur in his quę ſunt ad Deũ, vt offerat dona & ſacrificia pro peccatis. Hebrę. 5.

Nec quiſquam ſumit ſibi honorẽ, ſed qui vocatur à Deo *tanquã Aaron*. Sic & Chriſtus non ſemetipſum clarificauit, vt Pontifex fieret, ſed qui locutus eſt ad eũ: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Ibidem.

Neceſſe eſt ergo exemplaria quidẽ cæleſtium his mundari: ipſa autem *cæleſtia melioribus hoſtijs*, quâm iſtis. Hebrę. 9.

Vmbram enim habẽs lex futurorũ bonorum, nõ ipſam *imaginem* rerũ. Hebrę. 10.

Ibidem. Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptã notitiam veritatis, iam *non relinquitur pro peccatis* hostia.

Hebræ.13. Mementote *præpositorum vestrorũ*, qui vobis locuti sunt verbum Dei, quorum intuentes exitum, conuersationis imitamini fidèm.

Ibidem. Habemus *altare*, de quo edere nõ habent potestatem qui tabernaculo deseruiunt.

Ibidem. Obedite *præpositis vestris* & subiacete eis. Ipsi enim peruigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri: vt cum gaudio hoc faciant, & non gementes.

1.Pet.5. Seniores ergo qui in vobis sunt, obsecro, *cõsenior*, & testis Christi passionum, qui & eius, quæ in futuro reuelanda est, gloriæ communicator: *Pascite qui in vobis est, gregem Dei*, prouidentes non coactè, sed spontaneè, secundum Deum: neq; turpis lucri gratia, sed voluntariè: neque vt dominãtes in cleris, sed forma facti gregis

gis ex animo. Et cũ apparuerit princeps paſtorum, percipietis immarceſcibilem gloriæ coronam.

D. Iacob. cognomento Iuſtus, frater domini ſecundum carnem. An. Chriſti 55.

Sacerdos panem manibus accipiẽs, dicit: Accipiens panẽ in ſanctas, immaculatas, inculpabiles, & immortales manus ſuas in cælum ſuſpiciens, ac tibi Deo & patri oſtendens, gratias agens, ſanctificans, frangens, dedit nobis diſcipulis ſuis & Apoſtolis, dicẽs: Accipite, comedite: Hoc eſt corpus meũ, quod pro vobis frangitur, & datur in remiſsionẽ peccatorum. Similiter poſtquam cœnauit, accipiens calicem, ac permiſcens vino & aqua, & aſpiciens in cælum, ac oſtendens tibi Deo & patri, gratias agens, ſanctificans, benedicens, implens Spiritu ſancto *dedit nobis diſcipulis ſuis*, dicẽs: Bibite ex hoc omnes: Hic eſt ſanguis meus noui Teſtamẽti, qui pro vobis & multis effunditur,

In liturgia ſua.

Sacerdos ſacrificat.

ditur,& datur in remißionem peccatorum.

Memores igitur & nos peccatores paßionum eius viuificarum, crucis salutaris, ac mortis, sepulchri & resurrectionis à mortuis die tertio,&c. *offerimus tibi Domine hoc sacrificium* verendum & incruentum, orantes, ne secundũ peccata nostra nobiscũ agas.

Memento domine & *Diaconorum* circumstantium sanctum altare tuum,ac largire eis vitam inculpatam, eorũ ministerium sine macula conserua.

Sanctus Andreas Apostolus.

S. Andreas quotidiè sacrificat.

Omnipotenti Deo (qui viuus & verus est)ego omni die *sacrifico*, nõ thuris fumum,nec taurorum mugientium carnes,nec hircorum sanguinem,sed immaculatum agnum *quotidie in altari crucis sacrifico*,cuius carnes posteaquam omnis populus credentium manducauerit,& eius sanguinem

guinem biberit, agnus qui ſacrificatus eſt, integer perſeuerat & viuus, & cum verè ſacrificatus ſit, & verè carnes eius manducatæ ſint à populo, & verè ſanguis eius ſit bibitus, tamen (vt dixi) integer permanet, & immaculatus & viuus.

Sanctus Martialis Chriſti Ieſu Diſcipulus.

Sacrificium Deo creatori offertur in ara, non homini, neque Angelo. Nec ſolũ in ara ſanctificata, ſed vbique offertur Deo *oblatio munda*, ſicut teſtatus eſt, cuius corpus & ſanguinem in vitam æternam offerimus. — Epiſt. ad Burdegalẽſes cap. 3.

Honorabatis ſacerdotes, qui vos ſuis ſacrificijs decipiebant, ergo multo magis *ſacerdotes Dei* omnipotentis, qui vitam vobis tribuunt in calice & viuo pane. — Idem eadẽ Epiſto.

Illi ergo (Stephano quem conſtituerat ipſis Epiſcopum) obedire debetis in omnibus, quia *Princeps* à Deo — Idẽ in Epiſtol. ad Toloſan.

Deo vobis constitutus est: à quo omnis *potestas & paternitas* in cælis & in terra origine ac fortitudinē sumpsit.

D. Abdias Babyloniæ Episcopus, qui Christum humana in carne vidit.

In historia certaminis Apostolici lib. 10.

Ipse verò Apostolus (Philippus) *ordinatis presbyteris & diaconibus, ordinato etiā Episcopo*, & Ecclesijs multis constructis, per reuelationem in Asiam reuersus est.

Idem li. 7. eiusdē historiæ.

Sedit autem in Ecclesia illa (Resurrectionis) Matthæus annis 23. *& constituit Presbyteros, ac Diaconos*, & per ciuitates & castella *ordinauit Episcopos*, & multas construxit per loca diuersa Ecclesias.

Idem li. 6. historiæ.

Habebant autem (S. Simon & Iudas) secum discipulos multos, ex *quibus ordinabant* per ciuitates *Presbyteros & Diaconos, & Clericos*, & Ecclesias multas constituebant.

In historia S. Marci Euangelistæ.

B. autem *Marcus* agnoscens eorum consilia *Anizanum ibidem ordinauit Episcopum, & tres presbyteros, id est*, Me-

lium,

lium, Sabinum & Cerdonem, & *septem Diaconos*, & alios vndecim ad Ecclesiasticum ministerium pertinẽtes.

S. Macellus martyr, vixit an. 70.

Veniens ad eam (sanctam Petronillam) sanctus *Nicomedes presbyter*, celebrauit mysteria Christi. Virgo autem sanctissima mox vt corporis Christi sacramentum accepit, reclinans se in lectulo emisit spiritum, — In vita S. Petronillę.

S. Ignatius vixit Anno 99.

Non licet sine *Episcopo offerre*, neque sacrificium immolare, neque missas facere, sed si ei visum fuerit, secundum beneplacitum Dei, tunc demum tutum & firmum erit. — De sacrificio missę ad Smyrn.

Sine *Episcopis nihil agas. Sacerdotes enim sunt*, tu verò minister sacerdotum. Illi enim baptizant, sacerdotium agunt, ordinant, manus imponunt. Tu verò eis ministras sicut D. Stephanus Iacobo & reliquis Apostolis in Hierosolymis. — In Epist. ad Heron.

Sacer-

ad Smyrn. *Sacerdotium* eſt omnium humanorum bonorum excellentiſs. in quod qui furioſo inſurgit contẽptu, non hominem afficit ignominia, ſed Deum & Chriſtum Ieſum primogenitum, & vnicum natura patris pontificem.

ad Magneſian. Moneo vt vnanimes in Deo omnia facere feſtinetis aſsidente *Epiſcopo in loco Dei*, & presbyteris in loco cõſiſtorij Apoſtolorum, & *Diaconis dulciſsimis* mihi, quibus creditum eſt miniſterium Ieſu Chriſti.

An Trallianos. *Presbyteris* ſubditi eſtote, ſicut Apoſtolis Ieſu Chriſti, &c. Sine ipſis enim Eccleſia non eſt, neque collectio ſanctorum, neque congregatio ſancta.

Metaphraſtes in vita S. Ignatij.

Ignatius *Sacerdos eligitur* communi ſententia omnium ſimul Apoſtolorũ, & Antiochenus creatur Epiſcopus.

Idem. Quid mea refert (dicit Ignatius ad

ad Traianum) à te Iouis constitui Pontificem, qui sum *Christi sacerdos*, & ei quotidie sacrifico.

S. Polycarpus vixit Anno 141.

Subiecti estote *presbyteris & Diaconis*, sicut Deo & Christo. Epist. ad Philip.

D. Clemens Petri auditor, cuius Apostolus Paulus ad Philippenses meminit. Anno Christi 68.

Memores igitur passionis eius & mortis, *offerimus* tibi regi & Deo, *secundum ordinationem ipsius*, panem hunc & calicem hunc, gratias tibi agentes, & quod nos dignos fecisti assistere in conspectu tuo, & *fungere sacerdotio tibi.* In missa sua.

Cunctorum *Sacerdotũ* vitam superiorem sanctioremq; ac discretã à secularibus & *laicis* hominibus esse, & Spirituales quosque ac *sacerdotes* super carnales ac laicos semper constituendos docebat (Petrus,) quoniã pro minimo nobis esse debet, vt à talibus arguamur, & iudicemur, vel Idem in Episto. prima ad fratrem domini.

ab

ab alio humano die.

Idem in secunda Ep. ad fratrem Domini. Tribus gradibus commissa sunt Sacramenta diuinorum secretorum, id est, *presbytero, diacono, & ministro.*

Ex Canonibus Apostolicis.

1.Can. *Episcopus à duobus aut tribus Episcopis ordinetur.*

2. Presbyter ab *vno Episcopo ordinetur,* & Diaconus, & reliqui Clerici.

30. Si quis Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus per pecunias hanc obtinuerit dignitatem, deijciatur & ipse & ordinator eius, & à communione modis omnibus abscindatur, sicut Simon Magus à Petro.

31. Si quis *Episcopus* secularibus potestatibus vsus, Ecclesiam per ipsos obtineat, deponatur, & segregētur omnes qui illi communicant.

Ex constitutionibus SS. Apostolorum.

Lib.3.ca.6. Non permittimus *mulieres in ecclesia docere,* sed tantum orare, & magistros audire. Nam Magister ipse &

Domi-

Dominus Iesus Christus cum nos duodecim ad docendum populum, gentesq; misisset, nusquam mulieres misit ad prædicationem, quanquam non deerant. Erat enim nobiscū mater Domini, & sorores eius, pręterea Maria Magdalena, & Maria Iacobi & Martha & Maria sorores Lazari, & Solome, & quædam aliæ. Nam si necesse fuisset mulieres docere, ipse primus ijs quoq; præcepisset, vt vnà nobiscum populum instituerent. Si enim caput mulieris vir est, non est æquum vt reliquum corpus capiti imperet. Mulierib. non permittitur prædicare.

Sed neq; *laicos concedimus aliquod sacerdotale* munus exercere, veluti sacrificium, baptismū, manus impositionē, vel benedictionem magnam siue paruam. Non enim sibi quis sumit honorem, sed qui vocatur à Deo. Nam *per Episcopi manus datur hæc dignitas*. Qui verò ad eam promotus non est, sed eam sibi vsurpat, Eodem li. cap. 10. Laicis non conceditur Sacerdotale munus exercere.

Oziæ

Oziæ pœnam ſuſtinebit.

Ibidem capit. 11. Sed neque reliquos *Clericos baptizare permittimus*, veluti *lectores, cantores, oſtiarios, miniſtros: ſed ſolos Epiſcopos & presbyteros, miniſtrantibus illis Diaconis:* Qui hoc auſi fuerint, Coritarum ſupplicium patientur. Non concedimus autem *Presbyteros ordinare Diaconos*, Diaconiſſas, lectores, miniſtros, cantores, oſtiarios, ſed ſolos Epiſcopos: is eſt enim ordo & harmonia Eccleſiaſtica.

Ordo Eccleſiaſticus.

Ibidem cap. 20. *Epiſcopum* mandamus *ordinari à tribus Epiſcopis*, vel ad minus à duobus: non licere autem ab vno vobis conſtitui: nam duorum vel trium teſtimonium firmius tutiusq́; exiſtit. *Presbyterum & Diaconum, & reliquorum* clerum ab vno Epiſcopo. Nec Presbyterum neque Diaconum iubemus ordinare ex laicis clericos, ſed presbyterum tantum docere, offerre, baptizare, benedicere populo: *Diaconum miniſtrare Epiſcopo & presbyteris,*

byteris hoc eſt, diaconatum exercere, non tamen reliqua peragere.

D. *Dionyſius Areopag. vixit an. 66.*

Reuerenter ſimul & *ex pontificali officio* poſt ſacras diuinorum operũ laudes, quod hoſtiam ſalutarẽ, (quæ ſupra ipſum eſt) licet ſe excuſat, ad ipſum primo decenter exclamans, Tu dixiſti, *Hoc facite in meam commemorationem.* Eccl. Hier. cap. 3.

IDEM.

Ita noſtra ſacra perfunctio dum ordinibus diuinitus traditis aptius congruit, hierarchijs cęleſtibus ſimilis eſt, ipſius (quantum viris fas eſt) ad Dei imitationem effictos diuinosq; *characteres* ſeruans. Ibidem. cap. 6.

IDEM.

Porrò *pontificalis ordinis* virtus (ἡ γὰρ τῆς ἱεραρχικῆς τάξεως δύναμις) in ſacris omnibus diſtinctionibus capitur, & per omnes ſacros ordines operatur, propriæ hierarchiæ myſteria, præcipuè verò illi præter ordi- Cap. 5.

nes cæteros, in sui ministerium diuina lex (θεσμὸς) officia sacratiora distribuit. Istæ quidem sunt perficientes diuinæ virtutis imagines, quibus & sacratissima signa omnia, & sanctæ omnes distinctiones consummantur. Etsi enim *à sacerdotibus quadam* perficiuntur venerabilia signa (τινὰ τῶν σεβασμίων συμβόλων) nunquam tamen diuinam regenerationem sine sacratissimo consummabit vnguento: *neque sacrosancta communionis Sacramenta perficiet, nisi signis tanti mysterij altaribus venerandis impositis. Neq; ipse quidem sacerdos erit, nisi pontificalibus officijs ad hoc fuerit promotus.* Quocirca diuina lex (θεσμοθεσία) pontificalium ordinationum sanctimoniam & diuini confectionem vnguenti, sacramq; altaris consecrationem, *reuerendissimorum pontificum officijs atq; virtutibus, æterna sorte distribuit.* Est igitur pontificalis ordo, qui consummanti virtute

Nemo erit Sacerdos, nisi pontificalibus officijs erit promotus.

tute suffultus, perficientia quæque hierarchiæ præcipuo & proprio peragit munere, sacramentorumq; disciplinas exponendo tradit, edocetq; pro ratione constantes & sacros ipsorum ordines atq; virtutes. *Sacerdotum* (τῶν ἱερέων) *verò illuminans ordo*, ad contuenda sacra mysteria eos, qui initiantur, adducit, sub sanctorũ tamen pontificum (ἱεραρχῶν) ordine, cum quibus propria officia peragit. At *verò ministrorum* (τῶν λειτουργῶν) *ordo est*, qui purgandi & dissimilia discernendi vim habens, priusquam accedatur ad sacra sacerdotũ mysteria, accedentes purgat, sinceros omnium aduersariorũ admixtione ac puros efficiens, atq; ad sacra contuẽda, & sumenda, pro viribus idoneos.

Et tandem ita concludit.

Ostensum est igitur *antistitum*, (τῶν ἱεράρχων) *ordinem perficientem esse*, & perfectionis authorem. *Sacer-*

dotum, (τῶν ἱερέων) autem illuminantem atque ad lucem promouentem. Porrò *ministrorum* (τῶν λειτουργῶν) purgantem atque discernentem.

IDEM.

Cap. 1. Illud necessario dicendum, quod & cælestis illa, & omnis (quam modò laudare pergimus) functio, vnam habet & eandem per omne sui officij munus intentionem atque vim, vt scilicet & ipse *pontifex pro sua ratione* substantiæ & captus atque ordinis, *diuinis in rebus perficiatur, atque in Deitatis consortium* transeat.

Ibidem. cap. 5. Præsul vbi sacrandus effertur, vtroque genu posito ante altare supra caput habet à Deo tradita Euangelia, *manumque Pontificis*: atque hoc modo à consecrante Pontifice certissimis imprecationibus consecratur. At verò minister altero tantum corã sanctis altaribus posito genu, sacrandis se pontificis dextram in capite præfert, atque ab eo perficitur pre-

Episcopi cõsecratio.

catio-

cationibus ad eam rem accommodatis. Cuilibet autem ipſorum à benedicente Pontifice crucis imprimitur ſignũ, & per ſingulos ſacra prædicatio nominis conſũmansq́; conſultatio fit, cunctis ſacri ordinis viris, ipſoq́; ſacratore Pontifice eum ſalutantibus, qui ad aliquem ſacrorũ (quos diximus) ordinum ea fuerit conſecratione promotus.

Iuxta eundem Synaxis modum, *eorum qui nec dum initiati ſunt, abſoluantur ordines*, vbi ſcilicet præceſsit Pontificis circum omnem phani ambitum redolens thure profectio, pſalmorumque modulatio, & lectio diuinarum ſcripturarum. Sumptum deinde vnguentum Pontifex ſacris imponit altaribus duodecim ſacris alis circumtectum: reſonantibus omnibus voce ſanctiſsima ſacrum melos, quod diuinitus afflati prophetæ didicerunt. Completaq́; oratione ſuper ea ſolenni, ſanctiſsimis eorum Ibidem: cap. eod.

Sacerdotes vnguntur.

qui ſacrantur conſummationibus eo vtitur ab omnem *fermè ſacerdotalis officij functionem.*

Vnde vt opinor iuxta ſacratiorem ſenſum traditione diuina *ſancti noſtræ ſacerdotalis functionis duces*: honeſtiſsimum iſtud vnguenti conſecrandi munus τελέτην ab effectu rei, quæ in eo perficitur, nominant.

Ad Demophilū monachum. Epſt. 8.

Nunc ergo quid ipſi ſentiamus, attende. Nefas eſt, *ſacerdotem à miniſtris* (qui te ſuperiores ſunt) atque à tui ordinis viris iudicari, etiamſi impius in diuina eſſe videatur, etiamſi aliquid aliud ex ijs quæ interdicta ſunt, egiſſe deprehenditur. Nam ſi

Ordo ſeruandus.

diſtinctiones *ordinesq́ confundere, ſacratiſſimas Dei ſanctiones & iura tranſgredi eſt*, omni profectò ratione caret, Dei cauſa peruertere traditū diuinitus ordinē: neq; enim in ſe ipſum Dei ſermo diuiſus eſt, alioquin quomodo ipſius ſtaret regnum? Et ſi Dei eſt iudiciū, vt ſacra eloquia teſtátur,

ſacer-

sacerdotes autem angeli sunt diuinorum iudiciorum continuo, post pontificem, magistri: ab ipsis tu diuina congruè ac suo ordine per medios ministros, quum tempestiuum fuerit, disce, per quos etiam cultor esse meruisti. An verò non hoc ipsum sacra signa proclamant? neque enim sancta sanctorum simpliciter omnibus sunt inaccessa, verùm his appropinquat magis pontificum sacra distinctio, deinde *sacerdotum ordo*, quos deinceps & ministrorum sequitur gradus.

Tres docet ecclesiasticorum ordines esse.

D. Anacletus moritur Anno 118.

Episcopi quando Domino *sacrificant*, non soli hoc agere debent, sed testes secum adhibeant, vt domino perfectè in sacris Deo locis sacrificare probentur, iuxta illud Deuteron. 12. Vide ne offeras holocausta in omni loco quem videris, sed in loco quem elegit Dominus Deus tuus.

Epist. 1.

Ibidem. Porrò & Hierosolymis *primus Episcopus* Iacobus, qui Iustus dicebatur, & secundum carnem Domini nuncupatus est frater, à Petro, Iacobo & Iohanne est ordinatus: Successoribus videlicet dantibus formã eorum, vt non minus quàm *à tribus Episcopis*, reliquisq; omnibus assensum præbentibus *Episcopus ordinetur*, & communi voto ordinatio celebretur.

Ibidem. Cum nongentos annos & amplius, ab Adam vsque ad Abram homines vixisse legerimus, nullus alius prius appellatus *est Presbyter*, id est senior, nisi Abraham, qui multo paucioribus vixisse annis conuincitur. Non ergo propter decrepitam senectutem, sed propter sapiẽtiam Presbyteri nominantur.

Cur presbyteri nominentur.

Ibidem. Reliqui *Sacerdotes* à proprio *ordinentur Episcopo*, ita vt ciues & alij assensum præbeant, & ieiunantes *ordinationem celebrent*. Similiter & Diaco-

Diaconi ordinentur.

Audimus fratres quod quidam detrahunt & accuſant *ſacerdotes*, non intelligentes forſitan, quod *iniuria Sacerdotum pertinet ad Chriſtum, cuius vice* funguntur. Ibidem.

S. Euariſtus. Anno 96.

Diaconi(qui quaſi oculi videntur eſſe Epiſcopi)in vnaquaque ciuitate iuxta Apoſtolorum conſtituta, ſeptem debent eſſe, qui cuſtodiant *Epiſcopum* prędicantem, ne aut ipſe ab inſidiatoribus quoquo modo infeſtetur, aut lædatur à ſuis. Epiſt. 1.

Scimus ſicut à patribus accepimus, Chriſtum eſſe caput, cuius & membra ſumus. Ipſe enim & ſponſus & Eccleſia ſponſa, cuius filij nos ſumus. Et ideo vnum patrem habemus Deum in cælis. *Sacerdotes verò vice Chriſti legatione funguntur in Eccleſia.* Et ſicut ei ſua coniuncta eſt ſponſa; id eſt Eccleſia: ſic *Epiſcopi* iunguntur vnicuique Eccleſiæ pro Epiſt. 2.

 por-

Ecclesia e piscopo obediat. portione sua. Et Ecclesia *Episcopo* in omnibus obedire debet. *Sacerdotes* exquirere debent peccata populorũ. Vnde si qui sunt vituperatores, vel accusatores Episcoporum, vel reliquorum sacerdotum, non oportet eos à iudicibus Ecclesiæ audiri, antequàm eorum discutiatur æstimationis suspicio vel opinio: qua occasione ista sumpserunt, nec ne.

Epi.3. *S. Alexander martyr, vixit an. 120.*

Alexander Episcopus, omnibus *diuino sacerdotio* fungentibus pax & misericordia multiplicetur, & sapiẽtia atque bona voluntas in omnibus augeatur & fructificetur in Domino.

Epi.1. Has considerantes pietates, & pericula vitantes animarum, vnà cum omnibus *Domini sacerdotibus*, qui nobiscum in hanc sacram conuenerunt vrbem, & cum omnibus huius capitis membris, sicut à beatis Apostolis, & à reliquis sanctis patribus, & à suc-

Contra illos qui persequuntur sacerdotes.

cessori-

cessoribus eorum accepimus, statuentes decernimus, omnes qui *sanctos patres* persequuntur, aut amouere vel dilacerare manifestè nituntur, infames esse, & alienos à liminib. Eccl.

Qui sacrilega persequuntur persuasione, & lacerare nituntur *Episcopos, vel eos qui domino rectè sacrificant*, indubitanter eum persequuntur & dilaniant, cuius vice funguntur. Ibidem.

Qui vos persequitur, ipsum *cuius legatione* fungimini persequitur, quia sicut ipse filius Dei mediator fuit Dei & hominum, ita & *vos eius vice in Ecclesia estis* cōstituti, vt inter Deum & homines legatione fungamini. Epist.2.

IDEM.

His ergo & alijs instructi documentis, vota singulorum *Domini sacerdotes* respicite, & in virtute spiritus sancti diuinis precibus, per *ministeriū vobis diuinitus* collatū perficere certate. Epist.1.

IDEM.

Epist. 2. Diabolus non cessat circuire & quærere, quos ex fidelibus perdat, & maximè illos, quos ardentiores in seruitio saluatores, eiq; familiariores inuenerit. Familiariores dico eos quos sibi sacrari, & *in ordine Apostolatus* constitui voluit. Ipsi enim pro populo interpellant, & peccata populi comedunt, quia suis precibus & oblationibus ea delent atque consumunt: qui quantò digniores fuerint, tantò facilius pro necessitatibus quibus clamant, exaudiuntur. Multū enim, vt ait beatus Apostolus Iacobus, valet deprecatio iusti assidua: qui enim vos persequitur, ipsum cuius *vice legatione fungimini*, persequitur. Quia sicut ipse filius Dei mediator fuit Dei & hominū, ita & vos *eius vice, in Ecclesia estis cōstituti*, vt inter Deum & homines legatione fungimini.

Expresse distinguūtur sacerdotes à reliquo populo.

IDEM.

Ibidem. Vos ergo qui in summa *specula* à

Domi-

Domino constituti estis, attendere eos & opprimere oportet, qui inter fratres seditiones & scandala excitant, ne simul cum eis pereatis.

S Zepherinus.

Ordinationes Presbyterorum, & Leuitarum, tempore congruo, & multis coram astantibus, solenniter agite & probabiles & doctos viros ad hoc opus prouehite, vt de eorũ societate & adiumento plurimum gaudeatis. Epist. 2.

IDEM.

Iusto iudicio Dei plerunque datur peccatoribus potestas, qua sanctos ipsius persequantur, vt qui spiritu Dei iuuantur & aguntur, fiant per laborum exercitia clariores, ipsis tamen qui eos persequuntur atq; detrahunt, erit procul dubio, vę væ vę illis qui detrahunt *seruis Dei*, quia detractio eorum ad eum pertinet, cuius *ministerium* agunt ac vice funguntur. In Epist. de patientia catholica.

S. Pius. vixit Anno 147.

Epist. 2. Ecclesia Domini *in sacerdotibus consistit*, & crescit in templum Dei.

IDEM.

Ibidem. Sicut qui Ecclesiam Dei vastat, & eius prædia & donaria expoliat & inuadit, fit sacrilegus: sic & ille, qui *eius sacerdotes insequitur*, sacrilegij reus existit, & sacrilegus iudicatur.

IDEM.

Ibidem. Si quis *Sacerdotum* vel reliquorum clericorum, *suo Episcopo* inobediens fuerit, aut insidias ei parauerit, aut contumeliá, aut calumniá, aut conuinci potuerit, mox curiæ tradatur.

S. Irenæus, Anno 184.

Aduersus hæreses, li. 4. cap. 32. Sed & suis discipulis (Christus) dans consilium primitias Deo offerre ex suis creaturis, non quasi indigenti, sed vt ipsi fructuosi nec ingrati sint, eũ qui ex creatura panis est, accepit, & gratias egit, dicens, Hoc est corpus meum. Et calicem similiter, qui est ex ea creatura, quæ est secundum nos, suum sanguinẽ confessus

est,

eſt,& noui Teſtamenti *nouã docuit oblationem*,quam Eccleſia ab *Apoſtolis accipiens in vniuerſo mundo offert* Deo,ei qui alimenta nobis prętat,de quo in duodecim Prophetis Malachias ſic ait:Non eſt mihi volũtas in vobis,dicit Dominus omnipotẽs,& ſacrificiũ non accipiam de manibus veſtris.Quoniã ab ortu ſolis vſq; ad occaſum,nomen meum glorificatur inter gentes,& in omni loco incenſum offertur nomini meo,& *ſacrificium purum.* Chriſtus docuit nouam oblationem.

IDEM.

Sacerdotes ſunt omnes Apoſtoli Domini,qui neq; agros,neq; domos hæreditant hic,ſed ſemper altari & Deo ſeruiunt, Lib.4.aduer. hær.ca.20.

IDEM.

Quapropter eis qui in Eccleſia ſunt *Presbyteris* obedire oportet,his *qui ſucceßionem habẽt ab Apoſtolis*, qui cum *Epiſcopatus ſucceßione chariſsima veritatis certum*, ſecundum placitum patris acceperunt. Reliquos verò qui Ibidem ca. 43.

abſiſtunt

Nota contra hæreticos nostri temporis.

abſiſtunt à principali ſucceſsione, & quocunque loco colliguntur, ſuſpectos habere vel quaſi hæreticos, & malæ ſententiæ, vel quaſi ſcindentes & elatos, & ſibi placentes, aut rurſus vt hypocritas, quęſtus gratiam & vanæ gloriæ hoc operantes. Omnes autem hi decidunt à veritate.

S. Teleſphorus, vixit Anno 134.

In epiſtola ſua.

Ipſi (ſacerdotes) qui *proprio ore corpus domini conficiunt*, ab omnibus ſunt audiendi, obediendi, atque timendi, & non dilacerandi aut detrahendi: quia à quibus ſe domini populus benedici, ſaluari, & inſtrui cupit; nullatenus debet eos arguere, nec vulgus in eorum accuſatione ſuſcipi. Populus enim ab eis docendus eſt, & corripiendus, non ipſi ab eo, quia non eſt diſcipulus ſuper Magiſtrum.

IDEM.

Ibidem.

Dei accuſat ordinationem, qui eos, qui ab eo conſtituuntur *ſacerdotes*

res accusat, vel damnari cupit. Et non solum qui faciunt, sed etiam qui consentiunt facientibus, rei sunt.

S. Anicetus. Anno 142.

Si Archiepiscopus diem obierit, & alter ordinandus Archiepiscopus electus fuerit, omnes *eiusdem prouinciæ Episcopi ad sedem Metropoleos conueniant*, vt ab omnibus ipse ordinetur. Oportet autem vt ipse, qui illis omnibus præesse debet, ab *omnibus illis eligatur & ordinetur.* In epist. sua

IDEM.

Prohibete fratres per vniuersas regionum vestrarum Ecclesias, *vt clerici qui laicis & simplicibus* virtutis, honestatis, pudicitiæ & grauitatis exemplar esse debent, ac se ipsos, tanquam signum purioris vitæ, rudioribus ad imitationem prudenter exhibere, iuxta Apostolum, *comam non nutriant*, sed desuper caput in modũ sphęrę radant; quia sicut discreti debent esse in conuersatione, ita & in tonsu-

Clerici sint laicis exemplar virtutis.

tonſura, & omni habitu diſcreti debent apparere.

S. Egeſippus, fuit Anno 153.

In 4. lib. commentariorum. Et permanſit Eccleſia Corinthiorum in prædicatione recta, vſq; ad primũ *Epiſcopum*, quem Romam nauigans vidi, & reſedi cum eo apud Corinthũ diebus multis, delectatus puritate fidei eius. Cum autẽ veniſſem Romá, permanſi inibi, donec Aniceto Soter, & Soteri ſucceſsit Eleutherus. Sed in omnibus iſtis *ordinationibus*, vel in cęteris quas per reliquas vrbes viderá, ita omnia habebantur, ſicut *lex antiquitus tradidit*, & Prophetę indicauerunt, & Dominus ſtatuit.

S. Iuſtinus. Anno 131.

In dialogo cum Tryphone. Deus ait: In omni loco in gentibus hoſtias acceptas gratasq; immolari. Neq; verò à quoquá *hoſtias Deus accipit, niſi à ſuis ſacerdotibus*, εἰ μὴ διὰ τῶν ἱερέων αὐτοῦ. Itaque omnia ſacrificia, quæ ſuo nomine faciẽda Ieſus Chriſtus tradidit, id eſt, in *Eucbariſtia panis*

Externum ſacrificium commẽdatur.

nis & poculi, quę in omni loco à Christianis fiunt, præoccupatione vsus Deus, sibi grata esse testatur.

S. Vrbanus. vixit anno 223.

Quod autē sedes in Episcoporū Ecclesijs excelsæ constitutæ & præparatæ inueniuntur in throno, speculationem & *potestatem iudicandi* & soluendi atq; ligandi à domino sibi datam, materiē docent. Vnde ipse saluator in Euangelio ait: Quæcunq; ligaueritis super terrā, erunt ligata & in cælo. Et alibi: Accipite spiritū sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis: & quorū retinueritis, retenta erunt. Ideo ista prætulimus charissimi, vt intelligatis *potestatem Episcoporū vestrorum*, in eisq; Dominum veneremini, & eos vt animas vestras diligatis, & quibus illi *non cōmunicant, non communicetis*, & quos eiecerint, non recipiatis.

In epist. de rerum communione.

Episcoporum potestas.

Anterus, vixit anno 236.

In epist. de translatione episcorum.

Nam sicut Episcopi habent *potestatē*

ordina-

ordinare regulariter Episcopos, & reliquos sacerdotes, sic quoties vtilitas aut necessitas exposcerit, suprà dicto modo & mutare & intronizare potestatem habent.

IDEM.

Ibidem. Absit vt quicquam sinistri de his loquar, qui *Apostolico gradu succedentes, Christi corpus sacro ore conficiunt,* per quos nos etiam Christiani sumus, qui claues regni cælorum habentes, ante iudicij Deum iudicant. Veteri quidem lege habetur, quicunque sacerdotibus nõ obtemperasset, aut extra castra positus, lapidabatur à populo, aut gladio ceruice subiecta contentum expiabant cruorem. Nunc verò *inobediens spirituali animaduersione* truncatur, aut eiectus de Ecclesia rabido dæmonum ore decerpitur. Oportet enim vt qui Deũ hæreditate posside nt, absque vllo impedimento seculi Deo seruiant, vt dicere possint: Dominus pars hære-

hæreditatis meæ.

Origenes. vixit Anno 231.

Requiritur(inquit)*in ordinando ſacerdote* & præſentia populi,& ſciant omnes & certi ſint,quia qui præſtantior eſt ex omni populo, qui doctior,qui ſanctior,qui in omni virtute eminentior,*ille eligitur ad ſacerdotium*,& hoc aſtante populo, nequà poſtmodum retractio cuiquam, ne quis ſcrupulus reſideret.Hoc eſt autem quod & Apoſtolus præcipit in *ordinatione ſacerdotis*, dicens: Oportet autem illum & teſtimonium habere bonum ab his qui foris ſunt.

Super Leuiticũ ho. 6.

Cur præſente populo fieri debeat ordinatio.

Tertulianus.vixit Anno 210.

Ipſæ mulieres hæreticæ quàm procaces,quæ audeant docere,contendere,exorciſmos facere,curationes repromittere, forſitan & tingere. *Ordinationes eorũ temerariæ,leues, inconſtantes*:nunc neophytos conlocant,nunc*ſeculo obſtrictos,nunc Apoſtatas noſtros*,vt gloria eos obligent, quia

In præſcriptionibus aduerſus hæreticos.

Nota cõtra prophanas hæreticorũ vocationes

quia veritate non possunt. Nusquam facilius proficitur, quàm in castris rebellium, vbi ipsum esse illic, promereri est. *Itaq; alius hodie Episcopus, cras alius: hodie Diaconus,* qui cras lector: hodie presbyter, *qui cras laicus. Nam & laicis sacerdotalia munera* iniungunt.

IDEM.

De virgi. velandis.

Videamus nunc, an sicut naturæ & causæ argumenta virgini quoque competere monstrauimus: ita etiam disciplinæ Ecclesiasticæ præscripta de muliere in virginē spectant. Non *permittitur mulieri in Ecclesia loqui, sed nec docere, nec tingere, nec offerre, nec vllius virilis muneris, ne duo sacerdotalis officij sortem sibi vendicarent.* Quæramus, an aliquid horū virgini liceat: si virgini licet, sed in omnibus eadem conditione subijcitur, & necessitas humilitatis cum muliere censetur. Vnde illi vnū hoc licebit, quod omni fœminæ non licet? Quid prærogatiuæ

Mulier Ecclesiastica non perficiat officia

gatiuæ meretur aduersus conditionem suam, si qua virgo est, & carnẽ suam sanctificare proposuit?

S. Hyppolitus Episcopus & martyr, vixit Anno. 220.

Venite *Pontifices*, qui purè mihi *sacrificium* die noctuq; obtulistis, ac preciosum corpus & sanguinem meum immolastis quotidie. In oratione de Antichristo.

S. Pontianus Anno. 231.

De *sacerdotibus verò Domini*, quos vos audiuimus contra prauorum hominum insidias adiuuare, eorumq; causas portare: scitote vos in eo valde Deo placere, qui *sibi eos ad seruiendum asciuit*, & familiares in tantum sibi esse voluit: vt etiam aliorum hostias per eos acceptaret, atque corũ peccata donaret, sibiq; recóciliaret. Ipsi *quoque proprio ore corpus Domini conficiunt, & populis* tradunt. Epi. ad Felicem Succribonem.

Fabianus Anno 237.

Deus, frater, ad hoc præordinauit vos, vt omnes qui summo *sacerdotio* fungun- Epist. 2. ad Episcopos orientales.

funguntur, iniuſtitias remoueatis, & præſumptiones abſcindatis & *in ſacerdotio* laborantibus ſuccurratis, & ei qui opprobrium patitur, adiutorium feratis. Illum verò qui calumniam vel opprobrium facit, abſcindatis, & *Domino in ſuis ſacerdotibus* opem feratis *Sacerdotes quoq; Dominus ſibi elegit, vt ſacrificent ei*, & offerant oblationes Domino, Leuitas quoque ſub eis eſſe iuſsit, in miniſterijs eorum.

IDEM.

Epiſt.1. Septem Diaconos in vrbe Roma, per ſeptem regiones ciuitatis, ſicut à patribus accepimus, habemus, qui per ſingulas hebdomadas, & dominicos dies: atque feſtiuitatum ſolennia, *cum ſubdiaconibus & acolythis & ſequacium*, ordinum miniſtris, iniuncta ſibi obſeruant miniſteria, & parati omni hora ſunt ad diuinum officium, & quicquid eis iniungitur peragendum. Similiter & vobis, prout

prout oportunum fuerit per singulas ciuitates est faciendum: vt diuinum absq; vlla mora & negligentia studiosè ac solenniter agatur officium

Cyprianus vixit anno 247.

Pleb. obsequens preceptis Dominicis & Deum metuens, à peccatore præposito separare se debet, nec se ad sacrilegi Sacerdotis sacrificia miscere, cùm *ipsa maximè habeat potestatē vel eligendi dignos sacerdotes*, vel indignos recusandi. Quod & ipsum videmus de diuina authoritate descēdere, vt *sacerdos plebe præsente*, sub omnium oculis deligatur et dignus atq; idoneus publico iudicio ac testimonio comprobetur, sicut in Numeris Moysi præcepit Dominus, dicens: Prehende Aaron fratrem tuum, & Eleazarum filium eius, & impones eos in montē corām omni synagoga, & exue Aaron stolam eius, & indue Eleazarum filium eius &, Aaron *Lib. 1. Epi. 4.*

appositus moriatur illic. Coram omni synagoga iubet Deus constitui sacerdotem, id est, instruit & ostendit *ordinationes sacerdotales non nisi sub populi assistentis conscientia* fieri oportere, vt plebe præsente vel detegâtur malorum crimina, vel bonorum merita prædicentur, & sit ordinatio iusta & legitima, quæ omniũ suffragio & iudicio fuerit examinata, quod postea secundũ diuina magisteria obseruatur in Actis Apostolorum, quando de ordinando in locum Iudæ *Episcopus Petrus* ad plebem loquitur: Surrexit inquit, Petrus in medio discentium, fuit autem turba in vno. Nec hoc *in Episcoporum tantũ & sacerdotum, sed in diaconorum ordinationibus* obseruasse Apostolos animaduertimus, de quo & ipso in Actis Apostolorum scriptum est: Et conuocauerunt, inquit, illi duodecim totam plebem discipulorum, & dixerunt eis. Quod vtique idcirco tam diligen-

Cur plebe præsente fieri debeat ordinatio.

Acto. 1.

diligenter & cautè conuocata plebe tota gerebatur, ne *quis ad altaris ministerium, vel ad sacerdotalem locũ indignus obreperet*. Ordinari enim nõnunquam indignos non secundum Dei voluntatem, sed secundum humanam præsumptionẽ, & hæc Deo displicere, quæ non veniant ex legitima & iusta ordinatione, Deus ipse manifestat per Oseam prophetã dicens: Sibimetipsi regem constituerunt & non per me. Propter quod diligenter de traditione diuina & Apostolica obseruatione seruandũ est & tenendum, quod apud nos quoque, & ferè per prouincias vniuersas tenetur, vt ad ordinationes ritè celebrandas, ad eam plebem, cui præpositus ordinatur, *Episcopi eiusdem prouinciæ proximi quiq; conueniant, & Episcopus deligatur plebe præsente*, quæ singulorum vitam plenissimè nouit, & vniuscuiusq; actum de eius conuersatione perspexit. Quod & apud Osee. 8

pud vos factum videmus in Sabini collegæ nostri ordinatione, vt de vniuersæ fraternitatis suffragio, & *de Episcoporum* qui in præsentia conuenerant, quiq; de eo ad vos literas fecerant iudicio, Episcopatus ei deferretur, *& manus ei in* locum Basilidis imponeretur.

IDEM:

Epist. 3. lib. 2. *In sacerdote Melchisedech sacrificij dominici sacramentum* præfiguratum videmus, secundum quod scriptura diuina testatur & dicit: Et Melchisedech rex salem protulit panem & vinum. Fuit autẽ sacerdos Dei summi, & benedixit Abraham. Quod autem Melchisedech typum Christi
Gene. 14. portaret, declarat Spiritus sanctus in psalmis ex persona patris ad filium, dicens: Ante luciferum genui te. Iu-
Psal. 109. rauit Dominus & nõ pœnitebit eũ, tu es sacerdos in æternum secundũ ordinem Melchisedech. *Qui ordo vtique hic est* de sacrificio illo veniens, &

& inde descendens, quòd Melchisedech *sacerdos Dei summi fuit*, quòd panem & vinum obtulit, quòd Abraham benedixit. Ná qui magis sacerdos Dei summi, quàm Dominus noster Iesus Christus, qui sacrificiũ Deo patri obtulit? Et obtulit hoc idem, quod Melchisedech obtulerat, id est panem & vinum, suum scilicet corpus & sanguinem. Sacrificiũ Melchisedech.

IDEM.

Sed & per Salomonem Spiritus sanctus typũ Dominici *sacrificij* pręmonstrauit immolatæ hostiæ panis & vini, *sed & altaris & Apostolorum faciens* mentionẽ: Sapientia, inquit, ædificauit sibi domum, & subdidit columnas septem. Mactauit suas hostias, miscuit in cratere vinum suũ, & parauit mensam suam. Et misit seruos conuocans cum excelsa prædicatione ad craterem dicẽs: Qui est insipiẽs declinet ad me: & indigẽtibus sensu dixit: Venite & edite de Ibidẽ paulo inferiùs Typus sacrificii Dominici.

meis panibus, & bibite vinũ, quod miſcui vobis.

IDEM.

Eadem Epiſtola.

SI IESVS CHRISTVS Dominus & Deus noſter ipſe eſt ſummus ſacerdos Dei patris, & *ſacrificiũ* Deo patri ipſe primus obtulit, & hoc fieri in ſui commemorationem præcepit, vtiq; ille *ſacerdos vice Chriſti* verè fungitur, qui id quod Chriſtus fecit, imitatur. Et ſacrificium verum & plenum tunc offert in Eccleſia Deo patri, ſi ſic incipiat offerre, ſecundum quod ipſum Chriſtũ videat obtuliſſe.

IDEM.

Ibidem.

Nam ſi *ſacerdotes Dei & Chriſti ſumus*, non inuenio quem magis ſequi, quàm Deum & Chriſtum debeamus.

IDEM.

Lib. 4. Epi. 2.

Non iſte (Cornelius) ad *Epiſcopatum* ſubitò peruenit, ſed per omnia *Eccleſiaſtica officia* promotus, & in diuinis

uinis administrationibus Dominũ sæpe promeritus, ad *sacerdotij* sublime fastigium cunctis religionis gradibus ascendit. Tum deinde Episcopatum ipsum nec postulauit, nec voluit, nec vi, vt cæteri, quos arrogantiæ & superbiæ suæ tumor inflat, inuasit. sed quietus & modestus, & quales esse consueuerunt, qui ad hunc locum diuinitùs eliguntur, pro pudore virginalis conscientiæ suæ, & pro humilitate ingenitæ sibi & custoditæ verecundiæ, non vt quidam vim fecit, vt Episcopus fieret, sed ipse vim passus est, vt *Episcopatum coactus* exciperet. Et factus est *Episcopus à plurimis collegis nostris, qui tunc in vrbe Roma aderant*, & qui ad nos literas honorificas & laudabiles & testimoniæ suæ prędicationis illustres de eius ordinatione miserũt. Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei & Christi eius iudicio, *de clericorum penè omnium testimonio, de plebis*

Cornelius à quibus factus Episcopus.

qua tunc affuit, suffragio, & de sacerdotum antiquorum & bonorum virorum collegio, cũ nemo ante se factus esset, cûm Fabiani locus, id est, cûm locus Petri & gradus cathedræ sacerdotalis vacaret, quo occupato de Dei voluntate atque omnium nostrum consensione firmato, quisquis *iam Episcopus* fieri voluerit, foris fiat necesse est, *nec habeat Ecclesiæ ordinationem*, qui Ecclesiæ non tenet vnitatem, quisquis ille fuerit.

IDEM.

Lib. 5. Epi. 6. Dominus noster cuius præcepta metuere et obseruare debemus, *Episcopi honorem* et Ecclesiæ suæ rationem disponens, in Euangelio loquitur et dicit Petro: Ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super istam petrã ædificabo Ecclesiam meam: et portæ inferorum non vincent eam. Inde per temporum et successionum vices *Episcoporum ordinatio, & Ecclesiæ ratio decurrit*, vt Ecclesia super Episcopos consti-

Ecclesiæ a ctus per præpositos gubernentur.

constituatur, et omnis actus Ecclesię per eosdem *præpositos* gubernetur. Cùm hoc itaque diuina lege fundatum sit, miros quosdam audaci temeritate mihi scribere noluisse, cum *Ecclesia in Episcopo & clero* & omnibus stantibus sit constituta,

IDEM.

Hinc sunt qui se vltrò apud temerarios conuenas, sine diuina dispositione præficiunt, qui se præpositos sine *vlla ordinationis lege* constituunt, qui nemine *episcopatum dante, Episcopi sibi nomen* assumũt. Quos designat in psalmis Spiritus sanctus, sedentes in pestilétiæ cathedra, pestes & lues fidei, serpentis ore fallentes, & corrumpendæ veritatis artifices, venena letalia linguis pestiferis euomentes. Quorum sermo vt cancer serpit, quorum tactus pectoribus & cordibus singulorũ mortale virus infundit. Contra eiusmodi clamat Dominus, ab his refrenat & reuocat erran-

De vnitate Ecclesię.

Nota contra prædicabilia nostræ tempestatis.

tem plebem suam, dicens: Nolite audire sermones Pseudoprophetarũ, quoniam visiones cordis eorum frustrantur eos. Loquuntur, sed non ab ore Domini, dicunt ijs qui abijciunt verbum Dei, pax erit vobis, & omnibus ambulãtibus in voluntatibus suis: omni, qui ambulat in errore cordis sui, non venient super te mala. *Non loquutus sum ad* eos, & ipsi prophetarunt.

IDEM.

Ser. de Baptismo Christi, & manifestatione Trinitatis.

Remissio peccatorũ siue per Baptismum, siue per alia Sacramenta donetur, propriè Spiritus sancti est, & ipsi soli huius efficientiæ priuilegium manet. Verborum solennitas & sacri nominis inuocatio, & signa institutionibus Apostolicis *sacerdotum ministerijs attributa*, visibile celebrãt Sacramentũ: rem verò ipsam Spiritus sanctus format & efficit, & *consecrationibus visibilibus* inuisibiliter manum totius bonitatis author

Sacerdos minister est.

apponit,

apponit, et rem Sacramenti consummat ac perficit. Si in Petri vel Pauli nominis baptismi gratia donaretur, posset alius alio videri sublimior, & secundum ministrorum merita hæc singularis gratia æstimari, vt melior esset Baptismus eius, qui sanctior videretur: & indignior esset, qui ab eo acciperetur, quem non amplior æstimatio commendaret. Hæc et in alia Sacramenta transferretur iniuria, vt non in eis vnitas, sed diuersitas haberetur: si censerentur à melioribus fieri meliora, & minus haberent vtilitatis & ponderis, quę fierent ab indignis. Sic Eucharistia vna alia melior, et baptismus pro ministerio vel melior vel deterior crederetur: Absit hoc à fide Catholica, absit à relione Christiana tantæ corruptionis fermentum. Vna nobis fides, vnus Dominus, vnum Baptisma. Quod si ab *indigno* fortè fuerit *consecratum*, non audet iustus iterare vel corrige-

 re,

re, quod semel est factum. Quia per quemcunque fiat idem est, nec hoc priuilegium meritis est datum, *sed gratiæ*, & propriè sibi omnipotentia Dei retinet hunc effectum.

IDEM.

Epist. 5. lib. 2. Aurelius frater noster illustris adolescens à Domino iam probatus, et Deo charus, & in annis adhuc nouellus, sed in virtutis ac fidei laude prouectus, minor in ætatis suæ indole, sed maior in honore: gemino hic agone certauit, bis confessus, & bis confessionis suæ gloriosus victoria, et quando vicit incursu factus, et cũ denuo certamine fortior pugnauit, triumphator et victor in prælio passionis. Ordinatio Aurelii. Merebatur *talis clericæ ordinationis* vlteriores gradus, et incrementa maiora, non de annis suis, sed de meritis æstimandus: sed interim placuit, *vt ab officio lectionis incipiat*: quia et nihil magis congruit voci quæ Dominum gloriosa prædicatione

tione confessa est, quàm celebrandis diuinis lectionibus personare post verba sublimia, quæ Christi martyrium prolocuta sunt, Euangelium Christi legere, vnde martyres fiunt, ad pulpitum post catastum venire. Hunc igitur fratres dilectissimi *à me & à collegis qui præsentes aderãt ordinatum sciatis*, quod vos scio & libenter amplecti, & optare tales in Ecclesia nostra quàm plurimos *ordinari*.

S. Lucius. passus est circa annum 262.

Ministri altaris, presbyteri siue diaconi, ad dominica tales eligãtur officia, qui continentiam seruent. Si verò post ordinationem suam ministros contigerit proprię vxoris inuadere cubile, sacrarij non intrent limina, neque sacrarij portitores fiant, neq; altare contingant neque ab offerentibus holocausti oblationẽ suscipiant, neq; ad Dominici corporis portionẽ accedãt, neq; appropinquent. In decret

S Laurentius vixit anno 264.

Vide Ambrosiũ 1.lib officiorum cap.41.

Quo progrederis sine filio pater? (Sixte) Quo *sacerdos* sancte sine *Diacono* properas? Nunquã *sacrificiũ sine ministro* offerre consueueras. Quid in me ergo displicuit pater? Nũ degenerem probasti? Experire certè vtrum idoneum ministrum elegeris. Cui commisisti dominici sanguinis consecrationem, cui consummãdorum consortium Sacramentorum, huic consortium tui sanguinis negas? Vide ne periclitetur iudicium tuum, dum fortitudo laudatur. Abiectio discipuli, detrimentum est Magistri. Quid quòd illustres & præstãtes viri discipulorum certaminibus, quàm suis vincunt? Deniq; Abrahã filium obtulit. Petrus Stephanũ pręmisit. Et tu pater ostẽde in filio virtutem tuam. Offer quem erudisti, vt securùs iudicij tui comitatu nobili peruenias ad coronam.

Laurẽtius diaconus S. Sixti.

S. Narcissus. anno 206.

S. Narcissus domum Hilariæ mutauit in Ecclesiam, dedicans eam in honorem Sancti Saluatoris & S. Mariæ matris eius. Collectaq; illic (videlicet Augustæ Vindelicorũ) Ecclesia fidelium, *ordinauit eis Episcopũ Dionysium* auunculum Afræ, qui postea multas animas lucratus est Christo, & ibidē martyrio coronatus est.

Surius in Hist. Tom. 4. in vita D. Afræ.

S. Sixtus. anno 260.

Non ego te fili (Laurenti) relinquo ac desero, sed maiora tibi debētur certamina. Nos quasi senes leuioris pugnę cursum recipimus, te quasi iuuenem manet gloriosior de Tyranno triumphus. Mox venies, flere desiste. Post triduum me sequêris. Inter *Sacerdotem & Leuitam* hic medius numerus decet.

B. Sixti ad B. Laurentium respōsio ex D. Ambrosio.

GAIVS. anno 283.

In Epist ad Felicem Episcopum.

De Episcoporum & presbyterorum, diaconorumq; & sequentium *clericorum ordinationibus* sanctos Apostolos & successores eorum, & præcipuè Anadetum, & præterea alios sufficienter statuisse cognoscimus, & idcirco nõ est necesse nunc replicari: nisi quod illi non statuerunt Illud tamen nos statuentes vobis & omnibus seruare mandamus, vt ad ordines Ecclesiasticos si ascendant in Ecclesia, qui ordinari merentur,

Gradus quibus peruenitur ad Episcopatũ

id est, si quis *Episcopus esse mereretur, sit primò Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacretur Acolythus, demũ verò subdiaconus, deinde Diaconus, & postea Prebyter, & exinde si meretur Episcopus ordinetur.*

Eusebius. anno 309.

Epist. 3.

Manus impositionis Sacramentum magna veneratione tenendum est, quod ab aliis perfici non potest, nisi à *summis Sacerdotibus*. Nec tempore Apostolò-

stolorum ab alijs, quàm ab illis, qui eorum locum tenent, vnquam perfici potest, aut fieri debet. Nam si aliter præsumptum fuerit, irritum habeatur & vacuũ: nec inter Ecclesiastica vnquam reputabitur Sacramenta. Soli Episcopi possunt ordinare Sacerdotes.

Melchiades anno 311.

De his super quibus rogastis vos informari, id est, vtrum maius esset *Sacramentum, manus impositio Episcoporum*, aut Baptismus: scitote vtrunque magnum esse Sacramentum. Et sicut vnum a maioribus fit, id est à summis pontificibus, quod à minoribus perfici non potest: ita & maiori veneratione venerandum & tenendum est. Ad Hispaniæ Episcopos.

Concilium Ancyranum anno Christi 308.

Chorepiscopis non licet *presbyteros aut diaconos* ordinare, χωρεπισκόπους μὴ ἐξεῖναι πρεσβυτέροις ἢ διακόνοις χειροτονεῖν, sed nec presbyteris ciuitatis, cap. 13.

tis, sine præcepto Episcopi, vel literis, in vnaquaq; paræcia aliquid imperare.

Arnobius. anno 309.

In psalmũ octauum.

Hęretici sunt, qui quasi feræ in sylua legis latebram fouent, vt ex occulto lædant concilium taurorum inter vaccas populorũ. Lædere enim student *Sacerdotum concilia*, qui hoc loco tauri nominantur, *apti altario* inter uaccas, inter plebes surdas & ignaras agentes.

Discrimen sacerdotũ & laicorũ.

Constantinus. anno 310.

Eusebius de uita Cõstan. lib 3 cap. 6.

Episcopos vndiq; per literas honorificè scriptas acciuit. Atq; vna ciuitas eos omnes, tanquam *maximam Sacerdotum coronam* ex multiplici nitidorum flosculorum varietate contextam, excipit.

IDEM.

Ruffinus lib. 1. ca. 1.

Ex *sacerdotum sententia* apud vrbẽ Niceam Episcopale concilium conuocat, ibiq; Arrium, trecentis decẽ & octo *Episcopis* residentibus, adesse iubet, ac de eius propositionibus & quæstionibus iudicari. IDEM.

IDEM.

Deus vos (inquit Imperator ad Episcopos) constituit *Sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoq; iudicandi*, & ideo nos à vobis rectè iudicamur, vos autē non potestis ab hominibus iudicari: propter quod Dei solius inter vos expectate iudiciū, & vestra iurgia, quęcunq; sunt, ad illud diuinū referuentur examē. Vos etenim nobis à Deo *dati estis Dij*, & conueniēs nō est, vt homo iudicet Deos, sed ille solus, de quo scriptum est: Deus stetit in synagoga Deorum in medio autem Deos discernit. In Ecclesi. histo. Ruff. lib. 1. ca. 2. Constantini iudiciū de sacerdotibus.

Neocaesariense concilium, anno 311.

Presbyteri ruris, siue graecè ἐπιχώριοι πρεσβύτεροι, in Ecclesia, ciuitatis *Episcopo praesente, vel presbyteris vrbis ipsius, offerre non possunt*, nec panem sanctificatum dare, calicemq; porrigere. Si verò absentes hi fuerint, & ad dandam orationem vocentur, soli dare debebunt. *Corepiscopi* quoq; ad Cap. 13.

excm-

Distin.64. exemplum quidem & formã ſeptua ginta videntur eſſe, vt commi- niſtri autem ὡς δὲ συλλειτουργοὶ, pro- pter ſtudium quod erga pauperes exhibent, honorentur.

Illyrici Epiſcopi.

Illirici Cõcilii libellus Synodicus de fide. Thed. Hiſt. Eccl. lib. 4 cap. 8.

Dum hac de re ſcriberemus ad vos (Epiſcopos diœceſeos Aſianæ, Phrygiæ &c.) cõmonefacti ſumus, vt in his noſtris literis ſcriberemus etiam de *Epiſcoporũ*, collegarũ ſcilicet noſtrorum, *inſtitutione*, vt ſi quoquo modo fieri queat, è *magiſtratibus qui Epiſcopatu functi*, probata ſpectataq; fide fuerunt, *cooptentur*: ſin autem tales non reperiantur, è *ſacerdotum collegio*. Ad eundem modum tum *Presbyteri*, tum *Diaconi* de ordine ſacerdotali ſumantur, vt omni ex parte inculpati ſint: minimè verò de curia, aut militum ductoribus.

Nicenum Concilium anno 315.

Cap. 18. Illud innotuit, quod quidam *Diaconi ante Epiſcopos oblata contingant*,

τῆς

τῆς εὐχαριστίας ἅπτονται: hæc igitur omnia resecentur, & in sua Diaconi mensura permaneant, scientes quòd *episcoporum* quidē *ministri* ὑπηρέται sunt, inferiores autem *Presbyteris* habeantur. Per ordinem ergo post *presbyteros* gratiam sacræ cōmunionis, τὴν εὐχαριστίαν accipiāt, aut *Episcopo aut presbytero* porrigente. Sed nec sedere in medio *presbyterorum diaconis* liceat. Quia si hoc fiat præter regulam & ordinem probatur existere. Si quis autem etiam post has definitiones obedire noluerit, à ministerio τῆς διακονίας, cessare debebit. *In his omnibus Diaconi & Presbyteri episcopis postponuntur.* Dist.93.peruenit.

IDEM.

Concilium clementiùs aliquanto in Meletium animatū (nam si accuratè in eum inquisitum fuisset, nihil certè commeruisset veniæ) decernit, vt in propria ac sua ciuitate remaneat, *nullamq́; habeat potestatem vel cuiquam* In Epistola Episco. cō. ad Ecclesiā Alexandrinam &c. Theo. Hi. Eccle lib.1. cap.9.

cuiquam manus imponendi, vel quenquá ad aliquod munus Ecclesiasticũ deligendi, vel in alienã regionẽ ciuitatéue eius rei gratia cõmeandi, sed vt solum *dignitatis & officij nomen retineat*: illi autem qui ab eo Presbyteri designati sunt, simulatq; *sanctiori ordinatione* confirmati fuerint, hac conditione in Ecclesiæ communionem admittantur: nimirũ vt Ecclesiasticæ dignitatis & ministerij gradum habeant illi quidem, sed tamen omnibus Presbyteris in singulis prouincijs & Ecclesijs versantibus, qui sunt ab honoratissimo viro & collega nostro Alexandro *ordinati*, sint omninò inferiores. Quin etiam vt nulla illis potestas sit, eos ministros Ecclesiæ designandi, qui ipsorum probentur arbitrio, neque nominationem penes se habeant eorum, qui sint ad Ecclesiæ munera obeunda deligendi, ne-

Ab Episcopo fit ordinatio Presbyteri.

qus

que *quicquam absq; consensu Episcoporum Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ*, qui sub ipso Alexandro sunt, omnino transigant. Hi autem, qui Dei gratia, & vestris precibus adiuti, ad nullum scisma deflexisse comperti sint, sed se intra Catholicæ Ecclesiæ fines ab erroris labe vacuos continuerint, authoritatem habeant *tum ministros ordinandi*, tum eos, qui clero digni fuerint nominandi, tum denique omnia ex lege & instituto Ecclesiastico liberè exequēdi. Quòd si qui fortè eorum, qui Ecclesiæ funguntur muneribus, diem suum obibit, tum vnus ex illis, qui nuper in Ecclesiam asciti sunt, modò idoneus videatur, & populus illum eligat, *Episcopusq; Alexandriæ ei suffragetur, atque adeò populi electionem confirmet*, in locum succedat demortui.

Populus eligit, Episcopus confirmat.

IDEM.

IDEM

Can.7. *Vt sint sacerdotes assidui* in oratione & ministerio Ecclesię, ne assiduitas orandi deficiat. Et ne sit magnus sacerdotū numerus, ne sumptus Ecclesiæ augeatur. Quamobrem qui Ecclesijs præsunt, ij quidem, quid in hac parte opus sit, videbunt. Atq; ita oportet, vt tot in *Ecclesia Diaconi* sint, quot Ecclesia ferre posſit, & vt illis *archidiaconus* præsit, sicut sancti Apostoli canonibus suis constituerunt, & sancti patres, qui ante nos fuerunt. Et vt sint septē *Diaconi*, qui Ecclesiæ sumptu viuant, ac reliquis gratis ministrent.

IDEM.

Can.12. de Sacram. extremæ vnctionis. Iacobus Apostolus dixit: Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros, & orent super eum, vngentes eū oleo in nomine Domini, & oratio fidei saluabit infirmum, & si in peccatis sit, remittentur ei. Quod nō est dubium de fidelibus ægrotantibus accipi,

accipi, vel intelligi debere, qui san-ćto oleo perungi possunt, *quod ab Episcopo confectum est, non solùm Sacerdotibus*, sed omnibus vti Christianis in sua aut suorum necessitate ad vngendum. Nam idcirco *Presbyteris* cōcessum est, quia Episcopi occupationibus alijs impediti, ad omnes languidos ire nōn possunt. Cæterùm *si Episcopus potest*, aut dignum ducit, à se infirmum visitandum, & benedicendum & tangendum Chrisinate, sine cunćtatione potest, cui velit, ipsum Chrisma conficere

IDEM.

Si qui sunt ex populo eligendi *ad Sacerdotium*, primùm quidem *præsentandi sunt Episcopo*, aut Patriarchæ: postea examinent eos Archidiacono & Chorepiscopus, & videant, an promptè & intelligēter legant scripturas, & an sint exercitati in legibus sacerdotalibus, & an sciant statuta Ecclesię. Qui si fuerint approbati,

Can. 11. de Sacram. ordinis.
Quomodo sacerdotes ordinandi sint.

& habuerint bonum testimonum, *quod sint digni sacerdotio*, & à Deo electi, & quod sciunt Sacramenta, orabunt pro eis orationem solitam, vt fiant digni remissione, & accipiant indulgentiam. Postea adducendi *sunt ad Episcopum, vt imponat eis manus, & benedicat, eosq; ordinet*. Qui cũ erunt ordinati Diaconi, debet Archidiaconus adducere eos ad Chorepiscopum, vt moneat eos, ne ministrent in ministerio *Sacerdotali* id est, sacrificij, sed tantum orationis, donec omnes leges *Sacerdotij* didicerint, & postea veniant ad Corepiscopũ, vt videat, an in hoc profecerint, & iterum eos de hoc admoneat. Nõ enim licet, vt vllus ex clero ministret in Ecclesia sine licẽtia Chorepiscopi, quãdoquidẽ ipse est caput illorũ. Et si Archidiaconus nõ fuerit ꝓpè, qui fuerint ordinati accipiãt literas à Corepiscopo ad Archidiaconum; qui debent tum suscipere curam eorum in ijs,

Qua ratione Diaconi.

ijs, quæ ad ſtatuta Eccleſiæ pertinent. Neque *debet Chorepiſcopus* dare illis vllius miniſterij curam *ſecundum ordinem Eccleſiæ* nec Epiſcopus, nec Chorepiſcopus debet eos à Clero remouere ſine Archidiacono. Siquidem ipſe eſt, vt ante diximus, nutritus in ciuitate, & habet totius *populi notitiam*: præeſtque officio orationis & omnibus diaconis. Et quando *Epiſcopus* proficiſcitur ad villam aut caſtellum diœceſis, nulli debet Chorepiſcopus permittere, vt ſine licentia Archidiaconi *ordinetur, nec Epiſcopus, nec vllus alius Sacerdotem ordinare debet*, neque religioſum facere, ſine præſente Chorepiſcopo: ſiquidem ipſe quoque præeſt officio orationis, & cæteris omnibus quæ in villis ſuis fiunt. Et quicunque non paruerit, Synodus eum excommunicat.

 IDEM

Idem Con. Nicen. I.

Can. 38. Decernimus vt nullius *Episcopi electio* approbetur, nec vllus Episcopus constituatur in ciuitate magna aut minore, nisi *voluntate Episcoporum prouinciæ*. qui de fide eius & timore Dei cognoscere debent. Ad approbandum verò conuenire debent coram Episcopo aut Patriarcha: quòd si adesse non poterunt propter metum luporum rapacium, & periculũ gregis, oportet adesse tres, qui ex absentibus per scripturá propriæ manus cuiusq; eorum cognoscant, an *eis electio huius* placeat: & an sciant eũ esse diguum, & si populo placebit, eligatur.

IDEM.

Can. 40. Vt nõ sit nisi *vnus Episcopus* vnius ciuitatis, nec in vna Ecclesia villæ, sint duo sacerdotes, & si fuerit magna, poterit habere secum *Sacerdos* Diaconos, & *solus Sacerdos* in his quę ad altare pertinent, præsit, sicut Episco-

Episcopus solus est superior in Ecclesia sua.

IDEM

Vt nullus Episcoporum in Paræcia alterius *ordinationes presbyterorum* vel diaconorum faciat, exceptis Patriarcha & Archiepiscopo in locis, quæ sub potestate eorum sunt. Neq; quicquam disponat in aliena Paræcia. Can. 42.

IDEM.

Vt non audeant *Laici eligere sibi Sacerdotem*, neq; monachi superiorẽ, sine auctoritate Chorepiscopi. Can. 46.

IDEM.

Diaconus nõ debet communicare priùs quàm *Episcopus, neque prius quàm Presbyter*, quia gradus Diaconi infra gradum presbyteri est: scireq; debet officij sui esse, ministrare Episcopo, & presbyteris, sciatq; Diaconus facultatem suam. Cui neque licet communicare, nisi postquam Episcopo & presbyteris ministrauerit: Can. 52.

rit, neque rurſus ei licet miniſtrare Sacramentum communionis Sacerdoti, ſiquidem *miniſtrare hoc ſacramentum proprium eſt Sacerdotis*, & nō diaconi. Sacerdotibus enim data eſt hæc gloria. Neque decet vt Diaconi inter Sacerdotes ſedeant, nec ambulent, aut ſint ad latus eorum, neque intus in ſacrario, vbi eſt altare, neque foris, niſi de ſententia eorum: quandoquidem gradus Diaconi inferior eſt gradu illorum. Diaconi qui huic decreto contradixerint, eijciantur ex gradu ſuo, & à Synodo excommunicantur.

Sacerdotis non Diaconi eſt mini ſtrare Sacramentū.

IDEM.

Can. 56.

Qui fuit paulò ante baptizatus, et quæ fidei ſunt non ſcit perfectè, non eſt *ordinandus Epiſcopus, aut Sacerdos, aut Diaconus* donec ſit bene inſtructus audiendo & diſcendo ſacram ſcripturam, & doctrina ſcripturæ bonum fructum ferat in corde eius, & donec exceſſerit ex adoleſcenti-

bus

s, si fuerit adolescens.

Ex Con. Eliberino, quod fuit circa tempus Conc. Niceni.

Placuit in totum prohibere *Episco*is, *Presbyteris, diaconibus, ac subdiaco*ibus *positis in ministerio, abstinere se* *à coniugibus suis.* & non generare filios. Quod quicunque fecerit, ab honore clericatus exterminetur. Can. 33.

S. Macharius Patriarcha Hierosolimitanus. vixit anno 319.

Cùm verò ingressus fuerit *Episcopus aut Presbyter ad missarum solennia* celebranda, nisi passio aliqua interuenerit, nullo modo audeat data oratione recedere, vt ab *altero Episcopo vel Presbytero* missarum solennia suppléantur. Sed qui initium ponit, suppleat vsque in finem. Si quis verò præsumpserit præter quod statuimus agere; à sacro corpore & sanguine Domini nostri Iesu Christi sit suspensus. In decretis de Consecratione. distinct. 1.

Synodus Romana, quam Syluester Episcopus Romanus congregauit anno 322.

Cap. 1. Dum hi *omnes Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, acolyti, exorcistæ, lectores vrbis Romæ,* venissent in Synodum, Presbyteri Romani omnes & Diaconi, clerusq; et gradus sequẽtes à tergo Episcoporũ steterũt. Nemo enim sedit in eodem loco, nisi tantũ Episcopi, & Syluester Episcopus & Pontifex vrbis Romæ.

IBIDEM.

Cap. 3. Postea fecit hos gradus in medio Synodi, *vt non presbyter aduersus Episcopum,* non Diaconus aduersus presbyterum, non subdiaconus aduersus Diaconum, non acolytus aduersus subdiaconum, non exorcista aduersus acolytum, non lector aduersus exorcistam, non ostiarius *aduersus lectorem* det accusationem aliquam. Non est enim discipulus supra Magistrum.

IBIDEM.

IBIDEM.

Pontifici *presbyter, presbytero Dia-* Cap.7.
nus, diacono Subdiaconus, subdia-
no acolytus, acolyto exorcista, ex-
cistæ lector, lectori ostiarius in
nni loco repræsentent obsequiũ,
e in publico, siue in gremio Ec-
esiæ.

Conc. Arelatense. 1. circa annum 323.

Vt Presbyteri *sine conscientia Episco* Cap.19.
rum nihil faciant, & peregrino E-
scopo locus sacrificandi detur.

Con. Arelatense. 1 I. coactum circa annum 326.

In secretario *Diacones inter Presby* Can.15.
os sedere nõ liceat, vel corpus Chri
præsente presbytero tradere non
æsumant: quod si fecer nt, ab offi-
o Diaconatus abscedant.

Con. Carthaginense. 1. anno 330.

Si quis tumidus vel contumelio- Cap.1.
s extiterit in maiorem natu, vel a-
quam causam habuerit, à *tribus vici-*
Episcopis, si diaconus est arguatur:

si presbyter, à sex: si Episcopus, à duodecim consacerdotibus audiatur.

Con. Eliberttinum anno 322.

Cap. 32. Si quis graui lapsu in ruinã mortis incidat, placuit agere pœnitentiam nõ debere *sine Episcopi consultu*, sed potius apud Episcopum agat, cogente tamen infirmitate. Non est *Presbyterorum, aut Diaconorum*, communionem talibus præstare debere, nisi eis iusserit Episcopus.

Eusebius Pamphili Episcopus Cæsariensis. vixit anno 329.

Lib. 1. Demonstra. Euangelicæ. ca. 10. Palàm in his mysticam significat vnctionem & honorem afferentia mensæ Christi *sacrificia*: quibus operantes incruentas & rationales, eiq; suaues victimas, in tota vita *supremo Deo offerre*, per eminentissimum omnium *ipsius Pontificem* edocti sumus.

Eodem libro. Vaticinium Ma Ab ortu Solis vsq; ad occasum nomen meum glorificatum est in gentibus, & in omni loco incensum offertur

fertur nomini meo. & hostia munda. Sacrificamus igitur Deo altissimo *Sacrificium laudis*: sacrificamus Deo plenum & horrorem afferens, & sacrosanctum sacrificium: *sacrificamus nouo more*, secundum nouum testamentum hostiam mundam.

lachiæ, de sacrificio mundo à gētibus offerendo, de Ecclesiæ sacrificio intelligendum.

IDEM.

Iam verò ingens *in sacerdotijs & ministerijs* atque in omnibus, quæ ad religionis obseruantiam pertinent, gratia refulgebat. Astabant hîc psallentium chori, iuuenes & virgines, senes cum iunioribus laudabant nomen Domini, hîc mystica ministeria ordinatis ac dispositis vicibus agebantur. *Pontificum quoque & sacerdotum consessus* ipsa canicie venerabilis eminus præfulgebat. Iam verò si quis per gratiam Domini inspiratus, sermonem proferret ad populum, cum omni silentio ora cunctorum

Sacrificatur in missa Deo plenū & horrorem afferens sacroque sanctū sacrificiū.

Eccle Hist. lib. 10. c. 3. Refert quę sub Cōstantini Magni tēporibus gerebātur ab Ecclsiasticis.

 ctorum

ctorum in eum oculisq; cōuersi tanquam cœlitus sibi per eum denunciari aliquid expectabant. Tanta auditorum reuerentia, tantus *ordo in sacerdotibus* seruabatur. Nusquá enim liuor aderat, nullum pulsabat inuidia, dona Dei populis ministrabantur, vnusquisque secundum quod scriptum est, ad ædificationem Ecclesiæ abundare quærebat. Et omnia hæc in charitate gerebantur: ita vt se honore inuicem præuenirent, & alter alterum se duceret meliorem. Ná simpliciores quique admirabantur, & suspiciebant eos, qui per sapientiam verbi populos instruebát. Sapientes veró & eruditi viri præferebant eos, quibus pura vita & syncera simplicitas, *offerendi Deo hostias* maiorem fiduciam dabat, eisq; *immolandi sacrificij permittebatur officiũ*, quos familiarior vitæ simplicitas in cordis puritate seruabat. Sic summo studio perquirebat alter in altero, quod preferret.

IDEM.

IDEM.

L(Nouatus hæreticus) qui euangelium vendicabat, nesciebat in Ecclesia Catholica *vnum Episcopum* esse debere, videbat presbyteros quadraginta sex, diaconos septem, subdiaconos septem, acolytos quadraginta duos, exorcistas & lectores cũ ostiarijs quinquaginta duos. Hist. Eccle. lib. 6. cap. 33. ex epistola Cornelii ad Tabianum.

IDEM.

Virorum porrò Ecclesiastica munera obeuntium gradus, quibus *alter alteri præstat*, *Diaconorum* itẽ ministeria, summum deniq; & primarium episcopatus honorem diligenter (Philo in Aegypto) perscribit. Ibidem lib. 2. cap 16.

IDEM.

Non longo temporis interuallo interiecto, vbi intestinum & ciuile bellum non exiguum quidẽ ibi (Alexandriæ) exardescebat, egressus est (Origenes) Alexandria. Et cùm non satis tutò se in Aegypto commorari posse putaret, iter capit in Palestinã, Ibidem lib. 6. cap. 13.

& Cæsareę ludum aperit: vbi, licet nondum *presbyterij* gradu potitus, *ab Episcopis qui ibi erant, non* ad disputandum solùm, sed ad scripturas etiam aperiendas magnoperè in communi Ecclèsiæ cõsensu rogatus est. Quod quidem poterit esse perspicuũ ex his, quæ Alexander Hierosolymorum Episcopus, & Theoctistus Episcopus Cæsareæ, ad Demetrium in Origenis defensione sic ferè respõndebant: Quod autem in literis adiunxeris, nunquam antea auditum, neque iam vsurpatum, *vt Laici præsentibus Episcopis* disputarent scripturasque exponerent: in eo mihi nescio quomodo videris perspicuè falsa dixisse. Nam vbi idonei & habiles reperiuntur, qui fratribus in verbo Dei adiumento sint, *à sanctis Episcopis rogantur*, vt populum in verbo instituát: sicut Larandis Enelpis à Neone, Iconij Paulinus à Celso, & apud Synodos Theodorus ab Attico

Cum consensu Episcopi licet docere populum.

Attico, qui omnes beati & pij fratres erant. Ac verisimile est, quamuis nobis obscurum & minimè cognitum sit, illud idem in alijs locis fieri.

IDEM.

Origenes, necessitate negotij cuiusdam Ecclesiastici obeundi flagitante, in Græciam per Palestinam iter fecit, & *Cæsarea per manuum impositionem Episcoporum*, qui in illis partibus rexerunt Ecclesiam, munus *suscepit presbyterij*.

Ibidem ca. 17.

Origenes in Presbyterorū ordinem adscitis.

IDEM.

Vbi Gordianus sex annis continuis Romanorum obierat imperiū, Philippus vnà cum filio Philippo succedit. Fama est istum (Christianus nanque erat) cùm precationum in die postremæ vigiliæ Paschatis, vnà cum multitudine in Ecclesia particeps fieri vellet, nō priùs

Ibidem ca. 27.

ab

ab Episcopo, qui tum Ecclesię præerat, permissum esse intrare, quàm *se confessus fuisset*, & inter eos qui peccatorum vinculis adhuc tenebantur adstricti, locumq; pœnitétiam agentibus præstitutum occupabant, se sua sponte collocauisset: Episcopumq; dixisse: cum nulla alia conditione, nisi istud faceret propter multa delicta, quæ ab illo ferebantur admissa, aliquando ab ipso in Ecclesiam receptum fore. *Imperatorem* autem alacri animo & lubenti *Episcopo morem gessisse*, & ingenuam modestiam ac religiosam piamq; affectionem, Dei timore incitatam, reipsa declarasse memorant

IDEM.

De vita Cõstantini li. 1. cap. 35

Ipse porrò Imperator (Constantinus) Dei ministros accersere, cultu & obseruantia honorificè complecti: et tum re, tum verbis, tanquam *viros Deo suo consecratos* humanitùs excipere, & maxima beneuolentia pro-

rosequi cæpit. Quippe licèt homi-
es fuerint ipsius formæ habitu ad
spectum abiecti, ab eo tamen non
ius generis existimati sunt: sed quia
on hominem qui sub aspectum ocu-
orum cadit, sed Deum ipsum, *qui in*
rum animis insidebat, cō siderare vi-
is est. Illos suæ mensæ effecit parti-
ipes, illos quocunq; iter capiebat
cum duxit, atq; ea de re Deū, quē
nctè colebant, sibi credidit fore
ropitium.

Constantini erga Ecclesiarum præsides observantia.

IDEM.

In præsenti choro fuit *Episcoporū*
ultitudo, ad numerum ducentorū
uinquaginta & amplius: *presbytero-*
m autem, *diaconorum*, *acolytorum*,
aliorum qui istos comitabantur
rba, ne enumerari quidem potest.
tque ex his Dei ministris, alij pru-
nter & disertè dicendo, alij vitæ
auitate & constanti rerum ardua-
m perpesione, nonnulli quasi me-
a inter istos interiecta viuendi cō-
suetu-

Ibidem lib 3. cap. 9.

Episcoporum Concilii Nicæni multitudo & varia eorundem dona.

ſuetudine eximij, præclara laudis inſignia adepti ſunt.

S. Athanaſius. anno 351.

In uita B. Antonii.

Nunquam ille (Antonius) aut ira ſubita concitatus patientiam rupit, aut humilitatem erexit in gloriam. Nam omnes *clericos vſq; ad vltimum gradum* ante ſe orare compellens, *Epiſcopis* quoq; atque *presbyteris*, quaſi humilitatis diſcipulus, ad benedicendum ſe caput ſubmittebat. *Diacones* verò, quia ad eum vtilitatis cauſa veniebant, cùm pro adiutorio eorũ eis præſentibus diſputaret, ad orandum ſibi Dominum præponebat.

IDEM.

In Epiſto. ad ſolitariam vitã agentes.

Ne te (citat verba Hoſij Cordubenſis Epiſcopi ad Conſtantiũ Imperatorem) miſceas Eccleſiaſticis, neque nobis in hoc genere præcipe, ſed potius ea à nobis diſce. Tibi Deus *imperium* cõmiſit, nobis *quæ ſunt Eccleſiæ* concredidit.

IDEM.

Si iſtud eſt iudicium Epiſcopo-um, quid commune cum eo habet mperator? Sin contrà, iſta minis Cæſaris conflantur, quid opus *eſt ho ninibus titulo Epiſcopis?* Quando à ondito æuo auditum eſt? Quando udicium Eccleſiæ authoritatem uam ab Imperatore accepit? Aut uando vnquam hoc pro iudicio gnitum eſt? Plurimæ ante hac Sy-odi fuêre, multa iudicia Eccleſiæ abita ſunt: ſed neque patres tiuſmodi res Principi perſuadere onati ſunt, nec *Princeps ſe in rebus ccleſiaſticis curioſum* præbuit. Pau-us Apoſtolus habebat amicos in æſaris familia, & per eos in lit-eris ſalutabat Philippenſes, non ta nen eos in iudicio ſocios aſſumpſit. Nunc autem nouum quoddam

Ibidem, paulò poſt.

ſpecta-

ſpectaculũ ab Arriana hæreſi editur. Conuenerunt enim in vnum Hæretici & Imperator Conſtantius, vt ille quidem ſub prætextu *Epiſcoporum* ſua poteſtate aduerſus eos, quos velit vtatur, & tamen in perſecutione mouenda, perſecutor non appelletur: illi verò ſuccincti principis poteſtate, inſidias faciũt quibus volũt: volunt autem omnibus, qui non eadem impietate, qua ipſi vtuntur, vti velint.

Con. Antiochenum circiter annum 347.

Cap. 5. Si quis *Presbyter aut Diaconus Epiſcopum* proprium contemnens ſe ab Eccleſia ſequeſtrauit, & ſeorſum colligens altare conſtituit, & commonenti Epiſcopo nõ acquieuerit, nec conſentire vel obedire voluerit ſemel & iterum conuocanti, hic dánetur omni modo, nec vltrà remedium conſequatur: quia ſuam recipere nõn poteſt dignitatem. Quod ſi

si Ecclesiam conturbare & solicitare persistat, tanquam per potestates exteras opprimatur.

IDEM.

Qui in vicis vel possessionibus, Cap. 10. ταῖς χώραις, Chorepiscopi nominātur, quamuis *manus impositionem Episcoporum* perceperint, & vt Episcopi consecrati sint, tamen sanctæ Synodo placuit, vt modum proprium recognoscãt, vt gubernent sibi subiectas Ecclesias, earumq; moderamine curaq; contenti sint. Ordinent etiam lectores & subdiaconos, atque exorcistas, quibus promotiones istæ sufficiant. Nec *presbyterum* verò nec diaconum audeant ordinare, pręter ciuitatis *Episcopum*, cui ipse & possessio seu regio, ἡ χώρα, subiectus est. Qui autem transgredi statuta tentauerit, depositus, quo vtebatur, honore priuetur. Chorepiscopum verõ ciuitatis *Episcopus ordinet*, cui ille subiectus est.

GRE-

Lib. de virginitate, c. vltimo.

Gregorius Nyssenus vixit circiter annum 347.

Saeerdos ad hoc vnctus vt Deo offerat.

Quomodo *offeres Deo*, tametsi ad hoc *vnctus sis*, qui non audis legem, quæ prohibet consecrari non castum?

IDEM.

De sacramen. Baptismi & Eucharistiæ.

Eadem vis etiam Sacerdotem augustum & honorandum facit, *nouitate benedictionis* à communitate vulgi segregatum. *Quum enim heri ac tempore* superiore vnus è multitudine ac plebe esset, repentè redditur Præceptor, Præses, Doctor pietatis, Mysteriorum *latentium præsul*: eaque contingunt ei, quum nihil vel corpore vel forma mutatus, sed quod ad speciem externam attinet, ille sit, qui erat, inuisibili quadam vi ac gratia, *inuisibilem animam in melius* transformatam gerens.

IDEM.

De ordina.

Cum Phædimus, Amaseæ Eccle-

æ illo tempore præfectus, cui di-
nitus ex sancto spiritu inerat
is præsciendi futura, omne stu-
ium poneret, vt si in manus eius
eniret magnus Gregorius, eum
cclesiæ præficeret, ne vir tam præ
arus ociosam & inutilem vitam
aduceret: is sentiens quid cupe-
t & pararet *Episcopus*, conabatur
tere, nunc ad hanc, nunc ad ali-
a transiens solitudinem. Quo-
am autem nihil non experiens in-
nis ille Phædimus, omnibusque
ens machinis & artibus, non po-
at Gregorium adducere ad sacer-
tium, vt qui diligentissimè ob-
uaret & circumspiceret, nè quan-
eum sacerdos manu apprehende
eratque vtrique æquale stu-
im, cum alter quidem capere,
er verò effugere cuperet per-
uentem. Nam alter quidem cu-
bat Deo sacram offerre dona-
, alter verò timebat, ne ei afferret
ad

tione Gregorii Taumaturgi Episcopi Neocæsariensis, qui vixit circa annum Christi 263.

ad philosophiam aliquid impedimẽti *sacerdotij cura, tanquam graue aliquod onus*, eius vitæ imposita: ea de causa diuiniore quodam impetu ad studium propositũ, impulsus Phœdimus, nihil attendens, quod inter eos intercedebat spatium, quo remotus erat à Gregorio, qui ab eo distabat trium dierũ itinere: sed ad Deũ respiciens, & dicens, & se & illum à Deo hora illa adspici, *pro manu* verbum imponit Gregorio, eum *Deo consecrans*, qui corpore non aderat, & ei illam ciuitatem attribuens, quã vsque ad ea tempora contigerat teneri tanto errore idolorum, vt cùm essent innumerabiles, qui & ipsam habitabant ciuitatem, & eam quæ est circùm circà regionem, non inuenti sint plures, quàm septendecim, qui verbum fidei accepissent.

IDEM.

In vita Gregorii

Mittitur ad eũ (Gregoriũ Thaumaturgium) legatio ex quadã propinqua

pinqua ciuitate, vt ad eos veniret, & *per Sacerdotium Ecclesiam eorum constitueret*. Est autem ciuitati nomen Comana, in qua magnum Gregoriũ volebant hospitio excipi, publicè gratiam postulantes. Cùm ergo apud eos fuisset, & aliquot dies degisset, & ijs quę faciebat & loquebatur eorum ad mynisterium cupiditatem vehementiùs accendisset, cùm tempus esset, vt eorum legatio ad finem perueniret, & *crearetur aliquis Pontifex eorum Ecclesiæ*. tunc quidẽ ex ijs, qui magistratus gerebant, quos nouerãt, eos curiosè indagabant, qui dicendi facultate, & genere, & reliquis insignibus ornamentis videbantur excellere. Existimabant enim, quoniã hæc in magno quoq; Gregorio inerant, nec eorum debere esse expertem eum, qui ad hanc perueniret gratiam. Cùm autem multiplicia essent eorum suffragia, & alij aliũ̀ præponerent, expectabat magnus

Taumatur gi: De iis, qui in electione sancti Alexandri facta sunt.

Gregorius, donec sibi diuinitùs daretur aliquod consilium ad id quod erat propositum. Et quomodo fertur Samuel non esse admiratus pulchritudinem & magnitudinem corporum in regis iudicio, sed animum requisijsse regium, etiamsi sit in vili & contempto corpore: ita ille quoque despiciens studia eorum, qui ferebant suffragia, hoc vnum solummodò spectabat, num quis vel antequàm renuncietur, vitæ & virtutis exercendæ industria in moribus ferat sacerdotium, Cùm autẽ illi eos, quibus sua dederant suffragia, adducerent cum laudationibus, vnusquisque eum, qui à se eligebatur, proponens: illo verò etiam viliores iubebat respicere, quò ad vitæ honestatem: fieri enim posse, vt etiam in his inueniatur aliquis, ijs, qui sunt illustriores, animæ diuitijs excelsior: quidam ex ijs qui præerant suffragijs, hanc magni Gregorij

1. Reg. 16.

rij sententiam existimauit esse
ritionem, si ex ijs, qui dicendi fa-
ltate & dignitate, & manifesto vi
testimonio prælati sunt alijs, nul-
admisso ad sacerdotium, ex illibera-
bus & sordidis artificibus, ad eam
ätiam existimentur aliqui dignio
: & simul ironicè loquens, ei ita di
: Si hæc iubes, vt ij, qui sunt huius-
odi, & à tota ciuitate delecti, des-
ciantur, Alexandrum carbonariũ
es licet ad Sacerdotium: atque adeo,
videtur, in eum transeuntes, ad ei
nda suffragia conueniamus nos
tota ciuitas. Is quidem hæc locu-
est, de eius sententia detrahēs, &
r hoc ironicum suffragium, quòd
llum esset de prioribus iudici-
, reprehendens. Per hæc autem
s dicta sunt, venit illi Magno in
ntem, vt cogitaret, num non sine
i numine facta sit Alexandri men
ab ijs, qui ferebant suffragia: Et
s est, inquit, hic Alexander, cuius

Populus fert suffragia.

feciſtis mentionem? Deinde cûm quidam ex ijs, qui aderant eum, de quo facta erat mentio, per viſum adduxiſſent, ſordidis lacerisq; pannis indutum, nec id toto corpore, & ſimul ipſa ſpecie opus ſuum oſtendẽtem, vt qui ex carbonum operatione, & manibus, & facie, & toto denique corpore eſſet ſordidatus, reliquis quidem in medio ſtans Alexander riſus fuit argumentum: perſpicaci autem illi oculo magnam attulit admirationem id, quod fiebat & cernebatur, vt in extrema paupertate, & neglecto corpore ſe ſolum reſpiciens, & veluti ijs exultans, quod erat ineruditis oculis ridiculum. Ita enim habebat, nec propter paupertatis neceſsitatem ad hanc vitam deuenerat, ſed erat vir quidam philoſophus, vt eius poſtea vita ſignificauit, quæ erat cęteris excelſior, adeo vt etiam peruenerit vſque ad martyriũ, vt qui curſum per ignẽ conſummauit.

uit.Latêre autē est conatus, vel studuit potius, vt qui ea, cui à vulgo studetur, prosperitate longè esset superior, & mundi vitam nihili faciens, excelsiorem veramq́; vitam concupisceret, & vt propositum virtutis scopum faciliùs attingeret, conabatur latêre. Talis autem cùm esset, vilissimo artificio, tanquam turpi aliqua persona occultatus, & alioqui cū esset florēti ætate, tēperantiæ instituto periculosum ac lubricū existimabat, manifestare pulchritudinē corporis, naturę prosperitati veluti insultans, & eam insectans. Sciebat enim præbuisse multis lapsus occasionem. Ne ergo aliquid eorum quæ nollet, sibi eueniret, nec alienis oculis esset causa excitandi mali animi motus, ideo spontè assumit artē carbonariam, per quam & corpus ad virtutem excercebatur laboribus, & pulchritudo occultabatur sub carbonum sordibus: & simul quod ex suis

redibat laboribus, id ita dispensabatur, vt seruiret praeceptis. Cum eum itaque abduxisset à concilio, & ex eo omnia esset accuratè sciscitatus, illũ quidem dat suis domesticis, iubens ea, quæ oportebat, facere. Is autem cum rursus venisset ad concilium, eos docebat, qui erant congregati, eis verba faciẽs *de sacerdotio*, & per ea describens vitam ex virtute agendã. Et in tali oratione tamdiu est immoratus, cœtum detinens, donec ijs impletis, quæ iusserat, ij qui ei ministrabant, aduenerunt, secum habentes Alexandrum, qui & lauacro sordes ex fuligine contractas abluerat, & magni Gregorij vestibus erat indutus: hæc enim eos facere iusserat. Cũ autem omnes essent conuersi ad Alexandrũ, & ex eo, quod videbatur, essent in magnam adducti admirationem: Nihil vobis noui accidit, (dixit eis magister) si oculis decepti estis, & soli sensui eius, quod bonũ est

iudi-

iudiciũ permisistis. Veritatis enim eorum, quæ sunt iudex incertus est sensus, qui per se arcet, ne profundũ animi penetretur. Simul autem ipsi quoque veritatis & pietatis inimico Dęmoni gratum erat, vt esset omninò ociosum vas electionis, quod occultabat ignoratio, nec is vir prodiret in medium, qui esset futurus euersor illius potentiæ. Hæc cùm dixisset, *Deo virum offert per sacerdotiũ, cum eum pro more initiatum gratia consecrasset.* Omnibusque nouum sacerdotem intuentibus, is rogatus vt verba faceret ad Ecclesiam, statim ab exordio ostendit Alexander non falsum de eo Gregorij fuisse iudiciũ. Erat enim ei plena sententia oratio, minùs ornata dictionis floribus.

S. Gregorius Alexandrũ Carbonariuṁ consecrat Episcopũ.

Con. Sardicense, circiter annum Christi 351.

Episcopi, qui conueniunt ad au- Cap. 9.

 dien-

diendum controuersiam inter E-*piscopũ & Presbyterũ, vel Diaconũ eius* si viderint clericorũ esse τὴν ὑπεροψίαν, fastidium & superbiam, quia non decet, vt Episcopus iniuriá vel contumeliam patiatur, seuerioribus eos verbis castigẽt, vt *obediãt Episcopo* honesta præcipiẽti: qui sicut ille clericis syncerũ exhibere debet amorẽ charitatis, ita quod vicissim ministri ἀρίδηλα infucata debent Episcopo suo exhibere obsequia.

Iulius Papa anno 358.

In Epist. ad orientales Episcopos. Connexio totius corporis vnanimitatem requirit, sed præcipuè exigit concordiam *sacerdotum, quibus etsi dignitas communis non est: tamen ordo generalis est.* Quoniam & inter beatissimos Apostolos in similitudine honoris fuit quædam discretio potestatis, & cùm omnium par esset electio, vni tamen datum est, vt cæteris præemineret. De qua forma Episcoporum quædã orta est distin-

Ctio,

ctio,& magna ordinatione prouisum est:ne omnes *sibi omnia vendicarent*:sed essent in singulis prouincijs singuli, quorum inter fratres haberetur prima sentẽtia: & rursum quidã in maioribus vrbibus constituti, solicitudinem eius susciperent ampliorem,per quos ad vnam beati Petri sedem vniuersalis Ecclesiæ cura conflueret,& nihil vnquã *à suo capite* dissideret. Qui ergo scit se quibusdã præpositum,non molestè ferat aliquem sibi esse prælatum:sed obediẽtiam quam exigit,etiam ipse dependat. Hierarchia Ecclesiastica.

S.Hilarius vixit anno 360.

Et tu Paulinum beatæ passionis virum blandimento solicitatum relegasti,& *Ecclesiam sanctam* Treuerorum *tali sacerdote* spoliasti.Edictis fidem terruisti,ipsum vsque ad mortẽ demulctasti exilijs & fatigasti,extra Christianum quoque nomen relegasti, ne panem aut de horreo tuo Aduersus Constan- tium Cæsa- rem.

sumeret, aut de Montanæ Maximillæque antro prophanatum expectaret Mediolanensem pijssimam plebem, quam tu furore terroris tui turbasti, tribuni tui *adierunt sancta sanctorum*, & viam sibi omni per populum crudelitate pandentes, protraxerunt *de altario sacerdotes*.

Con. Laodicense circiter annum domini 364.

Cap. 26. Hi qui *non sunt ab Episcopis ordinati* tam in Ecclesijs, quàm in domibus exorcizare non possunt, multo magis maioris gradus ministeria, *nisi ab Episcopis, qui ad eos gradus sunt sacrati*, quibus fungi debent, officia agi vel sacrificia offerri licet.

IDEM.

Cap. 19. *Solis ministris altaris* licet ingredi ad altare, & ibidem communicare.

IDEM.

Cap. 11. iuxta priorem editionē. Non oportet eas, quæ dicuntur presbyteræ, vel præsidentes, Ecclesijs ordinari.

Mu-

Mulieres quæ apud græcos presbyteræ appellantur, apud nos viduæ, seniores, vniuiræ, matricuriæ appellantur, in Ecclesia tanquam ordinatas constitui non debent. Iuxta posteriorem editionē.

περὶ τοῦ, μὴ δεῖν τὰς λεγομένας πρεσβύτιδας, ἤτοι προκαθημένας ἐν ἐκκλησίᾳ καθίστασθαι. Græcè.

IDEM.

Non oportet *mulieres ingredi ad altare*, nec ea contingere, quæ virorū officijs deputata sunt: ὅτι οὐ δεῖ γυναῖκας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ εἰσέρχεσθαι. Cap. 44.

S. Optatus Episcopus Mileuitanus vixit anno 366.

Lib. 6. contra Donatistas.

Quid est tam sacrilegum, quàm altaria Dei (in quibus & vos aliquando obtulistis) frangere, radere, remouere, in quibus vota populi, & membra Christi portata sunt, quo Deus omnipotens inuocatus sit: quo posta- In altari offertur sacrificium, vota populi, & membra Christi por

tantur, Spiritus sanctus descendit, pignus salutis æternæ & tutela fidei ex eodē accipitur:

postulatus descendit Spiritus sanctus. Vnde à multis pignus salutis æternę, & tutela fidei, & spes resurrectionis accepta est. Altaria inquā, in quibus fraternitatis munera non iussit Saluator poni, nisi quæ essent de pace condita. Depone, inquit, munus tuum ante altare & redi priùs, concorda cum fratre tuo, *vt poßit pro te sacerdos offerre.* Quid enim *est altare*, nisi sedes & corporis & sanguinis Chtisti? Quid vobis fecerat Deus, qui illic inuocari cōsueuerat? Quid vos offēderat Christus, cuius illic *per certa momenta corpus & sanguis* habitat?

Altare sedes corporis & sanguinis Christi.

Basilius Magnus vixit anno Christi 371.

In Epist. 77 ad Occidentales Episcopos.

Si caput vosipsos vniuersalis Ecclesiæ reputatis, non potest pedibus dicere caput: non est mihi opus vobis: si in reliquum vos *Ecclesiasticorū membrorum ordinem* locatis, non potestis nobis dicere, qui in eodem vobiscum

Ecclesiasticus ordo.

biſcum corpore cõſtituti ſumus, nõ eſtis nobis neceſſarij. Nam & manus mutuam inter ſe operam neceſſariã habent, & pedes mutuò ſeſe firmant, & oculi per cõcordiã habẽt, quòd obiecta clarè & dilucidè apprehendũt.

IDEM.

Quia (Chorepiſcopi) fines *poteſtatis ſuæ* egrediebantur, magnoperè angor, quòd patrum noſtrorum canones deſiti ſunt, (Patres dicit Syno di Neocæſ. Nicenæ, & Antiochenæ) & omne ſtudium, omniſque Eccleſiarum cura eiecta eſt: ac vereor, ne ſi hæc incuria paulatim proceſſerit, in ſummam *perturbationem res eccleſiaſticæ* adducantur. Solebat enim Eccleſia, idq; erat in more, *hypodiaconos* ſuos diligentiſsimè tentatos, probatoſq; recipere, inquirebatur ſtudioſiſsimè in eorum vitam, vtrũ eſſent contumelioſi, vinolẽti, prompti ad pugnas, & an ſuam adoleſcentiam moderarentur: vt ſanctam puramq; (In Epiſt. de Chorepiſcopis.)

vitam, ſine qua nemo Deum videt, degere poſsint. Inquirebatur, inquã, *à presbyteris & diaconis conuictoribus*: facta autem inquiſitione, referebant ad Chorepiſcopos, qui auditis dictis teſtium veracium, deinde *admoto Epiſcopo, hypodiaconos numero Eccleſiaſticorum* aſcribebant. Nunc verò nobis ſubmotis, neque relato ad nos primùm, totum ius & authoritatem vobis ſumpſiſtis. Deindè ſubeunte huius negotij negligentia, permiſiſtis *presbyteris & diaconis* quocunque vellent, & vt cuiusq; libido ferret, ſcilicet vel ob generis propinquitatem, aut aliam neceſsitudinẽ, de quorum vita nulla fuiſſet habita quæſtio, in Eccleſiam inducere alioqui indignos. Ex quo factum eſt, vt multi *hypodiaconi* per ſingulos pagos facti ſint: nullus verò dignus, *qui aræ Chriſti miniſtret*, vt ipſi teſtes eſtis.

Gregorius Nazianzenus vixit anno 378.

Quemadmodũ in corpore aliud membrum principatum tenet ac veluti præſidet, aliud ſubeſt ac ſequitur: ad eundem quoque modum Deus vel æquabilitatis lege, quæ meritum cuiusque perpendit, vel etiam prouidentiæ, qua vniuerſam rerum molem velut quibuſdam vinculis adſtrinxit, hoc in Eccleſijs conſtituit, *vt alij paſcantur, imperiumq́, accipiãt*, (quibus id vtilius eſt) ac tũ ſermone tũ opere ad officiũ dirigãtur, alij contrà ad concinnitatem perfectionemq́ue Eccleſiæ *Paſtorum magiſtrorumq́, munere fungantur*: nimirum qui virtute, neceſsitudineq́ue ad Deũ, & familiaritate vulgus antecellunt, rationem animæ ad corpus, aut mentis ad animam ſuſtinentes: vt hæc duo inter ſe compoſita atque compacta, (hoc eſt, tam id quod minùs plenum

In Apologet. cur in Pontũ diſceſſerit.

eſt,

est, quàm quod exuberat, vt in membris intueri licet) ac Spiritus compage & commissura inter se connexa & conglutinata, vnum corpus omni ex parte perfectum, atq; ipso Christo, qui caput nostrum est, omninò dignum efficiant.

IDEM.

In oratione de moderatione in disputationibus seruanda.

Ordo in Ecclesijs constituit, vt *alij oues* sint, alij *Pastores*, alij præsint atque imperia accipiant, alius caput sit, alius pedes, alius manus, alius oculi, alius aliud quoddam corporis membrum ad totius Ecclesiæ concinnitatem & ornatum, vtilitatemque subditorum vel præfectorum. Et quemadmodum in corporibus licèt membra inter se abrupta atque distracta non sint; verùm tota illa congeries vnum corpus sit ex diuersis membris conflatum: non tamen eadem est omnium vis atque facultas (tametsi alioqui ad beneuolentiæ concordiæq; necessitatem, hono-

risq;

risque parem in disparibus ratioñe, alia aliorum opera ex æquo indigeant: neque enim oculus incedit, sed viam demonstrat, nec pes prospicit, sed ingreditur ac loca permutat: nec lingua voces accipit, id enim auriũ munus est, nec rursus auris loquitur quod linguæ officiũ est: & naris quidem eorum, quæ olfactu sentiuntur, organum est, guttur autem, sicut Iob ait, cibos degustat: manus porrò dandi atque accipiendi instrumentũ est: mens denique omnibus præest atq; imperat, nimirum à qua vis sentiendi proficiscitur, & ad quam sensus omnes tendunt & referũtur) ad hũc quoque modum apud nos, hoc est, in communi Christi corpore, res se habet. Omnes enim corpus vnũ in Christo sumus, singuli autem Christi, atque alij aliorum membra. *Alij* Alii præ-
enim dominantur & præsunt, alij parẽt sunt alii pa-
& reguntur. Et quanquam eadem nõ rent.
sit vtrorumq; actio (nisi quis idem

esse

esse cõtendat præesse, quod parère) *fiunt tamen vtrique in vnum Christũ ab eodem spiritu constructi atq; compacti.* Ac rursus quemadmodum inter eos qui subsunt, permagnum discrimen reperitur, vt qui & doctrina & vsu atque exercitatione & ætate inter se distent, eodem modo inter Pręfectos quoque non parua differentia est.

IDEM.

Oratione s funebri in laudem Basilii magni.

Hunc (Basilium) multiplex Dei clementia, & circa genus nostrũ dispensatio, per multa media notũ faciens, semperq; clariorem ostendẽs, *Ecclesiæ illustrem facem præposuit,* splendentem, celebremque illum *ad sacros presbyterij thronos elegit,* τοῖς ἱεροῖς σοῦ πρεσβυτερίου θρόνοις ἐγκαταλέξασα, & per vnam ciuitatem Cæsareensem, orbi succẽdit vniuerso. Et quonã modo? nequaquã festinãter ad gradus perduxit, neq; per obtrectationes

nes & fraudes more multorum, qui nunc præsidentias cõcupiscunt: sed *ordine & lege ascensionis spiritalis* honorem adauxit. Sanè nequaquam rerum & ordinis apud nos laudo confusionem, ἀταξίαν καὶ ἀκοσμίαν, quũ aliquando peruersè à quibusdam prætidetur in gradibus. Siquidem non omnes accusare audeo, neque iustum est: obiter tamen legem laudo nautarum, quæ priùs gubernatori remum in manus dat, indeq; in proram deducit, & vlteriora concredit. Itaq; tandem super gubernacula, cum multa maris experientia & uentorum statuit cognitione. Pariter in rebus fieri solet bellicis: miles sub initium quis efficitur, deinde ordines regit, tandem etiam in ducem euadit, στρατιώτης, ταξίαρχος, στρατηγός. Siquidem *ordo ipse optimus est* incipientibus pariter & vtilissimus. Res verò nostræ multum dignæ essent, si ita se haberent.

S. Basilii ordinatio.

Nunc

Nunc autem *sanctissimus apud nos periclitatur ordo*, ne præ rebus cunctis sit ridiculosissimus. Nō enim ex virtute magis quàm malitia oritur prȩsidentia, ἐξ ἀρετῆς μᾶλλον ἢ κακουργίας, ἡ προεδρία. neque digniorū sed potentiorum sunt throni. Samuel inter prophetas futura præuidens, sed & Saul abiectus, Roboam Salomonis filius inter reges, quando & Hierobam seruus & desertor. At nec medicus aut pictor vllus est, qui non priùs ægrotantium consideret naturas, aut colores temperat multos, & delineat figuras. Cathedra verò, ὁ δὲ προσέδρος, etiam sine labore acquiritur, non secus ac cum fabulæ Gigantes fingūt. Vnius diei sanctos facimus, ac sapientes esse iubemus eos, qui nulla prȩditi sunt sapientia, & qui nil ad gradum præterquam velle afferunt: & hic quidē inferiorē amat locum, & humilis cōsistit, quū dignus sit sublimi, ac multùm in lite

tis exercitatus diuinis, multumque carnem ad spiritus domauerit subiectionem. Alius verò sedet arrogás, superciliaq; tollit contra meliores, nec tremit ob thronos, minùs horret aspectú, modestè deorsum aspiciés: sed longè se viribus suis & seipso meliorem esse censet malè sentiens, ac sapientiam *à potestate* desumens. Verùm non ita magnus ac celeber Basilius, sed quemadmodum in cunctis reliquis, ita & circa decus illud multis exemplar est factus. Sub initium enim *sacros populo legit libros*, horumque enarrator fuit, nec ordinem hunc gradus dedignatus est. Sic & in cathedra *presbyterorum*, sic *in Episcoporum* laudauit Dominum, nequaquam potestatem suffurans, aut rapiens. Neque honorem insecutus est, sed honor sequutus est eú. Nec gratiam humanam, sed diuinam & à Deo suscepit.

IDEM.

IDEM

Lib.4. Euā gel. Hist.

O sacrificia mittentes incruenta *Sacerdotes*, ô animarū gloriosi custodes, ô magni, figmētum Dei in manibus vestris ferentes.

Valentinianus imperator. vixit anno 318.

Sozomenus, lib.6. cap.7.

Episcopis petentibus vt sibi de doctrina fidei rectè constituenda in vnum conuenire permitteretur, respondit: Sibi qui vnus è *Laicorum numero esset*, non licere eiusmodi negotijs se interponere. Et ideo (inquit) *Sacerdotes & Episcopi*, quibus hæc curæ sunt, per se, vbicunq; ipsis libitū fuerit, in vnum conueniant.

Ephraen Diaconus Ecclesiæ Edissenæ anno Christi, 383.

Lib. de vera pœnitētia ca.8.

Quis adeo lapideo corde sit, qui iā hîc diem illam (vltimi iudicij) non amarissimè fleat? Tunc separantur *Episcopi à coëpiscopis, diaconi à condiaconis, subdiaconiq; atq; lectores* à socijs suis.

Theo-

Theodosius Imperator, cùm Synodo Ephesinæ primæ subscriberet. vixit anno 385.

Deputatus est Candidianus magnificentissimus comes strenuorum domesticorum transire vsque ad sanctissimam Synodum nostram: & in nullo quidem, quæ faciendæ sunt de pijs dogmatibus quęstiones, seu potius expositiones, communicare. Illicitum namque est eum, qui non sit *in ordine sanctissimorũ Episcoporum, Ecclesiasticis intermisceri* tractatibus. Distinct. 96. cap. satis euidenter.

S. Ambrosius, Archiepiscopus Mediolanensis fuit anno 390.

Aliud est quod ab *Episcopo* requirit Deus: & aliud quod à *presbytero*, & aliud quod à *Diacono*: & aliud quod à *Laico*, vel à singulis quibusque hominibus. De dignitate Sacerdotali. c. 3.

IDEM.

Nunc septem Diaconos esse oportet, aliquãtos presbyteros, vt bini sint Ibidẽ paulò pòst.

per

per Ecclesias, & vnus *in ciuitate Episcopus*: ac per hoc omnes à conuentu fœminę abstinere debere: quia necesse est eos quotidie præstò esse in Ecclesia, nec habere dilationē, vt post conuentum legitimè purificentur, sicut veteres. Omni enim hebdomada offerendum est, etiamsi non quotidie peregrinis, incolis tamen, vel bis in hebdomada: & non desint, qui propè quotidie baptizentur ægri.

Presbyter offert.

IDEM.

Ad quartū cap. Epistolæ ad Ephesios.

Et ipse dedit quosdam quidē Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios verò Euangelistas, quosdā verò Pastores & magistros. *Apostoli*, inquit, *Episcopi sunt*, Prophetæ verò explanatores sunt scripturarum. Euangelistæ diaconi sunt. Magistri verò exorcistæ sunt. Inter istos post Episcopum, plus esse intelligitur, qui propter reseratum occultū scripturarum sensum prophetare dicitur: præsertim quia futuræ spei verba depromit,

promit; *qui ordo nunc potest esse presbyteri.* Nam in *Episcopo omnes ordines sunt,* quia primus sacerdos est, hoc est, princeps sacerdotũ, & propheta, & Euangelista, & cætera adimplenda officia Ecclesiæ in ministerio fidelium.

IDEM.

Quid aliud significatur, quod post defunctum Aaron non vniuerso populo, sed soli Moysi, *qui est in sacerdotibus domini,* imperauit Deus, vt exuuijs Aaron sacerdotis filium eius indueret Eleazarum: nisi vt cognosceremus, *quòd sacerdos consecrare sacerdotem debeat,* & ipse eum induere vestimẽtis, hoc est, virtutibus sacerdotalibus, ac tunc si nihil ei deesse indumentorum aduerterit sacerdotalium, & aptè quadrare omnia, sacris eum adhibeat altaribus? Epist. 82 li. 10. Epist ad Vercellen sem Ecclesiam.

IDEM.

Et ipse dedit quosdam quidẽ Apostolos, quosdam autem prophetas Ad ca. 4. Epistolæ ad Ephesios.

 alios

alios verò Euangelistas, aut Euangelistæ diaconi sunt, sicut fuit Philippus, quamuis non sint sacerdotes: *Euangelizare tamen possunt sine Cathedra*: quemadmodum & Stephanus & Philippus memoratus,

IDEM.

Ibidē paulo inferius. Vbi autem omnia loca circumplexa est Ecclesia, conuenticula constituta sunt, & rectores, & cætera officia in Ecclesijs sunt ordinata, vt nullus de clero auderet, qui ordinatus non esset, *præsumere officium, quod sciret non sibi creditum vel concessum*. Hinc ergo est, vnde neque Diaconi in populo prædicant, neque clerici, vel laici baptizant, neque quocunq; die credentes tinguntur, nisi ægri.

IDEM.

Ad cap. 3. prioris ad Timoth. Epist. Mulieres similiter pudicas, in cōmentarijs scribit: quia *sanctum præcepit creari Episcopum* adæquè & diaconum, non vtique disparem vult esse plebem: quippe cûm dicat Dominus,

minus: Sancti estote, quia & ego sanctus sum. Ideoq; etiam mulieres, quæ inferiores videntur, sine crimine esse vult, vt munda sit Ecclesia Dei, Sed Cataphrygæ erroris occasionem captãtes, propter quod post diaconos mulieres alloquitur, etiam ipsas *diaconas ordinari debere* vana præsumptione defendunt: cùm sciant Apostolos septem diacones elegisse. Nunquid nulla mulier tunc idonea inuenta est, cùm inter vndecim Apostolos sanctas mulieres fuisse legamus? Sed vt hæretici animũ suũ verbis, nõ sensu legis astruere videãtur, Apostoli verbis contra sensum nituntur Apostoli: vt cùm ille mulierem in Ecclesia in silentio esse debere præcipiat, illi contra etiam authoritatem in Ecclesia vendicent ministerij.

IDEM.

Gratiam *dari ordinatoris significat* (Paulus Apostolus) per prophetiam Ad cap. 4. prioris ad Timo.

 &

Ad ca. 4. prioris ad Timo. 4.

& manuum impositionem. Prophetia est, qua eligitur quasi doctor futurus idoneus. *Manus verò impositiones verba sunt mystica*, quibus confirmatur ad opus electus, accipiens authoritatem, teste conscientia sua, vt audeat vice domini *sacrificium* Deo offerre.

IDEM.

Super Epi. ad Timo.

Post Episcopum diaconatus ordinationem subiecit. Quare? Nisi quia Episcopi & presbyteri vna ordinatio est: *vterq; enim sacerdos est*, Sed Episcopus primus est: vt *omnis Episcopus presbyter sit, non tamen omnis presbyter Episcopus*: hic enim Episcopus est, qui inter Presbyteros primus est. Denique Timotheum presbyterum ordinatum significat, sed quia ante se alterum non habebat, Episcopus erat.

IDEM.

Lib. 4 de sacramentis ca. 4. & 5.

Vis scire, quia verbis cœlestibus consecratur. Accipe quæ sunt verba. Dicit

Dicit *Sacerdos*. Fac nobis, inquit, hãc oblationem aſcriptam, rationabilẽ, acceptabilem, quod eſt figura corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti.

IDEM.

In Epiſcopo omnium ordinantium dignitas eſt. Caput eſt enim cæterorum membrorum. In pri, Cor. c. 12.

IDEM.

Si cõnferendum eſt de fide, *ſacerdotum* debet eſſe iſta collatio, ſicut factum eſt ſub Conſtantino auguſtæ memoriæ principe, qui nullas leges antè præmiſit, ſed liberum dedit *iudicium Sacerdotibus*. Lib. 5. in Epiſt. 32.

S. Felix Papa & martyr vixit anno 396.

Non decuerat, vt hi qui *corpus Chriſti* quotidie *proprio conficiunt ore*, tantam paterentur perſecutionem. Epiſt. ad Epiſcopos Aegyptiæ.

IDEM.

Primates illi & non alij, quàm in Nicæna ſynodo ſunt conſtituti. Re- In reſcripto ad Alexandrinos c. 12.

liqui verò, qui Metropoles tenent sedes, *archiepiscopi* vocantur, & non primates, salua in omnibus Apostolicæ sedis dignitate, quæ ei ab ipso Domino est concessa, & postea à sanctis patribus roborata.

S. Damasus anno 397.

Epist ad prosperum Episc. Numidiæ.

Chorepiscopi inter *sacerdotes* locum habeant, & ministerio *presbyterorum* contenti sint. Quòd verò eis non liceat Episcopo præsente, nisi illo iubente, sacramentum corporis & sanguinis Christi cōficere, nec eo corá posito populum docere, aut salutare, nec plebem exhortari, quæ *omnia solis Pontificibus* debere, tam ex superioribus, quàm ex alijs patrũ cōstitutis, aut sacris canonibus edocti estis.

IDEM.

In suo Pontificali.

Clemens fecit ordinationes duas per mensem Decembrem, presbyteros decem, Diaconos duos. Episcopos per diuersa loca quindecim.

Ana-

Anacletus fecit ordinationes duas per menſem Decembrē, presbyteros quinq;, diaconos tres, Epiſcopos per diuerſa loca numero ſex.

Euariſtus fecit ordinationes tres per mēſem Decēbrem: presbyteros ſex, diaconos duos, Epiſcopos per diuerſa loca quinque.

Alexander fecit ordinationes tres per menſem Decembrē, presbyteros ſex, diaconos duos, Epiſcopos per diuerſa loca quinque.

Sixtus fecit ordinationes tres per menſem Decembrem, presbyteros vndecim, Diaconos tres, Epiſcopos per diuerſa loca quatuor.

Thelesphorus fecit ordinationes quatuor per menſem Decembrem, presbyteros duodecim, diacones octo, Epiſcopos per diuerſa loca 13.

Iginius fecit ordinationes tres per menſē Decembrē, presbyteros quindecim, diaconos quinq;, Epiſcopos per diuerſa loca ſex.

Pius fecit ordinationes quinq; per mensem Decembrem, presbyteros octodecim, diacones viginti vnum, Episcopos per diuersa loca duodecim.

Anicetus fecit ordinationes quinq; per mensem Decembrem, presbyteros decem & septem, diacones quatuor, Episcopos per diuersa loca nouem.

Sother fecit ordinationes tres per mensem Decembrem, presbyteros octodecim, Diacones nouẽ, Episcopos per diuersa loca vndecim.

Eleutherius fecit ordinationes tres per mensem Decembrem, presbyteros duodecim, diacones octo, Episcopos per diuersa loca quindecim.

Victor fecit ordinationes duas per mensem Decembrem, presbyteros quatuor, diacones septem, Episcopos per diuersa loca numero duodecim.

De reliquis consimiliter summis Pontifi-

Pontificibus ſcribit idem Damaſus, ad ſua vſque tempora in eodem libro Pontificum.

IDEM

De Chorepiſcopis.

Quòd eis non liceat *ſacerdotes conſecrare, nec Diaconos aut ſubdiaconos, nec virgines, nec altare* erigere, nec vngere, aut ſacrare, nec Eccleſias dedicare, nec Chriſma conficere, nec Chriſmate baptizatorum frontes ſignare, nec publicè quidem in miſſa quenquam pœnitentem reconciliare, nec formatas epiſtolas mittere, nec populum benedicere, nec ante Epiſcopum in baptiſterio, aut in ſacrario introire, nec præſente Epiſcopo infantem tingere, aut ſignare, nec pœnitentem ſine præceptione Epiſcopi ſui recõciliare, nec eo pręſente, *niſi illo* iubente ſacramentum corporis & ſanguinis Chriſti conficere, nec eo corãm poſito populum docere aut ſalutare, nec plebem ex- Epiſt. 4.

hortari, quæ omnia *solis pontificibus deberi, tam ex superioribus, quàm ex alijs pa rum constitutis, aut sacris canonibus edocti estis*. Et si necesse est quibusdã minùs scientibus, doceri pleniter & instrui possunt: vt per hoc & discretio graduum, & dignitatis fastigium summorũ pontificũ demõstretur. Similiter & de presbyteris hęc habeantur: vt sine iussu proprij Episcopi nil agant. Quia quod rarum est, hoc & pulchrius esse videtur, & si nomen vilescit pontificiũ, omnis status perturbatur Ecclesiæ. Triplex itaq; in hac parte reatus est, *quòd & prohibita agunt, & quòd sacrũ ministerium talis consortij vilitate polluitur, & Episcoporum*, quantum ad illicitæ vsurpationis temeritatem pertinet, iura soluuntur. Quòd autem *solis Apostolis eorumq́ue successoribus proprij sit officij tradere Spiritum sanctum, liber actuum Apostolorum docet, præsertim cùm nullus ex septuaginta discipulis, quorum*

isti

isti in Ecclesia speciē gerūt, legatur donū sancti spiritus per manus impositionem tradidisse,

IDEM.

Nimis eorum institutio improba, nimis est parua, quia vt hi *de summo sacerdotij ministerio* aliquid præsumát, omni authoritate caret, & sacris canonibus inuenitur esse contrarium, atque ad totius Ecclesiæ perturbationem superba & superflua tendit elatio: *& vacuum est & inane, quicquid in prædicto summi sacerdotij egerunt ministerio*, quòd ipsi ijdem sint, qui & presbyteri, sufficienter inuenitur, quia ad formam & exemplum LXX. discipulorū inueniūtur priùs instituti. Sed quia, Deo gratias, modò necessarij, sicut in primitiua Ecclesia propter studium quod erga pauperes exigebant, non sunt: & quia illicita præsumebant, & quod agebant, *actum non erant*, & propterea multi in securitatem lapsi, In Epist. 4. ad Chorepiscopos.

Ecclesiastico fraudabátur & frustrabantur ministerio, ideo tam ab hac sede quàm ab omnibus totius *orbis Episcopis, à pontificalibus sunt remoti officijs.*

IDEM.

Ibidem. Non amplius, quàm duos ordines inter discipulos Domini esse cognouimus, id est, duodecim Apostolorum, & LXX. discipulorum. Vnde iste tertius processerit, funditùs ignoramus, & quod ratione caret, extirpare necesse est. *Quòd enim Episcopi non sint,* qui minùs quã à tribus ordinati sunt Episcopis, omnibus patet: quoniam vt benè nostis, prohibitũ est à sanctis patribus, vt qui ab vno, vel à duobus sunt ordinati Episcopis, neque nominentur Episcopi. Quare quicquid *inter Episcopos* aut de rebus solũmodò ad eos pertinentibus egerint, necessè est, *vt irritũ fiat, quia quod non habent, dare non possunt* Pręsertim cùm nullus ex LXX discipulis,

lis, quorum speciem isti antè quàm prohiberentur, vt superiùs memoratum est, in Ecclesia gerebant, quicquam de hoc, quod *Apostolis eorumq; successoribus specialiter debebatur legatur assumpsisse*, nec in lege Domini, quæ Moysi de ijs, quæ summis sacerdotibus, id est, Moysi & Aaron erát specialiter concessa, filij Aaron quicquam præsumebant.

Sic & modò, quia vmbra legis transijt, & lux Euangelij in nos Dei gratia manifestè corruscat, de ijs, quæ *in summis sacerdotibus, id est, Episcopis sunt*, quorum figuram Moyses & Aaron tenuerũt, illi qui LXX. discipulorũ formá gestant, in quorum typo filij Aaron erát, nihil pręsumere debent, sicut nec illi quicquam de *summi sacerdotij ministerio attingebant*. Nam quod Chorepiscopi, antequam præfato prohiberentur tenore, ad formam LXX institu ti erant, canon sufficienter manife- Ibidē paulò pòst.

 stat,

Canon Ni. Synod. de Chorepiscopis & eorum officio, & honore.

stat, vbi ait: Chorepiscopi quoque ad formam & exemplum LXX. videntur esse. &c.

IDEM.

Qui *honorē Pontificalē* non habuit, *pōtificalia* non potest *iura* tribuere.

S. Hesychius bresbyter vixit anno 400.

Lib. 2. in Leui. ca. 8.

Paulus Corinthijs præcipiebat: Conuenientibus autem vobis in vnum, iam non est Dominicam cænam manducare: vnusquisque enim suam cænam præsumit ad manducandum. Et alius quidem esurit, alius autem ebrius est. Nunquid domos non habetis ad manducandum & bibendum, aut Ecclesiam Dei despicitis? Et hoc ideo, vt illic absolutè mystica cæna deberet celebrari, Aaron & filij eius illud rectè comedunt: nisi enim *Christus rogatus ore Sacerdotum, ipse venerit,* & cænam sanctificauerit, & initiauerit ea, quæ aguntur, nullatenus sacrificium Dominicum fiunt, Ruffi-

Solus sacerdos minister Eucharistiç sacrificii.

Ruffinus anno 401,

Constantius ex sacerdotum sententia apud vrbem Niceã Episcopale concilium conuocat, ibiq; Arium, trecentis decem & octo *Episcopis residentibus*, adesse iubet, ac de eius propositionibus & quæstionibus iudicaturi. Lib. cap. 1.

Amphilochius anno 406.

Conuenientes ergò *Episcopi*, sancto Spiritu id agente, Basilium *elegerunt Episcopũ*: qui accepta cõsecratione, regebat Ecclesiam diuina fretus ꝓuidentia. Elapso autem aliquanto tempore, rogauit diuinitùs sibi dari gratiam sapientiam & intellectum, vt proprijs sermonibus posset illi incruentũ offerre *sacrificium*, & vt aduenir et in ipsum S. Spiritus. Post sex igitur dies velut in ectasi factus, septimo die aduenientein illum Spiritu sancto, cœpit ministrare DEO per singulos dies: (interpres habet ministrare: vnde satis constat in Græco haberi λειτουργεῖν, quod In vita S. Basilii magni.

quod nos vertere possumus. missam facere vel sacrificare) atque aliquo interiecto temporis spacio, fide & oratione cœpit propria manu ministerij (id est Liturgiæ, sic enim euidenter apparet in græco legi) *mysteria* scribere. Porrò nocte quadã veniens ad eum Dominus in visione cùm Apostolis, propositionem panis faciens in sancto altari, excitauit eum, dicens ei: Secundũ petitionem tuam repleatur os tuum laude, vt proprijs sermonibus offeras sacrificium incruentum. At ille nõ ferens oculis visionem, surrexit cum tremore, & accedens ad sanctum altare, cœpit dicere, simul etiam scribere in charta: Repleatur os meum laude, vt hymnum dicat gloriæ tuę. Domine Deus, qui creasti nos, & adduxisti in vitam hanc, & cæteras orationes sanctæ liturgiæ, vel sancti ministerij. Et post finem orationum *exaltauit panem*, sine intermissione orans,

orans,ac dicens:Reſpice domine Ieſu Chriſte Deus noſter de ſancto habitaculo tuo,& veni ad ſanctificandum nos,qui ſurſum cum patre ſedes,& hic inuiſibiliter nobiſcũ ades, dignare potenti manu tua tradere nobis,& per nos omni populo, ſancta ſanctis. Populus reſpondit: Vnus ſanctus, vnus Dominus Ieſus Chriſtus,cum ſancto ſpiritu,in gloria Dei patris.Amen. Eleuatio Euchariſtiæ in miſſa.

Diuidens autem panem in tres partes, vnam quidem ſumpſit cum timore multo,alteram verò reſeruauit,vt cum ipſo ſepeliretur, tertiam repoſuit in columba aurea, eamq; pendere voluit ſupra altare.

B. Hieronymus anno 410

Quid poteſt *Epiſcopus*, quod non poſsit presbyter,excepta *ordinatione?* In Epiſtola ad Euagrium.

IDEM.

Audio quendam in tantam erupiſſe vecordiam,vt *diaconos presbyteris,id eſt,epiſcopis* anteferret.Nam cùm Ibidem.

Apoſto-

Apoſtolus perſpicuè doceat eoſdem eſſe presbyteros quos Epiſcopos, quid patiſur menſarum & viduarum miniſter, vt ſupra eos ſe tumidus efferat, ad *quorum preces Christi corpus ſanguisq́; conficitur.* Quæris authoritatem? Audi teſtimonium. Paulus & Timotheus ſerui Ieſu Chriſti omnibus ſanctis in Chriſto Ieſu, qui ſunt Philippis *cum Epiſcopis & Diaconis.* Vis & aliud exemplū? In act. Apoſt. ita Paulus loquitur: Attendite vobis & cuncto gregi, in quo vos ſpiritus ſanctus poſuit Epiſcopos, vt regeretis Eccleſiam domini, quam acquiſiuit ſanguine ſuo.

IDEM.

Hier. cōtra Luciſer. Lucif. dicit: Recipio Laicū quia ſe erraſſe confitetur. Hieronymus econtrà: Recipe & Epiſcopū, quia ſe erraſſe confitetur. Lucif. Si erraſſe ſe confitetur, cur Epiſcopus perſeuerat? deponat *Sacerdotium*, concedo veniam petenti. Hieronymus vero:

Reſpon-

Reſpondebo ,inquit, & ego ſermonibus tuis.Si Laicus erraſſe ſe cõfitetur,quomodo Laicus perſeuerat? deponat *Sacerdotium Laici*,id eſt, baptiſmum,& ego do veniã pœnitenti.

IDEM.

Tantum abeſt vt te valeat *Epiſcopi* tui iuſtitia liberare,vt timendum ſit, ne propter te ſolio ſuo corruens pereat inſanabilis.Ora leuites,arcã Domini, quam portare ipſe debuerat, quaſi ruentem ſuſtentare voluit, & percuſſus eſt.Quid de te futurum putas,qui ſtantem arcam domini præcipitare conatus es? Quanto magis *Epiſcopus,qui te ordinauit,* probabilis eſt,tanto tu ampliùs deteſtandus, qui talem hominem fefelliſti. In epiſt ad Sabianum diaconum.

IDEM.

Clericus qui Chriſti ſeruit Eccleſiæ, interpretetur primò vocabulũ ſuum,& nominis definitione prolata nitatur eſſe quod dicitur. Si enim Ad Nepotianum Epiſt de vita clericorum &c.

cleros

cleros grecè, sors latinè appellatur, propterea vocantur clerici, vel *quia de sorte sunt domini*, vel quia ipse dominus sors, id est, pars clericorũ est. Qui autem vel ipse pars domini est, vel dominum partem habet, talem se exhibere debet, vt & ipse possideat dominum, & possideatur à Domino.

IDEM.

In eadẽ epistola.

Gloria Episcopi est, pauperum opibus prouidere. Ignominia omnium *sacerdotum* est, proprijs studere diuitijs.

IDEM.

Aduersus Vigilantium.

Proh nefas, *Episcopos* sui dicitur sceleris habere consortes: si tamen Episcopi nominandi sunt, *qui non ordinant Diaconos*, nisi priùs vxores duxerint, nulli cælibum credentes pudicitiam: imo ostendentes, quâm sanctè viuant, qui malè de omnibus suspicantur: & nisi prægnantes vxores viderint clericorum, infantesq́;

de

de vlnis matrum vagientes, Christi sacramenta non tribuunt. Quid facient Orientis Ecclesiæ? quid Aegypti, & sedes Apostolica? Quæ aut virgines clericos, aut continentes: aut si vxores habuerint, mariti esse desistunt.

IDEM.

Nonnunquam errat plebis vulgiq; iudiciũ, & in *sacerdotibus cõprobandis* vnusquisque suis moribus fauet, vt non tam bonum, quàm sui similem quærat præpositum. Lib. 2. contra Iouinianum.

IDEM.

Si *laicis* imperatur, vt propter orationem abstineant se ab vxorum coitu, quid de *Episcopo* sentiendum est, qui quotidie pro suis populique peccatis, illibatas Deo oblaturus est victimas? Ad cap. 1. epist ad Titum.

IDEM.

Nolite credere in ducibus, non in *Episcopo*, non in presbytero, non in Diacono, non in qualibet hominũ dignitate. Ad cap. 7. in Medicã.

dignitate. Nec hoc dico, quod istiusmodi gradibus in Ecclesia nō debeatis esse subiecti. Quicunq; enim maledixerit patri aut matri, morte morietur. Et Apostolus docet præpositis in Ecclesia obediendū. Sed quòd aliud sit honorare duces, aliud spem habere in ducibus. *Honoremus Episcopum, presbytero deferamus*, assurgamus diacono, & tamen non speremus in eis. Quia hominis vana, & certa spes est in Domino.

Leui.20.
1.Pet.2.

IDEM

In epistola ad Euagrium.

Diaconos paucitas honorabiles, *presbyteros* turba contemptibiles facit. Cæterùm etiā in Ecclesia Romæ *presbyteri* sedent & stant diaconi. Licèt paulatim increbrescentibus vitijs, inter presbyteros absente Episcopo sedere diaconum viderim: & in domesticis conuiuijs benedictiones presbyteris dare. Discát qui hoc faciunt, non se rectè facere, & audiant Apostolos: Non est dignū, vt relinquen-

linquentes verbum Dei, ministremus mensis. Sciant, quare Diaconi constituti sint. Legant acta Apostolorum, recordentur conditionis suę. *Presbyter & Episcopus, aliud ætatis, aliud dignitatis* est nomen. Vnde & ad Titum & ad Timotheum de ordinatione Episcopi & diaconi dicitur, de presbyteris omninò reticetur. Quia in *Episcopo & presbyter* continetur. Qui prouehitur, de minori ad maius prouehitur. Aut igitur ex *presbytero ordinetur* diaconus, vt presbyter iunior diacono comprobetur, in quem crescit ex paruo: aut si ex diacono ordinatur Presbyter, nouerit se lucris minorem, sacerdotio esse maiorem.

IDEM.

Fit (Neopotianus) *clericus* & per solitos gradus *presbyter ordinatur.* Querebatur se ferre non posse, & iuuenilem ætatem incongruam sacerdotio causabatur. Sed quanto magis

In Epitaphio Nepotiani ad Heliodorũ scribens.

magis repugnabat, tantò magis in ſe ſtudia omnium concitabat, eoque dignior erat, quo ſe clamabat indignum. Vidimus Timotheum noſtri temporis, & canos in ſapientia, electumque à Moyſe *presbyterum*, quem ipſe ſciret eſſe presbyterum. Igitur clericatum nō honorem intelligẽs, ſed onus, primam curam habuit, vt humilitate ſuperaret inuidiá. Inter *presbyteros & coëquales*, primus in opere, extremus in ordine.

Ad cap. ſecundum Epiſt. ad Titum.

Nemo te contemnat: nemo eorũ qui in Eccleſijs ſunt, te ſegniter agente ſic viuat, vt ſe putet eſſe meliorem. Qualis enim ędificatio erit diſcipuli, ſi ſe intelligat magiſtro eſſe maiorem? Vnde non ſolùm *Epiſcopi, presbyteri & diaconi* debent magnoperè prouidere, vt cunctum *populum*, cui præſident, cōuerſatione & ſermone præcedant: verùm & inferior gradus *exorciſtæ, lectores, æditui*, & omnes omnino,

nino, qui domui Dei ſeruiunt. Quia vehementer Eccleſiam Chriſti deſtruit, *meliores laicos eſſe, quàm clericos*.

Chromatius Epiſcopus anno 412.

Quia corporis mentio facta eſt, rectiùs id magis de corpore Eccleſię poteſt intelligi (quàm de filijs) in quo oculus velut pretioſum membrum *Epiſcopus* ſignificatus agnoſcitur, qui lumine mandati *diuini totum corpus* illuminat. De hoc ergo rectè dictum intelligitur: Si oculus tuus ſcandalizat te, erue eum, & proijce abs te. &c. Vt ſi fortè huiuſmodi oculus, id eſt, *Epiſcopus* per prauam fidem & turpem conuerſationem Eccleſiæ ſcandalum fuerit, eruendum eum eſſe, id eſt, abijciendum à corpore Eccleſiæ præcipit, ne peccato ipſius reus populus teneatur. In manu verò *presbyter* ſignificatus intelligitur, qui ſi & ipſe prauā fidem tenens, aut non rectè viuens, ſcanda-

In caput quartum Matthæi. ſuper verba: Quod ſi oculus tuus ſcandelizat te &c.

lum populo fecerit, abſcindi eum Dominus iubet, id eſt, abijci, ne peccato ipſius Eccleſia maculetur.

Epiphanius anno 413.

In Hære. 75.

Epiſcoporum ordo patrum generator eſt. Patres enim generat Eccleſiæ. *Presbyterorum verò cùm non poßit generare patres*, per lauacri regenerationem generat filios Eccleſiæ, non tamen patres aut Doctores.

IDEM.

Ibidem.

Decepit autem Aërium ipſius nugacitas & æmulatio. Profert autem ad errorem ſuum, & eorũ qui ipſum audiunt, quòd *Apoſtolus ſcribit presbyteris & diaconis, & non ſcribit epiſcopis,*

1. Timo. 4.

& ad epiſcopum dicit: Noli negligere gratiam quæ in te eſt, quæ data eſt tibi per prophetiam cum impoſitione manuum presbyteri. Et rurſus in alio

alio loco Episcopis & diaconis scribit: Est ergo, inquit, idem Episcopus & presbyter, & non nouit ille, qui consequentiæ veritatis ignarus est, & historias profundissimas non legit: quòd cum recens esset prædicatio, sanctus Apostolus pro re nata scripsit. Vbi enim *Episcopi iam erant* constituti, scripsit Episcopis & diaconis: non enim omnia statim potuerunt Apostoli constituere. *Presbyteris enim opus erat & diaconis.* Per hos enim duos Ecclesiastica cõpleri possunt. Vbi verò non est inuentus aliquis dignus *Episcopatu*, remansit locus sine Episcopo. Vbi autem opus fuit, & erant digni episcopatu, constituti sunt Episcopi. Cùm autem multitudo non esset, non sunt inuenti inter ipsos, qui presbyteri constituerentur, & contenti fuerunt solo Episcopo in loco constituto: Verùm sine *diacono impossibile est esse episcopum*, & idcirco curã

adhibuit S. Apostolus, vt Diaconi adessent Episcopo propter ministerium. Sic Ecclesia accepit complementa dispositionis: sic illo tempore loci erant, nam singulæ res non ab initio omnia habuerũt: sed progressu temporis ea, quæ ad necessariorũ perfectionem requiruntur, parabantur.

IDEM.

Contra Collyridianos hæresim 79. lib. 3. Tom. 3.

Petrus item & Andreas, Iacobus et Iohannes, Philippus & Bartholomeus, Thomas, Mattheus, et Iacobus Alphæi, & Iudas Iacobi, & Simõ Cananæus & Matthias qui in complementum duodecim electus est, hi omnes electi sunt *Apostoli* sacrificantes, ἱερουργοῦντες per terram Euangelium, vnà cum Paulo & Barnaba, ac reliquis, mysteriorum duces, μυστηρίων ἀρχηγέται, cùm Iacobo fratre Domini, & primo Episcopo Hierosolymorum. A quo Episcopo & prædictis Apstolis *constituta sunt successiones*

nes episcoporum & presbyterorum in domo Dei.

IDEM.

Ordinauimus (de seipso scribit Epiphanius) in monasterio fratrum peregrinorum *Diaconum*, & postquã ministrauit rursum *presbyterum*. Cũ enim vidissem quia multitudo sanctorum fratrum in monasterio consisteret, & sancti presbyteri Hieronimus & Vincentius propter verecundiam & humilitatem nollẽt debita nomini suo exercere sacrificia, & laborare in hac parte ministerij, quæ Christianorum præcipua salus est, inuenire autem & comprehendere seruum Dei non posses, qui te, eò quòd graue onus *sacerdotij nollet suscipere*, sæpè fugiebat: sed nec alius quis episcoporum facilè eum reperiret. Cum igitur celebraretur collecta in Ecclesia villæ, quæ iuxta monasterium nostrũ, ignorantẽ eum, & nullam penitus habentem suspicio-

In Epist. ad Iohannem Episcopum Hierosolimitanum.

nem, per *multos diaconos* apprehendi iussimus, & teneri os eius, ne fortè liberari se cupiens adiuraret nos per nomen Christi, & *primùm diaconum ordinauimus*, proponentes ei timorem Dei, & compellentes vt ministraret: Valde quippe obnitebatur, indignum se esse contestans. Vix ergo compulimus eum, & persuadere potuimus testimonijs scripturarum, & propositione mandatorum Dei. Et cùm ministraret in sanctis sacrificijs, rursus eum ingenti difficultate, retento eius ore, *ordinauimus presbyterum*, & ijsdem verbis, quibus antea suaseramus, impulimus, vt sederet *in ordine presbyterij*.

IDEM.

Lib. 3. tom. 2. contra Collyridianos hæresim 79.

Neque *diaconis* in Ecclesia concreditum est, vt aliquod mysteriū perficiant, sed solùm vt administrent, & exequantur commissa.

IDEM.

IDEM.

Aliqui non rectè,sed iuxta quandam mentis præsumptionem tyrãnicè præter veritatem iuueniliter agunt, quemadmodum *Zacchaus*, qui nuper mortuus est in montana circa Hierosolyma regione, qui penitùs cum nullo homine preces faciebat sed ob eandem causam audenter sancta mysteria contrectabat, & *sacrificia, cum laicus esset, impudenter* tractabat. — Ad finem lib.3.contra hæreses.

IDEM.

Sæpe in suam Ecclesiam ingrediuntur lampades ferentes septem virgines, quædam albis vestibus indutæ & populo vaticinentur. Hæ verò modum quendam afflationis à numine præsentibus populis ostendentes,fraudem operantur,ploratumque edunt velut pœnitentiæ miseriam agentes, lachrymas fundentes,& in habitu quodam vitam humanam deplorantes. *Episcopi* quoque apud ipsos — Lib,2.tõ.1. cõtra hæresim quadragesimã nonam. Hæretici sunt qui mulieribus sacra agere concedunt

sunt mulieres, & presbyteri mulieres, & alia, quæ nihil differre dicũt In Christo enim Iesu neque masculus, neque fœmina. Contrà quos ait: *Tota fraus hominum est in eo*, quod defecerunt à recta fide, & conuersi sunt ad desperationem, & ad differẽtias afflationum & actionum. Debacchantur enim semper mentes, veritatis anchoram non continentes: sed seipsos vẽto permittentes. Etsi enim mulieres apud ipsos *in Episcopatum & presbyterium subrogantur*: propter Euam audiuit tamen dominum dicentẽ: Ad virum tuum refugium tuum, & ipse tibi dominabitur. Latetitẽ ipsos Apostolicus sermo: *Mulieri non permitto loqui*, neque authoritatem in virũ habere. Et rursus: Non enim est vir ex muliere, sed mulier ex viro. Et Adam non est deceptus, sed Eua prima decepta in transgressione fuit.

IDEM.

Cõtra her: 79. lib. 3. tom. 2. Primum quidem statim consideremus

remus ab æterno vſque in hunc diē, cui non manifeſtum eſt, quód dæmoniorum eſt doctrina & forma, & abalienata trangreſsio? Deo enim ab ęterno nullatenus *mulier ſacrificauit*: non ipſa Eua, & quidem in transgreſsione conſtituta. At non auſa fuit ampliùs talem impiam aggreſſionem perficere. Non vna ex ipſius filiabus vſque ad Ieſum ſacerdotem magnum, Eſdramq; ſacerdotem & alios: & *nuſquam mulier ſacrificauit*, *aut ſacerdotio functa eſt*. Deueniá autem & ad nouum teſtamentum. Si mulieribus præceptum eſſet *ſacrificare Deo, aut regulare quicquam operari in Eccleſia*, oportebat magis ipſam Mariam ſacrificium perficere in nouo teſtamento, quæ digna facta eſt ſuſcipere in proprijs finibus vniuerſorum regem Deum, cœleſtem filiū Dei: cuius vterus templum factū eſt, ac domicilium ad Domini in carnē diſpenſationem, per Dei benignita-

Mulieri nū quā licuit ſacrificate, aut Sacerdotio fungi.

tem & admirandum mysteriũ præparatus est. At non complacuit. *Sed neque baptisma dare concreditum est:* alioqui potuisset Christus ab ipsa baptizari potius, quàm à Ioanne. Fuerunt autem *filiæ Philippo* Euangelistę prophetantes, non *tamen sacrificantes*. Et erat Anna prophetissa, filia Phanuelis: sed *non sacrificium concreditum* habuit. Et ministrarum quidem *Diaconissarum appellatarum* ordo est in Ecclesia, sed non ad sacrificandum, neque vt quicquam aggredi permittantur: verùm reuerentiæ gratia muliebris generis, aut propter horam balnei, aut visitationis, affectionis aut laboris. Et quando fuerit nudatum corpus mulieris, ne à viris sacrificantibus conspiciatur, sed à ministrante muliere, cui præcipitur à sacerdote, vt curam gerat ad tempus indigentis mulieris, in tempore denudationis corporis ipsius, ita vt ordo, bonæ disciplinæ, & Eccle-

clesiasticæ cōstitutionis, valde sciētificæ munitus sit in mensura regulę. Quapropter neque *permittit diuina scriptura mulieri, vt in Ecclesia loquatur*, neq; vt viro dominetur. Et multa possunt de hoc dici. Obseruandū autem est, quòd Diaconissis solùm indiguit Ecclesiasticus ordo, viduasque eas nominauit, & ex his adhuc seniores, aniculas: nusquam *autem presbyteridas aut sacrificulas constituit.* κὴ τούτων τὰς ἐκ γραστέρας πρεσβύτιδας οὐδαμοῦ δὲ πρεσβυτερίδας, ἢ ἱερίσας προσέταξε.

IDEM.

Diaconissæ constituuntur in ministerium mulierum solùm, propter reue rentiam, si o⸗ us fuerit, balneī gratia, aut visitatīonis, aut inspectionis corporum. Et ipsæ sunt etiam, quæ in vnis nuptijs continenter se habuerunt, aut ab vnis nuptijs viduitatem seruarint, aut semper virgines sint.

Ad finem lib. 3. ad eādem hæresim.

IDEM.

In Anacephaleosi 80. hæreseon.

Mulieribus tribuunt (de Pepuzianis hæreticis loquitur) vt imperent, & *sacerdotio* fungantur.

S. Iohannes Chrysostomus Archiepiscopus Constantinopolitanus vixit anno 414.

Tomo quinto, li. 3. Dialog. ex versione Germani Brixii, De sacerdotio.

Sacerdotium ipsum *in terra quidem peragitur*, sed in rerum cœlestiũ classem, ordinemq; referendum est. Atque id perquàm meritò: quippe non mortalis quisquam, non Angelus, nō Archangelus, non alia quæuis creata potentia: sed ipse *Paracletus ordinem huiusmodi disposuit*: qui mortalibus hominibus etiamnum in carne manentibus auctor fuit, vt Angelorum ministerium animo conciperent. Idcirco necesse est sacerdotem sic esse purum, vt si in ipsis cœlis collocatus, inter cœlestes illas virtutes medius staret. Terribilia namque atque

que horrifica fuisse ferunt, quæ gratiæ tempus præcesserunt, quod genus fuere tintinabula, mala punica, lapides pectori sacerdotis, itemque alij humeris eiusdem superpositi, mitra, strophium, vestis ad pedes vsque dimissa, lamina aurea, sancta sanctorum, ingens intùs quies atque silentium. At verò si quis ea, quæ gratiæ tempus nobis aduexit, examinet, terribilia atque horrifica quæ dixi, iudicabit esse admodum leuia, ac quod de lege à Paulo dictum est, hîc demum verum esse comperiet. Quãdoquidem ne glorificatum quidẽ fuit, quod glorificatum est in hac parte, propter eminentem gloriam. Nam dum conspicis dominum immolatum, *sacerdotem sacrificio incumbentẽ, ac preces fundentem*, tum verò turbã circumfusam pretioso illo sanguine intingi ac rubefieri, etiám ne te inter mortales versari, atque in terra consistere censes? an non potius euesti-

gio in cœlo transferris? An non carnis cogitationem omnem abijciens, nudo animo, mente pura circumspicis quę in cœlo sunt? O miraculum, ó Dei benignitatem, qui cum patre sursum sedet, in illo ipso temporis articulo omnium manibus pertractatur: ac se ipse tradit volentibus ipsum excipere ac complecti. Fit id nullius præstigijs, sed apertis & circumspicientibus circumsistentium omnium oculis. Num tibi ista contemptu ac despectu digna esse videntur? aut eiusmodi, vt possit quis contra ea attolli atq; insurgere? Vis ne & sanctimoniæ istius excellentiam alio miraculo perspicere? Ponito ob oculos Heliam illum, prętcrea & infinitam illam turbam circumfusam, & sacrificium lapidibus super positum, tum verò reliquos omnes admodum quietos ac taciturnos, solum autem prophetam preces fundentem, secundum id flammam de

repentè

repentè è cœlo delabentem, sacrificiumq; ipsum lābentem: mira sunt ista profectò, ac stupore omni plena. Ab illis ergo sacris ad nostratia sacra te transfer, nec ea mira modò esse videbis, sed etiam omnem stuporem excedentia. *Adest enim sacerdos* non ignem gestans, sed spiritum sanctū: is preces diuturnas fundit, nō quòd flamma cœlitus delapsa, sacra apposita absumat: sed vt gratia in sacrificium influens, per illud ipsum omnium animos inflammet, & puriores reddat argento igni excocto purgatoq; Hoc ergo mysterium omniū maximè horrendum verendumque quis tandem, qui insanus idem minimè sit, quiq; è potestate non exierit, fastidire ac despicere poterit? Ignoras futurum nunquam fuisse, vt humanus animi captus sacrificij ignem illum sustineret: sed funditùs omnes tum fuisse interituros, nisi magnum diuinæ gratiæ auxilium

affuisset. Nam si quis cōsideret, quātum id sit misteriū, vt is scilicet qui homo ipse sit, carne ac sanguine etiamnum constans, ijsq; inuolutus, beatæ atque immortali naturæ illi fieri propior queat, tum probè intelliget, quanto *sacerdotes honore*, quanta dignitate Spiritus sancti gratia dignata fuerit. Operātibus enim illis, tum sacra hæc quæ dico, initiantur perficiunturq;: tum etiam alia his nihilo inferiora, quæ ipsa ad dignitatis salutisque nostræ rationem spectant. Etenim qui terram incolunt, atque in ea versantur, ijs commissum est, vt ea quę in cœlis sunt, *dispensent, ijs datum est, vt potestatem habeant, quam Deus optimus neque Angelis, neq; Archangelis datam esse voluit*: neq; enim ad illos dictum est: Quæcunque alligaueris in terra, erunt alligata & in cœlo, & quæcunq; solueris in terra, erunt soluta & in cœlo. Habent quidem & terestres principes vinculi

Expresse distinguit Sacerdotes à Laicis & principibus.

li potestatem, verum corporum solùm. Id autem quod dico *sacerdotum vinculum ipsam etiam animam* contingit, atque ad cœlos vsque peruadit: vsque adeo vt quinque *infernè sacerdotes consecerint*, illa eadem Deus supernè rata habeat, ac seruorum sententiam dominus confirmet.

IDEM.

Hoc autem non simpliciter dixit, sed ostendere cupiens, quod *maius sit sacerdotium nostrum* quàm Iudæorum, at in ipsis typis perueniens rerũ excellentia declaratur. Nam Abrahã Isaac erat pater, auus Iacob, proauus Leui, siquidem Iacobi filius erat Leui. Ex Leui sacerdotium apud Iudæos sumpsit originem. Verùm hic Abraham progenitor Leuitarum ac *Iudaicorum sacerdotum*, sub Melchisedech, qui typũ gerebat nostri sacerdotij, *Laici locum obtinuit*, idq; dupliciter modò declarauit. Primum quòd illi dederit decimas. Nam *laici sacerdotibus*

In oratione quarta aduersus Iudæos.

Melchisedech typũ gessit nostri Sacerdotii.

dotibus dabant decimas. Deinde quòd benedictionem acceperit ab eo. Etenim *laici à sacerdotibus* benedictionē accipiunt. Rursum considera quanta sit excellentia nostratis sacerdotij, quandoquidem Abrahā patriarcha Iudæorum, progenitor Leuitarum, comperitur benedictionem accipere à Melchisedech, illiq; dare decimas. Nam horum vtrumque narrat vetus testamentum, & quòd Melchisedech benedixerit Abrahæ, & quôd decimas ab eo acceperit.

IDEM.

Hom. 60. ex Mat. de indignè sumentibus sancta mysteria.

Non sunt humanæ virtutis opera præposita, qui tum ipsa *fecit in illa cœna, idem eanunc quoque facit.* Nos *ministrorum tenemus* locum. Qui verò ea sanctificat & inmutat, ipse est.

Sacerdotes ministrorū tenēt locū.

IDEM.

Ibidē paulò inferiùs.

Verùm & tu *laice cùm sacerdotem* videris offerentem, ne vt sacerdotē esse putes hoc facientem propria

autho-

authoritate sed Christi manum inuisibiliter extensam. Sicut enim cum baptizaris, ipse te non baptizat (tanquam author) sed Deus est.

IDEM.

Non homo est, qui proposita de consecratione mensæ Domini *corpus Christi facit & sanguinem*: sed ille qui crucifixus pro nobis est Christus. *Sacerdotis ore verba* proferuntur, & Dei virtute consecrantur & gratia. Hoc est, ait, corpus meum. Hoc verbo proposita consecrantur. Homilia de proditione Iudæ.

IDEM

Volo quiddam adijcere planè mirabile, & nolite mirari, neque turbemini. Quid verò istud est? Sacra ipsa oblatio, siue illam Petrus, siue illam Paulus, siue cuisuis meriti *sacerdos offerat*, eadem est, quam dedit Christus ipse discipulis, *quamq; sacerdotes modò quoque conficiunt*. Nihil habet ista, quàm illa minus. Hom. 2. ad c. 1. Epist. 2. ad Timo. Sacerdotes conficiunt sacram oblationem.

Cur

Cur id? Quia non hanc sanctificant homines, sed Christus, qui illam antè sacrauerat. Quemadmodũ enim verba, quæ locutus est Christus, eadem sunt quæ *nunc sacerdotes quoque pronunciant:* ita & oblatio eadem est, eademq́; baptismi ratio est, adeo omnia in fide cõsistunt. Et hoc igitur Christi corpus, & illud est. Qui autẽ hoc illo minus aliquid habere putat, ignorat Christum esse, qui nunc etiam æquè operatur.

IDEM.

De verbis Esaiæ. Homil. 4. *Alij sunt termini regni,* alij termini *sacerdotij.* Hoc regnum (id est Sacerdotium) illo maius est. Neque enim ex his, quæ videntur hîc, declaratur Rex, neque è gemmis illi affixis, neque ex auro quo amictus est, debet æstimari Rex. Ille quidẽ ea, quæ sunt in terris, sortitus erat administranda: *caterùm Sacerdotij ius è supernis descendit:* Quęcunquę ligaueritis super terram, erunt ligata & in cœlo. Regi

ea, quę hîc sunt, commissa sunt: mihi cœlestia. *Mihi cum dico, Sacerdotem intelligo*. Itaque cùm videris sacerdotem indignum, ne traducas *Sacerdotium*. Non enim oportet dânare res, sed eum, qui re bona malè vtitur. Quandoquidem & Iudas proditor fuit, verùm non ob id accusatur *ordo Apostolicus*, sed illius animus: nec crimen *est sacerdotij*, sed malum animi. Et tu igitur ne *Sacerdotium* vituperes, *sed Sacerdotem* malè re bona vtētem. Etenim si quis tecum dispute, dicatq́;: vidisti illum Christianum? respõdeto: at ego nõ de personis, sed de rebus tibi loquor. Alioqui quot medici facti sunt carnifices, ac venena pro pharmacis dederunt? Non tamen artem vitupero sed malè vtētem arte. Quot nautæ malè rexerunt nauigia? verùm non ars nauigandi mala est, sed illorũ animus. Si Christianus fuerit improbus, ne incuses *professionē ac Sacerdotium*, sed re bona

Sacerdotì commissa sunt cœlestia, Regi terrena.

na

na vtentem malè. *Regi corpora commissa sunt, sacerdoti anima.* Rex maculas corporum remittit, sacerdos maculas peccatorum. Ille cogit, hic exhortatur: ille necessitate, hic consilio: ille habet arma sensibilia, hic arma spiritualia: ille bellum gerit cûm Barbaris, mihi bellum est aduersus dæmones. Maior hic principatus: propterea Rex *caput submittit manui Sacerdotis*, & vbiq; in veteri scriptura *Sacerdotes vngebant reges.*

S. Augustinus Episcopus Hipponensis vixit anno 415.

Lib. 4. Veteris & noui testamenti cap. 93.

Inspiratio hæc (Accipite Spiritũ sanctum, cuius tenueritis peccata, tenebuntur) *gratia quadam est, qua per traditionem infunditur ordinatis,* per quam commendatiores habeantur: Vnde Apostolus dicit ad Tim.

Gratia quędam infunditur ordinatis.

Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per impositionem manuum presbyterij. Semel ergo

go fieri oportuit, vt de cætero traditio istâ nō sine dono Spiritus sancti esse credatur. Sicut enim in Saluatore forma data est visibiliter, vt post Baptismum Spiritus sanctus credentibus de cætero inuisibiliter dari nō ambigeretur: ita & in supradicta causa forma *data est in principio vt ex eo traditioni Ecclesiasticæ Spiritus sanctus* infusus credatur.

IDEM

Vtrumque (Ordinatio, & Baptismus) *Sacramentum est*, & quadā consecratione vtrumq; homini datur: *illud cùm baptizatur, istud cùm ordinatur*: ideoq; in Catholica vtrumq; nō licet iterare. Lib. 2. cap. 13 aduersus Permenianum.

IDEM.

Cùm hoc expedire videatur Ecclesiæ, vt præpositi eorū (Donatistarum) venientes ad Catholicam societatem, honores suos ibi non administrent: non eis *tamen ipsa* Ibidē paulò pòst.

ordina-

ordinationis Sacramenta detrahuntur, sed manent super eos: Ideoq; non eis in populo manus imponitur, ne non homini, sed ipsi *Sacramento fiat* iniuria.

IDEM.

De bono coniugali cap. 24.

In *ordinatis manet Sacramentum ordinationis*, etsi aliqua culpa quisquā ab officio remoueatur. Sacramento Domini semel imposito nō carebit, quamuis ad iudicium permanebit.

IDEM.

De schismate Donatist. lib. 1. Epist. 48.

Donatistas magis hinc arguimus, quia cùm apud Imperatorem vltrò Cæcilianum accusassent, quem primò vtique apud collegas transmarinos conuincere debuerant, ipso autem Imperatore longè ordinatiùs agente, vt *Episcoporum causam ad se delatam ad Episcopos mitteret*: nec victi pacem cum fratribus habere voluerunt, sed rursus ad eundem Imperatorem venerunt, rursus non Cæcilianum tantùm, verùm etiam *datos*

sibi

ſibi Epiſcopos Iudices apud terrenum regem accuſauerunt, rurſus ab alio *Epiſcopali iudicio* ad eundem Imperatorem appellauerunt.

IDEM.

Tom.7. de Baptiſ. contra Donatiſtas, lib.1. cap.1.

Sacramentum Baptiſmi eſt, quod habet qui baptizatur. *Et ſacramentum dandi Baptiſmi* eſt, quod *habet qui ordinatur*. Sicut autem Baptizatus, ſi ab vnitate receſſerit, Sacramentum Baptiſmi non amittit: *ſic etiam ordinatus, ſi ab vnitate receſſerit, Sacramentum dandi Baptiſmi non amittit*. Nulli enim Sacramento iniuria facienda eſt, ſi diſcedit à malis, vtrũq; diſcedit, ſi permanet in malis, vtrumque permanet. Sicut ergo acceptatur ab Eccleſia Baptiſmus, quem nõ potuit amittere, qui ab vnitate diſceſſerat: ſic acceptandus eſt Baptiſmus, quem dedit ille, qui Sacramentũ dandi cũ diſcederet, non amiſerat. Nam ſicut redeuntes, qui priuſquam recederent baptizati ſunt, *non vtiq; rurſus ordinantur*,

Qui ordinatur, ſuſcipit Sacramentũ dãdi Babtiſmi, ſcilicet ex officio. Semel ordinatus, etiã ab Eccleſia recedens, Sacramentũ retinet. Quibus in rebus conformia ſint Sacramẽta Baptiſmi & ordinis.

tur, sed aut administrant quod administrabant, si hoc Ecclesiæ vtilitas postulat, aut si non administrant *Sacramentum ordinationis suæ*, tamen gerunt, & ideo eis manus *inter laicos* non inponitur.

IDEM.

Tom.4. quæstionũ ex vtroque Testamento q.101. Sacerdotes Leuitis & presbyteri Diaconis superiores sunt.

Quidam qui nomen habet Falcidij, duce stultitia, & ciuitatis Romanæ iactantia, *Leuitas Sacerdotibus, & Diaconos Presbyteris coæquare contendit*, non dicam præferre: quia stultius est, & fortè incredibile videtur, vt nos non emẽdatores, sed calumniatores habeamur. Qua igitur lege, quáue consuetudine, quónam exemplo hoc aggredi audeat, nullum scire arbitror, vt istos, quibus consessus in Ecclesia datus est, minimè his coæquet, *qui propter quòd Antistites Dei sunt, in domo Dei & in honore Christi cum dignitate consistunt. Quæ audacia est presbyteris ministros ipsorũ pares*

pares facere? Quæ temeritatis præsumptio, Sacerdotibus baiulos tabernaculi, & omnium vasorum eius, & lignorum concisores, & portitores aquæ conferre?

IDEM.

Quanta autem sit dignitas ordinis Sacerdotalis, causa ostendit Caiphę, qui cùm esset homo pessimus, prophetauit. Quare? *Quia princeps, inquit, erat Sacerdotum*. Et iterum multum distare inter *diaconum & sacerdotem* liber approbat, quem dicimus Acta Apostolorum. Cùm enim ex Samaria credidissent Philippo prædicanti Diacono ab Apostolis ordinato, miserunt, inquit, ad Petrum & Iohannem, vt venirent, & his qui crederent, darent Spiritum sanctum per manus impositionem. Sed inscij, credo, scripturarum, aut immemores legis hæc defendunt. Recordari ergo debet, qui ista putat asserenda quid Leuitis

Ibidem.

Acto. 8.

In scriptura quędam functio reseruata fuit Apostolis, quæ nõ conueniebat Diaconis.

acciderit, cùm taliter saperent. Cùm
Num.16. enim nihil *inter Sacerdotes & Leuitas* interesse præsumerent, Deo iudice hiatu terræ absorpti sunt Chore & consentientes ei, & ducentos quinquaginta viros torrēs ignis simul cō
2.Para.26, sumpsit. Et Ozias rex *cùm opus sacerdotale præsumeret*, lepra perfusus est, vt hoc vtique exemplo cæteri territi non audeant, quod sibi concessum non est, præsumere. Nunc *enim videmus Diaconos temerè, quòd Sacerdotum est agere per cōuiuia*, & in oratione id velle, vt respōdeatur illis, cùm istud *solis liceat Sacerdotibus*. Diaconi ergo ordo est, accipere à Sacerdote, & sic dare plebi. Vide, quid pariat vana præsumptio. Immemores enim elatione mentis eò quòd videant Romanæ Ecclesiæ se esse ministros, nō considerant, quid illis à Deo decretum sit, & quid debeát custodire: sed tollunt hæc de memoria assiduæ stationes domesticæ & officialitas, quę per

per ſuggeſtiones malas ſeu bonas nunc plurimum poteſt. Aut timentur enim, ne malè ſuggerãt, aut emũtur vt præſtent. Hi ſunt; *qui faciũt eos ordinis ſui non conſiderare rationem.* Dum enim per adulationem obſequuntur illis illicitè, pręcipites illos faciunt, vt plus ſibi putẽt licere: quippè cùm videant non ſic deferri ſacerdotibus, ac per hoc anteferri ſe putant. Sed *teſtimonio*, inquit, *Diaconi fit Presbyter*, quaſi iſtud ad prærogatiuã pertineat magnitudinis. Legimus enim ad plebem dixiſſe Petrum Apoſtolũ: Eligite, inquit, ex vobis, quos cõſtituamus deſeruire miniſtris Eccleſiæ, noto dicere, menſis. *Ecce laicorum teſtimonio creati ſunt* Diaconi. *Et Apoſtolus eum, qui ordinandus* dicitur Epiſcopus, etiam teſtimonium vult habere gentiliũ. Sic enim ait: Oportet enim hunc & teſtimonium habere bonum ab his qui foris ſunt. Omnium ergo eſt teſtimonium dare, &

Quid de laicis noſtri temporis iudicãt qui ſacerdotalia exequi conãtur officia.

Acto. 6.

1. Tim. 3.

 non

non tamẽ omnes hoc honore digni sunt. Iudicare enim omnes possunt, & nõ tamẽ omnes possunt esse quod iudicant. Potest enim pictor iudicari bonus, & pręferri alteri ab illo qui pingere nesciat, & choraula melior alio Choraula approbari, ab eo qui alterius est artis: *Ita & testis potest esse creandi presbyteri, qui inferior ordine est.* Et iterum quo inflentur & putent sibi multum deberi à nobis. Perducuntur enim, inquiunt, qui ordinandi sunt, vt dum lateri illorum septi sunt, honore digni videantur. Fateor facti eorum esse, sed quasi officialis. *Ab Episcopo enim mittitur, vt obsequium prabeat ordinando.* Nam & Imperator vt Imperator appareat, ordinatur obsequio militari, non tamen melior nec par est exercitus Imperatori. Nam & Aman cùm esset clarus in honore militari, à rege missus est, vt Mardocheo in obsequium iret, vt quantum dignus esset

Mar.

Mardocheus, ex huiusmodi obsequijs nosceretur. Ita & Diaconi creandis *Presbyteris in obsequium* mittuntur, vt dignos *eos fieri sacerdotes* omnes intelligant. *Exceptis enim Sacerdotibus*, quibus obsequium debent, omnibus *præponuntur Diaconi*.

Sacerdotes præponuntur diaconis.

IDEM.

Tom. 1. Cōciliorum. Con. Carthag. 4. c. 3. Cæremoniæ in ordinatione presbyteri.

Presbyter quum ordinatur, Episcopo eum benedicente, & manum super caput eius tenente, etiam *omnes presbyteri qui præsentes sunt*, manus suas iuxta manus Episcopi super caput illius teneant.

Ibidē ca. 4. Cæremoniæ in ordinando diacono.

IDEM.

Diaconus cùm ordinatur, solus Episcopus, qui eum benedicit, manum super caput illius ponat, quia non ad Sacerdotium, sed ad ministerium consecratur.

Sacerdotiū & diaconatus distinguuntur.

IDEM.

Ibidē ca. 5. Cæremoniæ in Subdiaconi ordinatione.

Subdiaconus cum ordinatur, quia manus impositionem non accipit, patenam *de Episcopi* manu acci-

piat vacuam,& calicem vacuũ. De manu verò Archidiaconi, vrceolum cum aqua,& mantile, & manutergium.

IDEM.

Ibidẽ c. 6. Cæremoniæ in ordinando Acolytho.

Acolythus cùm ordinatur,ab Episcopo quidem doceatur, qualiter in officio suo agere debeat. Sed ab *Archidiacono accipiat cariferarium* cum cæreo,vt sciat se ad accendenda Ecclesiæ luminaria mancipari. Accipiat& vrceolum vacuum,ad suggerendum vinum in Eucharistiá sanguinis Christi.

IDEM.

Ibidẽ ca. 7. Quæ cæremoniæ in Exorcista ordinãdo. Ordinatione datur potesta in Energumenos.

Exorcista cũ ordinatur, accipiat de manu *Episcopi libellum*,in quo scripti sunt exorcismi,dicente sibi Episcopo:Accipe & commenda memoriæ,& habeto potestatem imponendi manus super Energumenum,siue baptizatum,siue Catechumenum.

IDEM.

Ibidẽ ca. 8.

Lector quum ordinatur,faciat de illo

lo verbum Episcopus ad plebẽ, indi cans eius fidem, ac vitam atque inge nium: Posthæc, *spectante plebe* tradat ei codicem, de quo lecturus est, dicẽs ad eum: Accipe & esto lector verbi Dei, habiturus, si fideliter & vtiliter impleueris officium, partẽ cum eis, qui verbum Dei ministrauerunt.

In lectore ordinãdo quæ seruentur.

IDEM.

Ostiarius cùm ordinatur, postquã ab Archidiacono instructus fuerit, qualiter in domo Dei debeat cõuersari, ad suggestionem Archidiaconi tradat ei *Episcopus claues* Ecclesiæ de altario dicens: Sic age, quasi redditurus Deo rationẽ, pro his rebus, quæ his clauibus recluduntur.

Ibidẽ ca. 9. De Ostiarii ordinatione.

IDEM.

Aliud est bene viuere, & aliud *potestatem alicuius officij accipere.* Sicut enim qui sacerdos est, non ex eo vitam suam commendatam putare debet: ita & qui sanctæ conuersationis & vitæ est, non iam ex eo *sibi Sacer-*

Tom. 4. quæst. ex veteri testamento q. 46.

dotium vendicare debebit. *Quamuis enim bonum sit Sacerdotium*, tamen malum erit ei, cui concessum non est, & præsumit. Nam si respiciamus quod scriptũ est de sancto Samuele, videbimus quale testimonium det ei scriptura, dicens: Et innotuit, inquit, omni populo, quoniam fidelis est Samuel Propheta Domino. Et in Psalmo, Fiant, inquit, Moyses & Aaron in Sacerdotes eius, & Samuel inter eos qui inuocant nomen eius. Quis non *aduertat ex hac distinctione diuisas esse personas dignitatum causa*, vt Moyses & Aaron Sacerdotalem dignitatem adepti noscantur, *Samuel verò inter* Prophetas DEO dignus extitisse habeatur.

Malum est ei fungi Sacerdotio cui concessum nõ est.

Samuel propheta.

Ibidẽ q. 11. Num. 6.

Per ministerium ordinantis, transfundi tur gratia.

IDEM.

Denique dictum est à Deo in Numeris ad Moysen & Aaron Sacerdotes: Vos ponite nomen meum super filios

filios Israël ego Dominus benedicã eos: vt *gratiam traditio per ministeriũ ordinantis transfundat hominibus, nec voluntas Sacerdotis obesse aut prodesse poßit*, sed meritum benedictionem poscentis. Quanta autem sit dignitas ordinis sacerdotalis, hinc aduertamus. Dictum est enim de nequissimo Caipha interfectore Saluatoris inter cætera: Hoc autem à semetipso non dixit: sed cùm esset princeps sacerdotum anni illius, prophetauit. Per quod ostenditur *Spiritum gratiarum* non personam sequi, aut digni aut indigni, *sed ordinationẽ traditionis*: vt quamuis aliquis boni meriti sit, non tamen *poßit benedicere, nisi fuerit ordinatus, vt officium ministerij exhibeat*. Dei autem est effectum tribuere benedictiones.

Iohan. 11.

Spiritus gratiarum potestatis sacerdotalis, personã digni vel indigni nõ sequitur, sed legitimam ordinationem.

Tom. 6. de hæresib. ad quod vult Deum. Hę 27.

IDEM.

Pepuziani à loco quodam nominati

nati sunt, quam ciuitatem desertam dicit Epiphanius. Hanc autem isti diuinum aliquid esse arbitrantes, Hierusalem vocant, *tantùm dantes mulieribus principatum, vt Sacerdotio* quoque apud eos honorentur.

IDEM.

Tom. 5. de ciuit. Dei lib. 20. c. 21.

Comparauit autem Dominus illos, tanquam per similitudinem, filijs Israel, offerentibus ei suas hostias, cum psalmis in domo eius, quod vbiq; iam facit Ecclesia, & promisit ab ipsis se *accepturum sibi sacerdotes & leuitas*, quod nihilominus fieri nunc videmus. Non enim ex genere carnis & sanguinis, sicut erat primùm secundum ordinem Aaron, sed sicut oportebat in Testamento nouo, vbi secundum ordinem Melchisedech summus sacerdos est Christus, pro cuiusque merito, *quod in eo gratia diuina contulerit, Sacerdotes & Leuitas elegit*, sicut nunc videmus, qui non isto nomine, quod sępè assequuntur indigni

Esa. 66.

Sacerdotes noui testamenti.

indigni, sed ea quæ nõ est bonis malisq; communis, sanctitate pensandi sunt.

IDEM.

Si autem prouidus & præscius Deus est, permansit qui statuit, & si permansit quod statuit, *Samuel nõ egit sacerdotium*, quia Dei non erat Sacerdos. In veteri enim lege nasci decreuit *Deus sacerdotes*: in noua verò, fieri Dominus iussit Sacerdotes. Tom. 4. q. veter. Test. q. 46.

IDEM.

Vos *Presbyteri nosse* debetis, & semper meminisse, quia nos, quibus regendarum animarum cura commissa est, pro his qui nostra negligentia pereunt, rationem reddituri sumus, pro his verò, quos verbis & exemplis lucrati fuerimus, pręmium æternæ vitæ percipiemus: nobis enim à Domino dictum est: Vos estis sal terræ. Quod si populus fidelis, cibus est Dei, eiusdem cibi condimẽtum nos sumus. *Scitote vestrum gradum, nostro* Iuo ex dictis Augustini in 6. par. ca. 151. Matth. 5.

gradui secundum, & penè coniunctum esse. Sicut enim *Episcopi Apostolorum* in Ecclesia, ita nimirũ *Presbyteri cæterorum* discipulorum Domini vicem tenent. Et illi tenent gradum summi Pontificis Aaron, isti verò filiorũ eius. Vnde oportet vos semper memores esse tantæ dignitatis, *memores vestræ consecrationis memores sacræ*, quam in manibus suscepistis, *vnctionis*, vt nec ab eadem dignitate degeneretis, nec vestram consecrationem irritam faciatis, nec manus sacro vnguine delibutas peccando polluatis: sed cordis & corporis munditiá conseruantes, plebibus exemplum benè viuendi præbentes, his quibus præestis, ducatum ad cœlestia regna præbeatis.

Sacerdotes consecrantur & vnguntur.

S. Maximus Episcopus Taurinensis vixit anno 417.

Lib. 2. de Charitate. num. 21.

Ministri sermonem, διακόνȣ λόγον

γον, patienter ſuſtine, qui ad ſacra certamina mentem perungens, cogitationes quoque affectibus plenas ab illa abigit. *Senioris* πρεσβυτέρου autem, qui rerum exiſtentium cognitionem prodit & detegit. Porrò *Episcopi*, vt ſacro vnguento exoptabilis cognitionis ſanctæ trinitatis te perfectum reddat.

IDEM.

Beatus *Laurentius* cùm in ſede glorioſiſsimi Patriarchæ *diaconatus fungeretur* officio, puritate innocentis vitæ, fortiſsimaq́; mortis triumpho, Apoſtolico ſe conſortio copulauit. Nec immeritò eum Apoſtolorum ſupparem prædicamus, cui & caſtitas animi leuiticum miniſterium dedit; & plenitudo fidei martyrij cõtulit dignitatem. Quem venerabilis Xiſtus Romanæ vrbis Antiſtes, cùm impietatem ſæuientis mundi per tormenta ſuperaret, & regnis eſſet cœleſtibus

Homi. I. de natali D. Laurentii.

bus iam vicinus, videretq; eum paterna de morte tristissimum, ita illũ spiritu præscientiæ compellasse narratur: Noli fili mœstus esse, post triduum me sequeris. Vnde apparet, charissimi, beatum Laurentium, nõ de *sacerdotis* sui victoria habuisse tristitiam, sed doluisse, quia non etiam ipse mundum cũ suo pariter sacerdote vincebat.

Sozomenus vixit anno 426.

In Hist. Eccle. lib. 6. c. 17. de Basilii & Gregorii Theologi societate.

Gregorius autẽ, qui Episcopatũ Nazianzi, (quod est oppidũ paruũ) post patrem obtinuit, ea ipsa de causa cùm alia loca, tum Constantinopolim maximè omnium, vbi continẽter ferè versabatur, adijt, atq; breui pòst *multorum Episcoporum suffragijs* illius ciuitatis Episcopus designatus est.

IDEM.

Eodẽ lib. c. 24. de sancto Ambrosio.

Atque non longo tempore pòst iste Auxentius è medio sublatus est. Quo mortuo, *populus ad* seditionem conci-

concitatur, propterea quòd non vnum omnes ad Episcopatũ Mediolanensis Ecclesiæ capessendum deligebant: vnde non parum ciuitati creatur periculi. Nam singuli, cùm eum quem cupiebant, ad Episcopatum efferre nõ possent, minas iactare, vti in eiusmodi tumultibus vsu venire solet, cœperunt. Itaq; Ambrosius tum gentis illius præfectus, veritus populi motum, profectus ad Ecclesiam, consilium dedit, vt à contentione desisterent: redegit quoque eos in memoriam legum, concordiæ, & bonorum, quæ pax secum afferre solet. Ac nondum de his rebus finem dicendi fecerat, cùm ex improuiso omnes ad eum, vtpote suasorem concordiæ, *cõmunibus suffragijs episcopatum* deferunt, iubentque lauacro baptismatis tingi (adhuc enim haud fuerat nostræ religionis initiatus mysterijs) atque vt sacerdotium illud capessat obtestantur. S. Ambrosio defertur episcopatus.

Vbi

Vbi verò ille hunc dignitatis gradum repudiare, diem de die ducere,& re ipsa eum refugere conaretur,populusque instare pergeret, & non alia conditione quicquam de contentione sua remissurum affirmaret, nunciata sunt ista principibus in palatio viris. Quæ simul ac ad aures Valentiniani Imperatoris perlata fuère, dicitur orasse Deum,& ei gratias egisse, quòd quem ipse ad præfecturam gerendam extulisset, ille ad fungendum Sacerdotio delegerat. Atque de ardenti populi ad Ambrosium designandum studio, & de illius recusatione certior factus,coniectura ducebatur ad suspicandum, Deum ista ad concordiam in Ecclesia Mediolanensi conciliandam prouidentia sua administrasse, & propterea quàm celerrimè eum *Episcopum creari* mandabat.

Amb.electus mandatur creari episcopus.

S.Pro-

S. Proclus Epiſcopus Conſtantinopolitanus vixit circa annum 428.

Multi quidem & alij diuini paſtores, qui *Apoſtolis ſucceſſerunt*, ac Eccleſiæ doctores, ſacrorum illius diuinæ Liturgiæ myſteriorum rationem explicantes, ſcriptis mandatam Eccleſiæ tradiderunt. In quibus primi & clariſsimi ſunt, Beatus *Clemens ſummi* illius Apoſtolorum diſcipulus *ac ſucceſſor*, qui ſacroſancta illa myſteria à ſanctis Apoſtolis ſibi reuelata, in lucem edidit: & Diuus Iacobus, qui in ſortem Eccleſiæ Hieroſolymitanæ adminiſtrandę vocatus fuit, quiq; huius *primus Epiſcopus* à primo illo & ſummo Pontifice Chriſto DEO noſtro *conſtitutus eſt*. Magnus porrò poſteà Baſilius hominum ſocordiam & ignauiã cõſpiciens, eoſq; nihil aliud, quã terrena & abiecta cogitãtes & ob id lon-

Tractatus de traditione diuinæ Liturgiæ.

Apoſtolorum ſucceſſores tradiderunt myſteriorum rationem.

longitudinis liturgiæ pertæſos,non quod ſuperuacaneum aliquid aut nimis longum continere eam arbitraretur:ſed vt ſimul orantium atq; audientium ignauiam atque pigritiam prçcideret, ꝓpterea quòd multum in ea temporis poneretur, breuiorem recitandam dedit .Etenim poſtquam ſeruator noſter in cœlum aſſumptus eſt, Apoſtoli priùs quàm per orbem terrarum diſpergerētur, conſpirantibus animis cōuènientes ad toto die orandum conuertebantur:& cùm multam conſolationem in myſtico illo *Dominici corporis ſacrificio poſitam inueniſſent*, fuſiſsimè & longa oratione Liturgiam decantabant Hæc enim diuina ſacra vna cū docendi ratione coniuncta, cæteris rebus anteponenda exiſtimabant. Atque maiori & alacriori rerum diuinarum & ſacrificij ſacroſancti ſtudio & deſiderio flagrabant, & illud obnixè amplectebantur, qui in me-
moria

moria semper haberent verbum illud domini dicentis: Hoc est corpus meum. &, Hoc facite in meam commemorationem. &, Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet, & ego in eo. Quare & cōtrito spiritu multas preces decantabant, diuinum numē impensè orantes: quin etiam eos, qui ex Iudæis & Gentilibus recēter illustrati erant, ad religionem Dei, & pietatem erudiebāt, docebantq; veteri doctrina relicta, sacris illis & pietate plenis Liturgię mysterijs sensus suos & mentem imbuerēt. Per has igitur preces spiritus sancti aduentum expectabant, vt eius diuina præsentia propositum *in sacrificium panem & vinum aquæ permixtū, ipsum* illud corpus & sanguinem seruatoris nostri Iesu Christi efficiat. Qui quidem religiosus ritus obseruatur ad hoc vsq; tempus, & ad finem vsque seculi florebit. At posteri abiecta fidei firmitate

Apostoli consecrarunt panē & vinum.

te

te & seruore, negotijs huiusce seculi, & curis mundi mancipati & immersi, Liturgiæ longitudinem (vt dixi) pertæsi, vix conueniebant ad audiẽda Domini verba. Quare D. Basilius medica quadam ratione vsus, breuiorem eam ac concisiorem reddidit. Haud multò pòst Pater noster &c. Ioannes, cui aurea lingua cognomen dedit, curam *ouium, vt pastorem decet*, magna alacritate animi suscipiens, ac hominũ naturæ socordiam atque ignauiam prospiciens, fibras omnes, & radices huius prætextus sathanici prorsus auellere voluit. Quare multa præcîdit, & vt breuior esset constituit: ne sensim homines libertatem & otium maximè amplectentes, fallacibus & furiosis aduersarij sermonibus decepti, *ab hac Apostolica & diuina* traditione deficerẽt, quod multis sæpè accidisse varijs in locis ad hunc vsque diem deprehendimus.

Pau-

Paulinus Presbyter Mediolanensis vixit anno 429.

Honoratus sacerdos Ecclesiæ Vercellensis, quum in superiori domo se ad quiescendum cōposuisset: tertiò vocem vocantis se audiuit, dicentisq; sibi: Surge, festina, quia modò recessurus est Ambrosius. Qui descendens *obtulit illi* sancto *Domini corpus*, quod vbi accepit, emisit spiritum, bonum secum viaticum ferēs, vt in virtute escæ esset animæ refectio. In vita Ambrosii. Sacerdos obtulit dominicum corpus.

IDEM.

Eodem tempore in Ecclesia Hipponensi Catholica *Valerius sanctus Episcopatum* gerebat. Qui cùm flagitante Ecclesiastica necessitate, de prouidendo & *ordinando presbytero* ciuitatis, Dei plebem alloqueretur, & exhortaretur: iam scientes catholici sancti Augustini propositum & doctrinam, manu iniecta, quoniam & idem in populo securus In vita S. Augustini Episcopi. cap. 4. & 5.

&c.

rium Factus ergo *presbyter*, monasterium intra Ecclesiam mox instituit, & cum Dei seruis viuere cœpit secũdum modum & regulã, sub sanctis Apostolis constitutam: Maximè, vt nemo quicquam proprium in illa societate haberet, sed eis essent omnia comunia, & distribueretur vnicuiq; provt cuiq; opus erat: quod iam ipse prior fecerat, dum de transmarinis ad sua remeasset. Sanctus verò *Valerius ordinator eius*, vt erat vir pijssimus & Deum timens, exultabat & Deo gratias agebat, suas exauditas à Domino fuisse preces: quas se frequẽtissimè fudisse narrabat: scilicet vt sibi diuinitùs homo concederetur talis, qui posset verbo Dei & doctrina salubri Ecclesiam Dei ædificare, cui rei se homo natura græcus, minusq; latina lingua & literis instructus, minùs vtilem peruidebat. Et eidem *presbytero potestatem* dedit coram se in Ecclesia Euangelium prædicandi

ac frequentissimè tractandi, contra vsum quidẽ & consuetudinẽ Aphricanarum Ecclesiarum. Vnde etiam ei nonnulli Episcopi detrahebant. Sed ille vir venerabilis ac prouidus, in Orièntalibus Ecclesijs id ex more fieri sciens, vtilitati Ecclesiæ consulens, obtrectatorum non curabat linguas, dummodò factitaretur à presbytero, quod à se Episcopo impleri minimè posse cernebat. Vndè accensa & ardẽs, eleuata super cãdelabrum lucerna, omnibus qui in domo erant lucebat. Et postea currente & volante huiusmodi fama, bono præcedente exemplo, accepta *ab Episcopis potestate*, presbyteri nonnulli coram Episcopis populis tractare cœperunt verbum Dei.

Epist.1.ad Decentiũ Eugubinũ Episcopũ cap.3.

Innocentius I. vixit anno 433.

De consignandis infantibus manifestum est, non ab alio, quàm *ab Episcopo fieri* licere. Nam *presbyteri licèt*

cèt sint sacerdotes, pontificatus tamen apicem non habent. Hæc autem pontificibus solis deberi, vt vel consignent, vel paracletum Spiritum tradant, non solùm consuetudo Ecclesiastica demonstrat: verùm & illa lectio Actuum Apostolorum, quæ asserit Petrum & Iohannem esse directos, qui baptizatis traderent Spiritum sanctũ. Nam *presbyteris seu extra Episcopum, seu præsente Episcopo,* cũ baptizant, crismate baptizatos vngere licet, sed quod ab Episcopo fuerit consecratum, non tamen frontem ex eodem oleo signare, sed solis debetur Episcopis, cùm tradunt Spiritum sanctum. Acto. 4.

Concilium Carthaginense 4. collectum anno 436.

Diaconus præsente *Presbytero* Eucharistiam corporis Christi populo, si necessitas cogat, iussus eroget. Can. 38.

IDEM.

Sanctimonialis virgo, quum ad Cap. 11.

consecrationem sui *Episcopo offertur*, in talibus vestibus applicetur, qualibus semper vsura est, professioni et sanctimoniæ aptis.

IDEM.

Cap. 12. Viduæ vel sanctimoniales, quę ad ministerium baptizandarum mulierum eliguntur, tam instructæ sint ad officium, vt possint apto & sano sermone docere imperitas & rusticas mulieres, tempore quo baptizandæ sunt, qualiter *baptizatori* interrogatæ respondeãt, & qualiter accepto baptismate viuant.

IDEM.

Cap. 99. *Mulier* quamuis docta & sancta virorum in conuentu *docere nõ presumat.*

Plura vide superiùs ex Augustino qui huic concilio interfuit

Socrates vixit anno 436.

Mareotes est regio Alexãdrię subiecta: sunt in illa pagi permulti, multisq; hominibus frequentati: inque eisdem cõplures sunt Ecclesiæ, eæque illustres, quæ quidem *Episcopo obsequuntur Alexandriæ*, & in illius

In Ecclesi. Histo. lib. 1. cap. 20.

ciuita-

ciuitatis ditione ac potestate sunt. In ista regione Ischyras quidam (sic enim appellatus est) *facinus, quod multis mortis generibus mulctandũ fuerat*, ex occulto aggressus est, Nam cũ nunquam sacris fuisset initiatus, *presbyteri nomen ipse* sibi imposuit, sacerdotisq; munera obire ausus est. In quo quidem facinore deprehensus, clàm fugá capescit, & rectà Nicomediam profectus, ad Eusebiũ, táquá ad profugium se confert. Ille præ odio, quo in Athanasium incendebatur, eum *vt presbyterum recipit*, ei episcopatus dignitatem, modò crimẽ Athanasio inferret, pollicetur: ea quæ ab Ischyra falsô confingebátur, tanquá ansam arripit ad Athanasium calumniandum. Nam rumorem dissipauit Ischyras, impetum clàm in se factũ esse, & nihil non contmeliarum perpessum: & Macarium in altare insultasse, mensam Domini euertisse, poculum mysticum confregisse, sa-

Ischyræ facinus quod nostri imitantur Hęretici.

K. 3. cro

crosanctos scripturę libros combussisse. Mercedem igitur, vt dixi, accusationis *episcopatum promisit*: pro certo persuasus, crimen contra Macarium allatum satis valet, non modò ad Macarium, qui accusabatur, sed etiam ad Athanasium qui illum eò miserat, gradu penitus deijciendum.

IDEM.

Lib. 2. Eccl. Hist, cap. 4. Alexander illius (Constantinopolitanæ) Ecclesiæ Episcopus, qui strenuè contrà Arrium dimicauerat, cũ viginti tres annos *in Episcopatus administratione* contriuisset, annosq; vixisset nonaginta octo, excessit è vita, & quanquam neminem, qui in eius locum succederet, renunciauerat: illis tamen, penes quos erat Episcopi deligendi potestas, in mandatis dedit, vt alterum è duobus, quos ille nominaret, deligerent. Atque si vellent hominem cùm ad populum docendum aptum, tum vitæ ac morum

rum integritate probatum, ad illud munus aſſumere, Paulo, *quem ipſe presbyterum ordinauerat*, ſuffragarentur: qui vt ætate admodum iuuenis, ita prudentia & conſilio planè ſenex erat. Sin eum, quē illuſtris pietatis ſignificatio ſolùm commendabat, ſibi dari optarent, Macedonio eum honoris gradum deferrent: qui & diaconus illius Eccleſiæ iampridem fuiſſet, & nunc ætate valde prouectus.

IDEM.

Nos Alexandrini neque ſumus Arrij ſectatores, (quî nanq; fieri poteſt, vt cū ſimus *Epiſcopi, Arrio presbytero* auſcultemus?) neque aliam fidem, quàm quę ab initio diuulgata ſit, recipimus. Ibidē c. 7.

IDEM.

Cùm Auxentius illius (Mediolanenſis) vrbis Epiſcopus, qui ab Arrianis fuerat deſignatus, è vita Lib. 4. eccl. Hiſt. ca. 25.

cesserat, ibi rursus magnoperè de Episcopo deligendo turbatum fuit: magnaq; apud illos excitata contentio, dum alij alium ad eum dignitatis gradum extollere laborarēt. Vbi de hac re facta erat seditio, Ambrosius prouinciæ præfectus, dignitateq; ornatus consulari, veritus admodum ne ex illo tumultu aliquid sceleris in ciuitate ederetur, hoc animo procurrit in Ecclesiam, vt seditionem compesceret. Postquā populus eius aduentu conquieuerat, ipseq; populum de multis rebus vtilibus hortatus, temerarios multitudinis impetus compresserat, derepentè vno omnium consensu & clamore Ambrosius Episcopatu dignus existimatus est, omniumque designatus suffragijs. Nam eo pacto solùm spes erat & concordiam inter ipsos conciliatam fore, & omnes eandem de fide sententiam amplexaturos. *Nam Episcopis qui aderant, videbatur*

hæc

hæc consentiẽs populi, vox diuinitùs sanè emissa. Idcirco sine mora Ambrosiũ compræhendunt, lauácro baptismãtis (erat nnim Cathechumenus) tingunt, ad *episcopatus procurationem deligunt.* Verum cũ Ambrosius baptisma libenter reciperet ille quidem, episcopatus tamen dignitatem prorsus repudiaret, Valentianum de re gesta faciunt certiorẽ. Qui populi admiratus consensum, opusq; Dei ratus, quod factum erat, *significat episcopis, vt voluntati Dei inseruirent, qui iusserat, vt illum crearent Episcopum.* Nam Deum potiùs quàm homines ei ad hunc honoris gradum fuisse suffragatum. Ambrosio itaque ad hunc modũ episcopo designato, Mediolani, qui ante inter ipsos discordarant, tũ ad pacem & concordiam fuêre reducti. S. Ambrosii ordinatio perficitur ab Episcopis.

IDEM.

Eodem tempore, quo & res Antiochenæ in tanta perturbatione Lib. 5. Eccl. Hist. cap. 5.

verſabantur, & *Gregorius* communi *multorum Epiſcoporum conſenſu* ab vrbis Nazianzi epiſcopatu, *ad epiſcopatũ* Conſtanſtantinopolis trãslatus fuit, Meletius Conſtantinopoli neceſſariò contendit.

IDEM.

Ibidẽ ca. 7. Gregorius, epiſcopatu illo (Conſtantinopolitano) repudiato, ad vrbem Nazianzum ſe recepit. Erat fortè Nectarius quidam, ex genere Senatorio, vir moribus admodum modeſtus, & tota vitæ ratione conſpicuus: qui quanquam Prætoris fungebatur officio, à populo tamen inde abreptus, ad Epiſcopatus honorem delatus fuit: & à centum *quinquaginta Epiſcopis*, qui tum aderant, *ordinatus*. Eodem tempore decretũ fuit, vt Epiſcopus Conſtantinopolitanus proximè, & ſecundum Epiſcopum Romanum primas propterea obtineret, quod illa ciuitas noua Roma eſſet appellata.

IDEM

IDEM.

Sabbatius tempus opportunum, in quo Ecclesiarum rectione potiretur, se recepisse arbitratus, iureiurando, quo se adstrinxerat, penitus neglecto, *quosdam obscuros Episcopos, qui ipsi manus imponerent* comparauit. Ex quorum numero fuit Hermogenes, qui ob libros suos plenos blasphemiæ, ab eodem Sabbatio antè excommunicatus fuerat, Lib.7.Hist. eccl.ca.12.

IDEM.

Mortuo Cyzicenorum Episcopo, Sisinius Proclum Episcopum designat. Quem ad illam vrbem, profecturum anteuerterũt Cyziceni, Dalmatiumq; monachum *Episcopum ordinant*. Hoc ab illis factum est, neglecta illa lege, quæ iubet, ne *quis Episcopus designetur absq; sententia* & authoritate Episcopi Constantinopolis. Ibidẽ c.28.

IDEM.

Firmo Episcopo Cæsareæ Cappadociæ Ibidem ca. vltimo.

padociæ mortuo Cæsarienses Constantinopolim aduentant, episcopũ quæsituri. Ac cum *Proclus* lustraret animo, quẽ ad eũ *episcopatũ designaret* fortè fortuna die Sabbathorum, dũ aliquem despicere conabatur, omnes Senatores, qui illum inspectarẽt, ad Ecclesiam accedunt: in quorum numero fuit Thalassius, qui gentiũ & ciuitatum Illyrici præfecturam gessit. Cui partium versus orientem administrandarum curam, vti fama est, Imperatoris iussu suscepturo, *Proclus manus imponit*, & ꝓ prẹfecto episcopum Cæsariæ declarat.

D. Cyrillus archiepiscopus Alexandrinus vixit anno 438.

In epistola ad Atticũ. Niceph. lib. 14. cap. 25. Eccle. Hist.

Professione nostra indignũ est, *vt sacerdotij nomen nihil esse*, rẽ ipsam communem omnibus esse, quẹ tamẽ eis solis, qui ad eam vocati sunt asseruata esse dicamus.

IDEM.

Supra Leuiticum.

Vult ergo sermo diuinus, sobrios

esse

esse *Domini sacerdotes*, vtpotè qui accedētes ad altare Dei, orare pro populo debeant, & pro alienis interuenire delictis, qui portionem in terra non habeant, sed ipse Dominus portio eorum sit. Vult ergo istos, quibus Dominus portio est, sobrios esse, ieiunos, vigilantes in omni tempore, maximè autem cùm ad exorandum Dominum *& sacrificandum in conspectu eius altaribus prestò sunt*. Quæ mandata in tantũ vim sui seruant, & omni obseruantia custodienda sunt, vt & Apostolus hæc eadem noui testamenti legibus firmet. In quo similiter etiam ipse Sacerdotibus vel Principibus Sacerdotũ vitæ regulas ponens, dicit eos non debere esse vino multo seruienses, sed sobrios,

Isidorus Pelusiota vixit anno 440.

Vt in veteri testamento, non licebat *sacrificare nisi solis sacerdotibus*; tēpore tamen Paschæ omnes quodámodo honorabâtur, vnusquisque e- nim

In Epistola ad Theodosium Episcopum,

nim immolabat agnum: Sic in nouo testamēto, quod successit, tributa est *quibusdam potestas* immolandi excellentissimam hostiam incruentam.

IDEM.

Ibidē paulò pòst.

Vnusquisque tamen electus est sacerdos sui corporis, non quidem vt sine electione prosiliat ad vindicandum *sibi potestatem & imperium in subditos*: sed potiùs vt vitijs imperás, corpus suum templum faciat castitatis.

Leo Magnus vixit anno 440.

In epist. 81. aliàs 83. ad Dioscorū Alexandrinum cap. 1.

Præter authoritatem consuetudinis, quam ex Apostolica nouimus venire doctrina, etiam sacra scriptura manifestat, quòd cùm Apostoli Paulum & Barnabam ex præcepto Spiritus sancti ad Euangelium Gentibus mitterent prædicandum, *ieiunantes & orantes imposuerunt eis manus*: vt intelligamus, quanta & dantium & accipientium deuótione curandum

S. Ordo sacramentū est.

randum ſit, ne *tanta benedictionis Sacramentum* negligenter videatur impletum. Et ideo piè & laudabiliter Apoſtolicis morem geſſeris inſtitutis, ſi hanc *ordinandorum Sacerdotum* formam per Eccleſias, quibus Dominus præeſſe te voluit, etiam ipſe ſeruaueris, vt his *qui conſecrandi ſunt*, nunquam benedictio, niſi in die Reſurrectionis dominicæ tribuatur.

IDEM.

Relatum eſt nobis, quod quidam Germaniarum & Galliarum vrbiũ Epiſcopi frequenter *Chorepiſcopos* (qui iuxta canones Neocæſarienſis, vel ſecundum aliorum decreta patrum, *ijdem ſunt, qui & presbyteri*) *vel presbyteros deſtinarent*, qui abſente pontifice altaria erigerent, baſilicasque conſecrarent. Quod quidem nõ eſt mirum, id præcepiſſe viros eccleſiaſticæ diſciplinæ ignaros, quod eſt *canonicæ regulæ* contrarium, & ſtatim à ſeculari militia in ſacerdotale mini-

In epiſt. 86. ad Epiſcopos Germaniæ & Galliæ.

miniſterium delegatos atq; promotos. Ergo ne vltrà talis à vobis licentia vſurpetur, communi ſentētia ſtatuendum oportuit: ſcientes quia ſicut Chorepiſcopo vel presbytero illicita eſt conſecratio altaris, *ita & cō ſtitutio*. In diuinis enim literis, præcipiente domino, ſolus *Moyſes in tabernaculo Dei erexit* altare, ſolus ipſe vnxit, qui vtique ſummus ſacerdos Dei erat, ſicut ſcriptū eſt de eo: Moyſes & Aaron in ſacerdotibus eius. Ideoq; id quod tantùm facere *principibus ſacerdotum* iuſſum eſt, quorum typum Moyſes & Aaron tenuerunt: omnino decretum eſt, *vt Chorepiſcopi vel presbyteri, qui filiorum Aaron geſtant figuram*, arripere non præſumant. Nam quamuis cum Epiſcopis plurima illis miniſteriorum cōmunis ſit diſpenſatio, quædā tamen au-
Q̄ꝗ presbyteris agere nō licent. thoritate veteris legis, quædam no- uæ etiam eccleſiaſticis regulis ſibi prohibita norint, *ſicut presbyterorum*
&

& diaconorum ac virginum cōſecratio, ſicut conſtitutio altaris, ac benedictio vel vnctio. Siquidem nec erigere eis altaria, nec eccleſias, vel altaria conſecrare licet, nec per impoſitiones manuum fidelibus baptizandis, vel conuerſis, vel ex hæreſi paracletum ſpiritum ſanctum tradere, nec chriſma conficere, nec chriſmate baptizatorum frontes ſignare, nec publicè quidem in Miſſa quenquam pœnitentem reconciliare, nec formatas cuilibet epiſtolas mittere. Hęc enim omnia illicita ſunt *Chorepiſcopis, qui ad exemplum & formam ſeptuaginta diſcipulorum eſſe noſcuntur, vel presbyteris*, qui eandem figuram geſtant: quoniam quanquam conſecrationē habeant, pontificatus tamen apicem non habent. Quæ omnia ſolis debere ſummis pontificibus authoritate canonum præcipitur: vt per hoc & diſcretio graduum, & dignitatis faſtigium ſummi pontificis demonſtretur.

ſtrerut. Sed neque coràm Epiſcopo licet presbyteris in baptiſterium introire nec præſente antiſtite infantem tingere aut ſignare, nec pœnitẽtem ſine præceptione ſui Epiſcopi reconciliare, nec eo præſente, niſi illo iubente, ſacramentum corporis & ſanguinis Chriſti conficere, nec eo coràm poſito populum docere vel benedicere aut ſalutare, nec plebem vtique exhortari.

Primaſius vixit anno 441.

Supra dictum 2. Timo 1. excitare gentem.

Benedictionem quàm in *epiſcopatu, per manus eius impoſitionem acceperat.* Hæc omnia planiſsimè demonſtrant Apoſtolum Paulum ſacris initiaſſe, & *in ſacerdotem ac Epiſcopum creaſſe ad Miſſarum ſacrificia celebranda Timotheum*, idq; apud Epheſios ordinatione diuina, quibus de eadem ſcribit dicens: Ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios verò Euangeliſtas, alios autem paſtores, & doctores ad

Ephe. 4.

con-

consummationem sanctorum in opus ministerij.

Synesius Episcopus Ptolomaidis vixit anno 443.

Denuntio igitur omnibus & priuatis & magistratibus, ne cum illo aut tecto, aut mensa coniungantur, præcipuè *autem sacerdotibus*, qui nec ipsos viuos alloquētur, nec mortuorum funus deducent. Quòd si quis vt paruulæ ciuitatis Ecclesiam contemnat, quasi nō necesse sit paupérculæ optemperare, sciat se Ecclesiā scindere, quam vnam Christus esse voluit. Ille autem quisquis fuerit *leuita, siue presbyter, siue Episcopus*, in eo nobis ordine, quo Andronicus habebitur, neque illi dextram porrecturi sumus, neque de eadem mensa vescemur, longissimè autem abest, vt ad communionem arcani sacri admittamus eos, qui partem cum Andronico & Thoante voluerint habere. Epist. ad Episc. Libyæ.

Genna.

peragere. Hoc enim nobis præcepit ipse dominus: *Hoc facite in meam recordationem*, vt per figurarum contemplationem earum, quæ pro nobis susceptæ sunt, perpeſsionum recordemur, & in benefactorem beneuolentiam cōſeruemus, & futurorū bonorum perceptionem expectemus.

IDEM.

Deniq; calumniæ merces Iſchyrę data eſt, nimirum vt *Episcopus nuncuparetur*, cùm nondum presbyter factus erat. Nam venire ad concilium duo presbyteri, qui antè cum Meletio communicarant, poſteà autem à beato Alexandro Episcopo Alexandriæ in Eccleſiam recepti erant: hiq; præſentes cum Athanaſio teſtimonium dixêre, *Iſchyram nunquam fuiſſe ordinatum presbyterum*, neque Meletium in Mareote vel Eccleſiam omnino habuiſſe, vel miniſtrum. Et tamen iſti eum qui nunquam fuiſſet presby- In Hiſt. Eccl. lib. 2. cap. 1.

peragere. Hoc enim nobis præcepit ipse dominus: *Hoc facite in meam recordationem*, vt per figurarum contemplationem earum, quæ pro nobis susceptæ sunt, perpessionum recordemur, & in benefactorem beneuolentiam cõseruemus, & futurorũ bonorum perceptionem expectemus.

IDEM.

Deniq; calumniæ merces Ischyrę data est, nimirum vt *Episcopus nuncuparetur*, cùm nondum presbyter factus erat. Nam venire ad concilium duo presbyteri, qui antè cum Meletio communicarant, posteà autem à beato Alexandro Episcopo Alexandriæ in Ecclesiam recepti erant; hiq; præsentes cum Athanasio testimonium dixêre, *Ischyram nunquam fuisse ordinatum presbyterum*, neque Meletium in Mareote vel Ecclesiam omnino habuisse, vel ministrum. Et tamen isti eum qui nunquam fuisset presby-

In Hist. Eccl. lib. 2. cap. 1.

presbyter, iam tamen eſt factus Epiſcopus, pro ſe teſtem adducunt, quo poſsint, dum ſtruunt calumnias, hoc epiſcopi nomine auditores obſtupefacere.

IDEM.

Lib. 4. eccl Hiſt. ca. 16. Atqui præfectus, (Modeſtus) multa, inquit, verba feci, quò vos presbyteros ad ea, quę ſint vobis emolumento futura, cohortarer. Tum Eulogius: Eſt, inquit, tua ad omnes habita oratio: & propterea abſurdum certè putaui, vt ipſe alijs à respondẽdo excluſis, ſolus reſponderem. Verùm ſi à me libet quicquam ſciſcitari, non te celabo quid ſentiam. Cui rurſus præfectus: Proinde, inquit, communica cum Imperatore. Ad quem Eulogius, diſsimulanter quidem, ſed valde facetè reſpondet: *Nunquid cum imperio eſt etiã ſacerdotÿ dignitatem conſecutus?* Præfectus igitur intellecta ironia, cœpit grauiter ſuccenſere, conuicia *in presbyterum*

rum iacere, & hæc quoque verba addere. Non istud dixi, ô stupide: sed vo͂s vti, quibus cum cõmunicet imperator, cum eisdem communicetis adhortatus sum. Atque simul vt senex dixerat se habere *pastorem, cuius nutum sequerentur*: præfectus octoginta pariter cõprehensos in Thraciam amandauit.

IDEM.

Alexandriæ porrò cũ victor Athanasius, post multa cõfecta certamina post totidẽ etiá reportatas coronas, ex huius vitę laboribus ereptus esset, & ad vitá vacuã à molestijs translatus: *Petrus*, vir facilè optimus, *præsulatũ illũ obtinuit*: quẽ primũ B. Athanasius suo suffragio designarat, eiusq́; electioni ab omnibus tá *sacerdotibus quàm magistratibus assensum est*. Populus quoque vniuersus acclamationibus, quantum lætitię percepisset, demõstrauit. Nam laborum ab Athanasio susceptorũ socius & particeps fuit.

Ibidẽ c.18.

fuit, & cum eo tum ibi vitam degẽte, tum peregrinante semper versatus est, & varios labores cum illo vnà exantlauit. *Quapropter episcopi vicini eò simul ire maturant:* & qui vitã seuera disciplina exigebãt, ij ea relicta, *ad Petrum in sede Athanasij collocãdum se conferunt.*

IDEM.

Lib. 5. Eccl. Hist. cap. 8. *Timotheus* Episcopus Alexandriæ, successor Petri illius qui Athanasij in eo præsulatu velut hæres fuit, *Maximum* quendam Cynicum, statim vt pilos Cynicos ei iam abraserat, *Episcopum Constantinopolis pro Gregorio illo admirabili ordinauit.*

IDEM.

Ibidẽ lib. 5. cap. 17. Cùm dona, vti solebat, (Imperator Theodosius) obtulisset, intùs prope cancellos mansit. At rursus magnus ille Ambrosius non conticuit quidem, sed locorum differentiam eum docuit. At primùm sciscitatur: Ecqua re egeret? Et cùm respon-

pondiſſet Imperator, ſe expectare diuinorum myſteriorum perceptionẽ, ſignificauit illi per primarium *diaconum, qui ei miniſtrabat, ad loca interiora ſolis ſacerdotibus aditum patere: eademq́ꝫ alijs omnibus inacceſſa eſſe, nec debere tangi.* Iubet igitur vt exeat, & *cum reliquis laicis* conſiſtat. *Nam purpura,* inquit, *Imperatores, non ſacerdotes efficit.*

PAVLO POST.

Cùm diuino quodam feſto ad tẽplum denuò (Theodoſius) veniret, ſtatim vt dona ſacræ menſæ obtulerat, exiuit. Atque cùm Nectarius, qui id temporis illius Eccleſiæ antiſtes fuit rogaret: Cur nõ maneret intus? gemẽs inquit: Aegrè tandem didici, *quid inter Imperatorem interſit, & Epiſcopum:* ægrè tandem reperi veritatis magiſtrum. Nam ſolùm Ambroſium noui Epiſcopum, dignum eo nomine. Sacerdotes à laicis diſtinguuntur.

L IDEM

IDEM.

Ibidem li. 5. ca 23.

Cum Paulinus Ecclesiæ (Antiochenæ) administrationem capessere vellet, *cœtus sacerdotum restitit:* dixitque, eum qui cõsilium Meletij repudiauerat, post mortem eius non debere illius sedem occupare: imò verò qui multis ac præclaris nobilitatus erat laboribus, & quàm plurimis periculis se pro ouibus obtulerat, eũ pastorem creandum esse. Quæ res Orienti tum à Romanis, tum ab Aegyptijs odium valde diuturnum peperit. Nam ne Paulino quidem iam mortuo, simultas compressa est: sed cùm Euagrius eius sedem post illum obtinuisset, non destiterunt inimicitias cum Magno Flauiano exercere, idque cùm *Euagrius contra legem ecclesiæ designatus esset.* Quippe *solus Paulinus eum ordinauerat:* in qua re complures simul canones violauit. Siqui dem canones neque *faciunt potestatẽ cuiquam,* iam mortem oppetituro, quen-

Quomodo ordinandi sint episcopi secundũ Canones.

quenquam, *in locum suum sufficere: atque omnes prouinciæ Episcopos iubent in vnum ad eam rem conuocari.* Quin etiã vetant rursus, quenquam *absque tribus Episcopis Episcopum constitui.* Attamen horum nihil scire cupientes, Euagrij communionẽ sunt illi quidẽ amplexati, Imperatorisq́; animum contra Flauianum incitare obnixè studuerunt. IDEM.

Constantinopoli autem mortuo Nectario, qui illã gubernarat Ecclesiã, Arcadius, cui illa imperj pars obuenerat, cum Ioannem, eximij orbis terrarũ luminare Antiochiæ in cœtum *presbyterorũ ascitum intellexisset,* accersit ad se: & ab *Episcopis in vnum conuocatis contendit, vt eum consecrent episcopum,* & præclaræ illius vrbis pastorem constituant.

Ibidem li. 5. cap. 27. Imperator ab Episcopis petit consecrari Iohannẽ.

Euthymius Abbas anno 448.

Cùm sic fuisset educatus & institutus, & procesisset per *omnem graduum* consequentiam, ab eo qui tunc

In eius vita.

erat *Episcopus Melitenes*, inuitus eum tradente virtute, *ordinatur*, & eius fidei committitur cura monasteriorũ, quæ erant in ciuitate.

S. Remigius Archiepiscopus Rhemensis vixit anno 471.

In Epist. 1 ad Corin. Calix benedictionis, cui benedicimus, nónne communicatio sanguinis Christi est? Idcirco primùm calicem nominauit, quia postea de pane plus erat disputaturus. Calix autẽ benedictionis dicitur qui *benedicitur à Sacerdotibus in altari*. Appellatur & ipse calix communicatio, quasi participatio, quia omnes communicant ex illo, partemq; sumunt ex sanguine domini, quem continet in se. (Et panis quem frangimus in altari: nónne participatio corporis domini est?) Vtique primùm consecratur & *benedicitur à sacerdotibus & Spiritu sancto*, & deinde frangitur, cùm iam licèt panis videatur, in veritate corpus Christi est: ex quo pane quicun

quicunque communicant, corpus Christi edũt (quoniam vnus panis) subaudi Christi (& vnum corpus) Christi (multi sumus) qui comedimus simul illum panem. Caro quam verbum Dei patris assumpsit in vtero virginali in vnitate suæ personæ & panis, *qui consecratur in Ecclesia, vnum corpus Christi sunt.* Sicut enim illa caro, corpus Christi est, ita iste panis trãsit in corpus Christi; nec sunt duo corpora, sed vnum corpus. Diuinitatis enim plenitudo, quæ fuit in illo, replet & istum panem: & ipsa diuinitas verbi, quæ implet cœlum & terram, & omnia quæ in eis sunt, ipsa replet corpus Christi, *quod à multis sacerdotibus per vniuersum orbem sanctificatur,* & facit vnum corpus Christi esse.

Per sacerdotes consecratur corpus Christi.

IDEM.

Remigius hac ratione ordinatur.

Posthabita omni dubitatione, atque ancipiti submota sententia, *vnani-*

In vita eius.

S. Remigius benedictione consecratur episcopali. *vnanimitate episcoporũ Rhemensis prouinciæ infulis induitur sacerdotalibus, benedictione consecratur episcopali* atq; in sede præsulatus collocatu huius ciuitatis Rhemorum. Vbi statim sic apparuit aptus & deuotus, tanquam si officio, ad quod nouiter ascenderat, iugiter præfuisset.

Gelasius Papa vixit anno 492.

Cap. 26. Nihilominus impatienter audimus, tantum diuinarum rerum subijsse despectum, *vt fœminæ sacris altaribus ministrare firmentur*, cunctaq; non nisi *virorũ famulatui* deputata, sexui, cui non competit, exhibere.

S. Fulgentius Episcopus vixit anno 494.

In eius vita. Nesciente igitur beato Fulgentio, Victor primas in itinere petitur à Ruspensibus, & *vicinis Episcopis ordinandi Fulgentium licentia datur*: Tunc aggregata violentæ multitudinis manu, repentè beatus Fulgẽtius, dolens oculos, in cellula propria reperitur:

ritur. inuaditur, tenetur, ducitur, & pōtifex esse nō rogatur, sed cogitur.

Concilium Ilerdense circa annum 500.

De his clericis qui in obsessionis necessitate positi fuerint, id statutum est, *vt qui altario ministrant, & Christi corpus & sanguinem tradunt, vel sacra vasa officio deputata contrectant*, vt ab omni humano sanguine, etiā hostili se abstineant. Quod si in hoc inciderint, duobus annis tā officio, quam communione corporis Domini priuentur: ita vt his duobus annis vigilijs, ieiunijs, orationibus, & eleemosynis pro viribus, quas Dominus donauerit, expientur, & ita demum officio, vel communioni reddantur, ea tamen ratione, ne vlterius ad officia prouehantur potiora.

Can. I. Nō omnib. Christianis liceat altario ministrare, corpus Christi tradere &c.

Paschasius vixit anno 501.

Verè credere, & indubitanter scire

Libro de mysterio corporis & sanguinis Christi. ca. I.

re debemus, quòd infrà Catholicã Ecclesiam, vbi Catholica fide hoc mysterium celebratur, nihil à bono maius, nihilq; à malo minus percipitur *sacerdote*, nihilq; aliud quàm caro Christi, & sanguis, *dum Catholicè consecratur*. Quia non in *merito consecrantis, sed in verbo efficitur creatoris, & virtute Spiritus sancti*: vt caro Christi non alia, quàm quæ de Spiritu sancto creata est, vera fide credatur, & spirituali intelligentia degustetur. Si enim in merito esset *sacerdotis*, nõ ad Christum pertineret. Nunc autem sicut ipse est, qui baptizat: ita ipse est, qui per Spiritum sanctum hanc suã efficit carnẽ, & transfundit sanguinem.

IDEM.

Ibidem ca. 34, vel. 36. Licèt *sacerdos* in conscientia malus esse conuincatur, non suum est quod offert, *sed omnium preces & vota per omnem Canonis textum commendat*. Nam & finis orationis cunctorum

rum vocibus confirmatur, vbi omnes Amen consona voce dicunt. Idcirco non vnius est, quod pro multis offertur, & multorum precibus cōfirmatur. Nam Dominus ait: Quod pro multis effundetur in remissionē peccatorum. Si enim pro se tantùm esset, eius merita forsitan Deus attēderet. Nunc autem licèt *leprosus sit, qui offert*, munda sunt quæ hauriuntur: quia caro et sanguis Saluatoris nullius immunditia sordidatur. *Ex officio ergo sacerdotis ista*, & non ex merito, pręstantur. Idcirco licèt reus sit, officium ministerij sacrum est, et *gradus sacerdotij à summo pōtifice Christo compensatur*, vt nihil minus carnis & sanguinis habeat hoc mysterium à quouis indigno, si *tamen Apostolicæ propaginis consecratio exhibeatur.* Quia non ex eo, *sed eius officio à summo pontifice gratia*, quam ipsa veritas repromisit, impletur: vt in nullo sacerdotium eius & pontificatus offi-

Sacerdos omnium preces & vota commendat;

Officiū ministerij sacrum est.

Virtus cõsecrandi est in eo qui ordinatur.

cium alicuius merito minoretur. *Virtus enim consecrandi est in eo, quod habet is, qui ordinatur.* Et ideo reuertentes, qui baptizati sunt priùs, sicut non rebaptizantur: ita vtiq; *qui priùs ordinati sunt, rursus non reordinantur* ad vnitatem Catholicam, si recesserint redeuntes.

Euagrius vixit anno 519.

In Hist. Eccle. lib 3. cap. 6.

Narrat Timotheum Constantinopoli egressum perrexisse Ephesum, Paulumq; illius vrbis pontificem (qui quidem iam dudum ab *Episcopis prouinciæ, sicut vetus Ecclesiæ* consuetudo postulat, creatus fuerat, sede tamen pòst exciderat) *in sede episcopali collocasse.* Reddidit præterea idem Timotheus Ecclesiæ Ephesianæ ius patriarchatus, quod concilium Chalcedonense, vti antè demõstratum est, ei ademerat. Inde tandẽ soluit, petitq; Alexandriam: ibi ab omnibus, qui ad eum accedebant, postulauit vt concilio Chalcedonensi anathema denunciarent.

Episcopi creant episcopum.

S. Cæ-

S. Cæsarius Episcopus Arelatensis vixit anno 528.

Post aliquot dies homines illustres, *S. Eonio ciuitatis eius Episcopo* indicârunt, esse quendam (videlicet Cæsarium) apud ipsos venerabilem Monachum, & omni laude dignissimum, cuius ipse personam familiari & priuato colloquio deberet cognoscere. Iubet igitur eum ad se perduci, ex oblato sibi accuratè sciscitatur, cuius loci ciuis, & quibus sit parentibus procreatus. Illo & patriam & parentes indicante, sancta alacritate illi gratulans, S. Episcopus ait: Meus ciuis es, fili, pariter & propinquus. Nanque & parentes tuos ego optimè noui, & propter sanguinis coniunctionem paterno affectu complector. Cœpit ergo iuuenem non iam vt peregrinum & extraneum, sed attentiori obtutu intimis cordis oculis contemplari: moxq; ab Abbate Porchario illum In eius vita.

S. Cæsarius ab Episcopo ordinatur in Diaconum & presbyterum.

expetijt, & licèt ab inuitò, etiam impetrauit. *Ilico primùm Diaconus, deinde presbyter ordinatur.*

S. Caßiodorus Senator vixit circiter annum 520.

In Psa. 109.

Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech. Cui enim potest veraciter & euidenter aptari, nisi Domino saluatori, qui corpus & sanguinem suum in panis & vini erogatione salubriter *cõsecrauit*? sicut ipse in Euangelio dixit: Nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem, non habebitis vitam in vobis, scilicet æternam. Sed in ista carne ac sanguine nil cruētum, nil corruptibile mens humana concipiat, ne sicut dicit Apostolus, qui Domini corpus indignè manducat, iudiciũ sibi manducat: Sed viuificatricem substantiã, atque salutarem, & ipsius verbi propriam factam, per quàm peccatorum remißio, & æternę vitę dona

dona præſtantur. *Quem ordinem per myſticam ſimilitudinem Melchiſedech iuſtiſſimus Rex inſtituit,* quando Domino panis & vini fructus obtulit. Conſtat enim pecudum victimas periiſſe, quæ fuerunt ordinis Aaron, & *Melchiſedech manere potius inſtitutũ, qui toto orbe in Sacramentorum erogatione celebratur.*

Sacerdotiũ Melchiſedech manet, in ſacramentorum erogatione.

IDEM.

In præſenti ſiquidem Choro (in Concilio Niceno) multitudo erat *Epiſcoporum*, numerum trecentorum excedens, ſequentibus eos *presbyteris ac diaconis, & acolythis,* quorum numerus non poterat comprehendi, ἑπομένων δὲ τούτοις πρεσβυτέρων καὶ διακόνων ἀκολούθων τε πλειόνων ὅσον ἑτέρων οὐδὲ οὖν ἀριθμος. *Miniſtrorum* λειτουργῶν verò Dei alij ſapientiæ ſermone fulgebant, alij continentia vitæ & patientia coruſcabant, alij verò medio horum virtutibus ornabãtur.

Cap. 1. lib. 2. tripartitę hiſtorię.

Iustinianus vixit anno 529.

In Authenticis. De sanctiss. Episcopis. &c. Tit.15. Nouella 23. §. Clericos autẽ.

Si verò futurus *ordinari diaconus*, non habuerit vxorem coniunctam sibi, non aliter ordinetur nisi priùs *ab ordinãte eum*, interrogatus promiserit posse post ordinationem & sine legittima vxore honestè viuere, non valente eo, qui ordinat, in tempore ordinationis permittere *diaconum aut subdiaconum post ordinationẽ vxorem* accipere. Is autem qui *permittit Episcopus, expellatur ab episcopatu.*

Episcoporum est ordinare diaconos.

Si verò pòst ordinationem *presbyter aut diaconus*, aut subdiaconus vxorẽ duxerit, expellatur à clero, & curiæ ciuitatis illius in qua clericus erat, cũ ꝓprijs rebus, tradatur. Si *verò lector* secundã ducat vxorẽ, aut primá quidem viduam aut separatam à viro, aut legibus vel sacris canonibus interdictam, nequaquam *ad alium Ecclesiasticum ordinem prouehatur*: sed etsi quolibet modo ad maiorem ordinem perducatur, expellatur eô, & priori restituatur.

IDEM

IDEM.

Si quis Oratorij domum fabricauerit, & voluerit in ea clericos ordinare, aut ipse, aut eius hæredes si expensas ipsis clericis ministrant, & dignos denominant, *denominatos ordinare.* Si verò, qui ab eis eliguntur, tanquam indignos prohibent sacræ regulæ ordinari: *tunc sanctissimus Episcopus, quoscunque putauerit meliores, ordinari procuret.* Sancimus autem reuerendissimos clericos suis ecclesijs obsecundare, & omne eis *competens ecclesiasticum* ministerium adimplere: hoc requirente vniuscuiusque *ciuitatis sanctissimo Episcopo,* & cuiuscunque ordinis Ecclesiasticis primatibus, eos qui hoc non custodiunt, regulari mulctæ subdentibus. — Ibidem .§. Si quis oratorii.

Concilium Turonicum II.

Vt *laici secus altare,* quo sancta — Cap. 4.

myste-

myſteria celebrãtur, *inter clericos* tá ad vigilias, quàm ad miſſas, *ſtare penitùs non præſumant*: ſed pars illa, quę à cancellis verſus altare diuiditur, choris tantum pſallentium pateat clericorum:

S. Gregorius Magnus vixit anno 586.

Lib. 4. Dialog. ca. 58. Hinc ergo penſemus, quale ſit pro nobis hoc ſacrificium, quod pro abſolutione noſtra paſsionē vnigeniti Filij ſemper imitatur. Quis enim fidelium habere dubium poſsit, in ipſa immolationis *hora ad ſacerdotis vocem cœlos aperiri*, in illo Ieſu Chriſti myſterio Angelorũ choros adeſſe, ſummis ima ſociari, terrena cœleſtibus iungi, vnum quid ex viſibilibus atque inuiſibilibus fieri.

S. Auguſtinus Anglorum Epiſcopus vixit anno 587.

Interrogatione. 11. Quæro etiam, ſi poſt illuſionem quæ per ſomnium ſolet accidere, vel corpus Domini *quilibet* accipere valeat: vel *ſi ſacerdos ſit*, myſteria ſacra celebrare. Con-

Concilium Hispalense II. circa annum 625.

Sed neque coram *Episcopo* licere eis (Coëpiscopis videlicet) in baptisterium introire, nec præsente Antistite infantem tingere aut signare, nec pœnitentē sine *præcepto Episcopi sui* reconciliare, nec eo præsente Sacramentum corporis & sanguinis Christi *conficere*, nec eo coràm posito populum docere, vel benedicere, aut salutare, nec plebem vtiq; exhortari: quæ omnia eis à sede Apostolica prohibita esse noscuntur. Can. 7.

S. Isidorus Episcopus Hispalensis vixit anno 615.

Presbyteris, sicut Episcopis, dispensatio mysteriorum Dei commissa est. Præsunt enim Ecclesijs Christi, & in cōfectione diuina corporis & sanguinis consortes cum Episcopis sunt. Similiter & in doctrina populorū, & in officio prædicādi: sed sola propter *authoritatem summo sacerdoti* Cap. 7. lib. 2. de Eccl. officiis.

cleri-

clericorum ordinatio, & consecratio reseruata est, ne à multis ecclesiæ disciplina vendicata concordiam solueret, scandala generaret. Nam Paulus Apostolus *eosdem presbyteros*, vt verè sacerdotes sub nomine Episcoporũ asserit, loquens ad Titum: Huius rei gratia &c.

IDEM.

Cap. 12. lib. 7. Etymologiarum. Ordo Episcoporum quadripartitus est, id est, in *Patriarchis, Archiepiscopis, metropolitanis; atque Episcopis.* Patriarcha, græca lingua summus patrum interpretatur: quia primum, id est, Apostolicum retinet locũ: & ideò quia summo honore fungitur, tali nomine censetur: sicut Romanus, Antiochenus, & Alexandrinus. Archiepiscopus græco vocabulo, quod sit summus Episcoporum. Tenet enim vicem Apostolicã, & præsidet tam Metropolitanis quàm Episcopis cæteris: Metropolitani autem à mensura ciuitatum vocantur.

Sin-

Singulis enim prouincijs præeminent, quorum authoritati & doctrinæ & potestati cœteri *sacerdotes subiecti sunt, sine quibus nihil reliquos Episcopos agere licet.* Sollicitudo enim totius prouinciæ ipsis episcopis cõmissa est Omnes autem superiùs designati ordines vno eodemq; vocabulo episcopi nominantur: sed ideo priuato nomine quidam vtuntur, propter distinctionem potestatum, quam singulariter acceperant.

IDEM.

Chorepiscopi, id est, vicarij episcoporum, iuxta quod Canones ipsi testantur, instituti sunt ad exemplum *septuaginta seniorum tanquam sacerdotes*, propter solicitudinem pauperum. Hi in vicis & villis instituti, gubernant sibi commissas Ecclesias, habentes licentiam constituendi lectores. subdiaconos: ordinare non audeát preter conscientiá episcopi. in cuius regione præesse noscuntur.

Lib. 2, cap. 6 de Eccle. officiis.

Hi

Hi autem à solo episcopo ciuitatis, cui adiacent, ordinantur.

IDEM.

Ibidē ca. 7. *Presbyterorum ordo exordium sumpsit à filijs Aaron:* qui enim sacerdotes vocabantur in veteri testamento, hi sunt, qui nunc appellantur presbyteri. Et qui nuncupabantur *principes sacerdotum, nunc Episcopi* nominantur.

IDEM.

Cap. 12. li. 7. Etymo. Leuitæ ex nomine authoris vocati: de Leui enim Leuitæ exorti sunt, à quibus in templo Dei mystici Sacramenti ministeria explebantur. Hi græcè *diaconi, latinè ministri* dicuntur. Quia sicut in sacerdote consecratio, ita in diacono ministerij dispensatio habetur.

IDEM.

Ibidem. *Hypodiaconos* græcè quos nos subdiaconos dicimus, hi ideo sic appellantur, quia subiacent præceptis, & officijs Leuitarum. *Oblationes* enim

in

in templo Dei à fidelibus ipsi suscipiunt, & Leuitis superponendas altaribus deferunt. Hi apud Hæbreos Nathinæi vocantur.

IDEM.

Subdiaconi, qui apud græcos *hypodiaconi* vocantur, in Esdra inueniũtur, appellanturq; ibi Nathinæi, id est, in humilitate Deo seruiẽtes. Ex eorum ordine fuit ille Nathanaël, qui in Euangelio Ioannis diuina proditione commonitus, Saluatorẽ meruit confiteri, quiq; etiam ad primum diuinitatis iudicium fidelis enituit, protestante domino ac dicẽte: Ecce verè Israëlita, in quo dolus non est. Denique isti oblationes in templo domini suscipiunt à populis. Isti obediunt officijs Leuitarum. Isti quoque vasa corporis & sanguinis Christi diaconibus ad altaria offerunt. De quibus quidẽ placuit patribus, vt *qui sacra mysteria cõtrectãt, casti sint, & continentes ab vxoribus*, & ab

Cap. 10. li. 2. de Eccle. officiis.

Ordinatio Subdiaconi

ab omni immuditia sint liberi, iuxta quod illis propheta dicente iubetur: Mundamini qui fertis vasa Domini. Hi igitur cum ordinátur, *sicut sacerdotes & leuitæ, manus impositionem nō suscipiunt*, sed patenam tantum, & calicem *de manu Episcopi*, ab archidiacono scyphum aquæ cum vino, manile & manutergium accipiant.

De S. Valentini Patauiensis Episcopi vocatione.

In eius vita.

Ipso sanctissimi Valentini Pontificis inuēto corpore nostris temporibus in Ecclesia Patauiensi, iuxta illud reperta est tabula plumbea, in qua continebantur scripta strictim, & vt vix possent intelligi, eius sanctissima gesta, tum etiam quis fuerit, *quemadmodum ecclesiæ Patauiensis episcopatum administrarit*, vt expulsus in locis montanis vitam suam exegerit, vt denique post mortem reductus sit. Quæ quidem scriptura tum vetustate, tum terræ putrefa-

trefactione dissipata, & ab inuentoribus in vnum collecta, rerũ gestarum ordinem hunc in modũ manifestat: Venit ab Oceano vir humilis, Valentinus nomine, in Norici vrbẽ patauium: *udq; animo apud illos prædicandi*. Sed quia id hominũ genus ferum ac belluinum nimis erat, exiguum apud illos animarum fructũ capere potuit. Videns autẽ terræ eius opportunitatem & quorundam hominum frugalitatem, regionemque iam albam ad messem, ita intra se cogitabat. Non *debet concionandi munus quisquam sibi vsurpare, nisi ex Apostolicæ authoritatis iussione*, sicut scriptum est: Quomodo prædicabunt, nisi mittantur? Hæc dicens, adijt *Pontificem Romanum*. Qui eum honorificè & reuerenter excepit, libenterq; eum audiuit, & Apostolica authoritate eius studium prædicandi confirmauit. Reuersus ergo ille Patauium, tentauit illic

Sine vocatione nemo debet prædicare.

illic prædicare verbum vitæ, ſed nihil proficit: nondum enim tempus miſerendi eius aduenerat. Rurſus autem cogitauit adire *Romanum pontificem*, vt ab eo vel in aliam prouinciam *mitteretur*, vbi animas Chriſto lucrifaceret, & ſuæ quoq; ſalutis acciperet incrementa. Venit ad Pontificem, interrogatur ab eo, quid ita citò reuerti voluerit, reſpondet in hūc modum: Domine mi, pater chariſſime, obſtante infœlicitate mea, nō potui vllum fructū facere. Redij ergo ad te, *orans, vt aliam ad gentem me mittas*, vbi fructum animarum, Chriſto iubente, colligam, nec minorem animæ meæ profectum percipiam. Reſpondit Pontifex: Iniſta frater opportunè, importunè, & beatus eris fructus laboris tui: ſi poſsis tantū vti conſtantia, donec frangas feritatem diu reluctantis populi. Quod ſi verò iam tertiò conando nihil effeceris, *authoritate Apoſtolica licebit tibi ad alias*

Nota ordinationem S. Valētini

lias gentes prædicandi cauſa commigrare. Atque ita *imponens ei manum, ordinauit eum Epiſcopum*, dataq; benedictione à ſe dimiſit.

Concilium Braccarenſe III. *circa annum* 655.

Omnis ſacerdos cùm ordinatur, orario, vtroq; humero ambiatur ſcilicet, vt qui imperturbatus prçcipitur cõſiſtere inter proſpera & aduerſa, virtutũ ſemper ornamento vtroque circumſeptus appareat humero. Qua ratione tẽpore ſacrificij non aſſumit, quod ſe in ſacramento accepiſſe non dubitat. Proinde modis omnibus conuenit, vt quod quisque percepit in conſecratione honoris, hoc retineat & in oblatione vel perceptione ſuæ ſalutis: ſcilicet, *vt cùm Sacerdos ad ſolennia miſſarum accedit*, aut per ſe Deo ſacrificium oblaturus, aut ſacramentum corporis & ſanguinis Domini noſtri Ieſu Chriſti ſumpturus, non aliter accedat, quàm orario Can. 3. & 26.

vtroq; humero circumſeptus: ſicut *& tempore ordinationis ſuæ dignoſcitur conſecratus.*

S. Lamberti Epiſcopi Tungrenſis conſecratio. vixit anno 960

Stephanus Epiſcopus Leodienſis in vita eius.

Poſtquam ab impijs interfectus, beatitudinis palmam Theodardus obtinuit, *fidelis Traiectenſis eccleſiæ populus, pro paſtore orbatus,* magno ſtudio inquirere cœpit aliquem illi ſanctitate parem, quem in eius locum ſubrogaret. Diu omnibus & accuratè perquiſitis Lamberto nullus ſanctior repertus eſt. Eum igitur ſanctimoniæ honore cumulatum, parſimoniæ illuſtrem ornamentis, ſancti ſpiritus gratia operante, vniuerſa Traiectenſis plebs *epiſcopum elegit*, & in magiſtri locum ſuccedere voluit. *Regia quoque celſitudo* & palatij proceres, eius fama comperta, ſine mora cenſuêre eum in cathedra pontificia collocandum. At vir pius & manſuetus, omni bonitate refertus, & in

Plebs eligit. Epiſcopi conſecrant.

vera

vera humilitate à Christo benè fundatus, tanta se functione indignum multis modis docere conabatur. Grandis honor est, inquit, fratres mei, *Episcopi ministerium*, sed eius honoris graue est pōdus. Ego verò me illo honore prorsus indignum pronuncio, nec possum suscipere quod vultis.

PAVLO POST.

Ergo Dei dextera exaltatus, & *Episcoporum benedictione consecratus*, beatus Lambertus Traiectensis Ecclesiæ factus est episcopus. Eum autem perpetuæ religionis apicem adeptus, pietatis studuit augere opera pontificia dignitate auctus. Mactabat quotidie holocaustum Domino, non ex pecoribus, sed è suo ipsius corpore; Nec intermittebat *missarum solennia*, salutiferæ passionis Christi memoriā celebrans, offerésq; Deo ꝓ illis sacrificiū, pro quibus se nouerat rationē redditurum.

center priuauit; gratia communionis anno vno repulsum se nouerit. Nam quale erit illud sacrificium, cui nec ipse sacrificans particeps esse cognoscitur? Ergo modis omnibus est tenendum, vt quotiescunque sacrificans corpus & sanguinem Iesu CHRISTI in altario immolat, toties perceptionis corporis & sanguinis CHRISTI se participem præbeat.

Venerabilis Beda Presbyter vixit circa annum 692.

Reges Anglorum nobilissimi Osuui prouinciæ Nordan Humbrorũ, & Ecgbert Cantuariorũ, habito inter se consilio, quid de statu Ecclesię Anglorum esset agendum (intellexerat enim veraciter Osuui, quamuis educatus à Scotis, quia Romana esset Catholica et Apostolica Ecclesia) *assumpserunt cum electione & consensu sanctæ Ecclesiæ gentis Anglorũ, virum bonum & aptum Episcopatu presbyterum,* nomine Vuigardum de

In vita Theodori Archiepiscopi Canduariensis; lib. 3. & 4. Hist. Eccl. Anglorũ.

clero Deusdedit episcopi: & *hunc antistitem ordinandum Romam miserunt: quatenus accepto ipse gradu Archiepiscopatus* Catholicis per omnem Britanniam Ecclesijs Anglorum, *ordinare posset antistites.*

IDEM.

Ibidem. Itaque Theodorus perlustrans vniuersa, ordinabat *locis opportunis Episcopos*, & ea, quæ minùs perfecta reperit, his quoq; iuuantibus corrigebat. In quibus & *Ceadda Episcopum* cùm argueret non fuisse *riè consecratum*, respondens ipse voce humilima, dixit: Si me, inquit, nosti Episcopatum nõn ritè suscepisse, libenter ab officio discedo: quippe qui neque me vnquam hoc esse dignum arbitrabar, sed obedientiæ causa iussus subire, quamuis indignus, consensi. At ille audiens responsionis eius humilitatem, *dixit non eum Episcopatum dimittere debere: sed ipse ordinationem eius denu Catholica ratione consummauit.*

uit Eo autem tempore, quo defuncto Deusdedit, Dorouernensis Ecclesiæ Episcopus quærebatur, ordinandusque mittebatur, *Vuilfridus* quoque de Brirannia in *Galliam ordinandus est missus*. Et quoniam ante Theodorum rediјt, ipse etiam in Cantia *presbyteros & diaconos*, vsque dum Archiepiscopus ad sedem suã perueniret, *ordinabat*. At ipse veniens, mox in ciuitate Rhofi, vbi defuncto Damiano, episcopatus iamdiu cessauerat, *ordinauit virum magis Ecclesiasticis* disciplinis institutum & vitæ simplicitate contentum, quàm in seculi rebus strenuũ, cui nomen erat Putta, maximè autem modulandi in ecclesia more Romanorum, quem à discipulis Papæ Gregorij didicerat peritum.

IDEM.

Finitis Paschæ veteris solennijs, quæ in commemoratione antiquæ de Aegipto libera- In cap. 22. Lucæ.

 tionis

tionis agebantur, *transijt ad nouum, quod in sua redemptionis memoria Ecclesia frequentare desiderat*, vt videlicet pro carne agni vel sanguine, suę carnis sanguinisq; Sacramentum in panis ac vini figura substituens, ipsum se esse monstraret, cui iurauit Dominus & non pœnitebit eum: *Tu es sacerdos in æternum*, secundum ordinem Melchisedech.

IDEM.

Lib. 5. Eccl. Hist. Angl. c. 22. Verùm his de Pascha succinctè, vt petistis, strictimq; cõmemoratis, *tonsuram quoq;* (de qua pariter vobis literas fieri voluistis) *hortor, vt Ecclesiasticam & Christianæ fidei congruam* habere curetis. Et quidem scimus, quia neque Apôstoli omnes vno eodemq; sint modo attonsi, neque nũc Ecclesia Catholica sicut vna fide, spe, & charitate in Deum consentit: ita & iam vna atque indissimili totum per orbem tonsuræ sibi forma congruit.

Post pauca.

Verùm si profiteri nobis liberum est, quia tonsuræ discrimen non noceat, quibus pura in Deum fides & charitas in proximum syncera est, maximè cùm nunquàm Patribus Catholicis sicut de Paschæ vel fidei diuersitate conflictus, ita etiam de tonsuræ differentia legatur aliqua fuisse controuersia. Inter omnes tamen, quas vel in Ecclesia, vel in vniuerso hominum genere reperimus tonsuras, nullam magis sequendam nobis amplectẽdamq; iure dixerim eã, quam in capite suo gestabat ille, cui se confitenti Dominus ait. Tu es Petrus, & cætera. Nullá verò magis abominandam, detestandamque meritò cunctis fidelibus crediderim ea, quam habebat ille, cui gratiam Spiritus sancti comparare volenti, dicit idem Petrus: Pecunia tua tecũ sit, &c. Neque verò ob id tantum in coronam attondimur, quia Petrus

ita attonſus eſt: ſed quia Petrus in memoriam Dominicæ Paſsionis ita attonſus eſt, idcirco & nos, qui per eandem paſsionem ſaluari deſideramus, ipſius paſsionis ſignum in vertice, ſumma videlicet corporis noſtri parte geſtamus. Sicut enim omnis Eccleſia, quæ per mortem ſui viuificatoris Eccleſia facta eſt, ſignũ ſanctæ crucis eius in fronte portare conſueuit, vt crebrò vexilli huius munimine à malignorum ſpirituum defendatur incurſibus, crebra huius admonitione doceatur, ſe quoque carnem ſuam cum vitijs & concupiſcentijs crucifigere debere: ita etiam oportet eos, qui *vel Monachi votum, vel gradum clericatus habentes, arctiorbus* ſe neceſſe habent pro Domino continentiæ frenis aſtringere, formam quoque coronę, quam ipſe in paſsione ſua ſpineam portauit in capite, vt ſpinas ac tribulos peccatorum noſtrorum portaret, id eſt exportaret,

portaret, & auferret á nobis, ſuo quenque in capite per tonſurá præferre. Vt ſe etiam irriſiones & opbria pro illo libenter ac prompto animo ſufferre ipſo etiam frontiſpicio doceant. Vt coroná vitæ, quâm repromiſit Deus diligentibus ſe, ſe ſemper expectare, proq; huius perceptione & aduerſá ſe mundi & proſpera contemnere deſignent.

Synodus Braccharenſis, circa annum 647.

Non licet populo electionem facere eorum, qui ad ſacerdotium promouētur: ſed in iudicio Epiſcoporum eſt, vt eum, qui ordinandus eſt, probent, ſi in ſermone, & fide ſpirituali edoctus ſit.

De S. Kiliano vixit anno 704.

Profectus eſt (Kilianus) in Germaniæ prouinciá, quæ ab incolis terræ illius orientalis Francia vocitatur, ibiq; in oppido, quod lingua illorũ Vuirtzburg dicitur, morari cõſtituit

In vita eius.

non veritus incredulæ gentis feritatem, quippe qui animo intrepido coronã martyrij appeteret. Interim tamen à verbo prædicationis abstinuit, *donec se Romano Pontifici præsentaret, vt apud Romanam sedem*, & integrum Christianæ religionis dogma & licentiam prædicandi acciperet. Hibernia siquidem olim Pelagiana fœdata fuerat hæresi, Apostolicaq; censura damnata, quæ nisi Romano iudicio solui non poterat. Itaq; vir sanctissimus coram Primate Apostolicæ sedis eiusdemque ministris, vt ipsi semina diuini verbi gentilibus erogare liceret, studio diuini amoris expetiuit. Tunc autem præerat Romanæ Ecclesiæ Conon pontifex, humanis diuinisq; literis pollẽs, pontificali officio congruus, in ordinandis Ecclesiasticis rebus discretor idoneus. Is audita fide iam dicti viri charitatis nexibus illigata, Deo quidem gratias egit, illi verò sese charitatis beneuo-

Nota à quo S. Kilianus prędicandi licentiam acceperit.

beneuolentia impertiuit, exultans semina diuini eloquij ab insularibus & lõgè positis doctoribus ꝓpagari. Erat, inquam, apud egregium Pontificem non modica exultatio, quòd cerneret paulatim euacuari fraudes antiqui hostis, crescentibus ministris diuinæ operationis. Itaq; *consensu totius vrbis beatissimum virũ in præsulatus officio constituit, quo & chrismæ conficere, & ecclesias dedicare, & sacros ordines conferre irreprehensibiliter valeret.* Atque his ita peractis, dimisit eum, monens vt cœpto operi insisteret, à Domino parato sibi præmio æternæ retributionis.

Gregorius II vixit anno 715.

Probabilibus desiderijs nihil tarditatis præstantes, fratrem iam & *coëpiscopum nostrum Bonifacium vobis ordinauimus sacerdotem*: cui dedimus in mandatis, ne vnquam *ordinationes præsumat illicitas*, nè bigamum aut qui virginem non est sortitus vxorem,

In Epist. quadam ad clerum & populum germaniæ vitæ S. Bonifacii inserta.

rem, neque illiteratum, vel in qualibet corporis parte vitiatum, aut ex pœnitente, vel curiæ, aut cuilibet conditioni obnoxium notatumque ad sacros ordines permittat accedere: sed si quos huiusmodi repererit, non audeat promouere. Afros, passim ad Ecclesiasticos ordines prætendentes, nulla ratione suscipiat: quia aliqui eorum Manichæi, aliqui rebaptizati sæpius sunt probati. Ministeria atque ornatum Ecclesiæ, vel quicquid illud est in patrimonio eiusdem, non minuere studeat, sed augere. De reditu verò ecclesiæ, vel oblatione fidelium, quatuor faciat portiones: quarum vnam sibi *ipse retineat, alteram clericis pro officiorum sedulitate distribuat*, tertiam pauperibus & peregrinis: quartam Ecclesiasticis fabricis nouerit reseruandam, de quibus diuino erit redditurus iudicio rationem. *Ordinationes verò presbyterorum, seu diaconorum, non nisi* quarti,

quarti, septimi & decimi mensis ieiunijs, sed & in ingressu Quadragesimali, atque medio vespere sabbathi nouerit celebrandas. Sancti autem baptismi Sacramentum, non nisi in Paschali festiuitate, & Pentecoste nouerit esse præbendum: exceptis his, quibus mortis vrgente periculo, ne in æternum pereant, talibus oportet remedijs subuenire. Huic ergo sedis nostræ præcepta seruanti, deuotis animis, obsequi vos oportet, vt irrepræhensibile placidumq; fiat corpus Ecclesię, per Christum dominum nostrum.

Gregorius III. vixit anno 731.

Quoniam decessor noster sanctæ recordationis Gregorius Pręsul, nutu diuino motus, ad faciendam Deo plebem perfectam, præsentium portitorem literarum Bonifacium, reuerendissimum fratrem nostrum ac *coëpiscopũ ordinans*, ad vos vsq; destinauit, eũq; regulá & normá Apostolicæ

In vita Bonifacii. Epist. ad prouincias Germanię.

licæ & Catholicæ fidei edocens direxit: & post temporum spatia orationis causa ad limina beatorũ Apostolorum sese præsentauit, & quę ad salutem animarum pertinent, à nobis poscit imbui: nos Deo fauente, vt sacra docet scriptura, eum educantes, ad vos, charissimi, remeandum absoluimus: hortantes vos in Domino, vt dignè suscipiatis ab eo verbum exhortationis, *vt episcopos vel presbyteros, quos ipse ordinauerit per Apostolicam sibi datam authoritatem, in Ecclesiæ ministerio recipiatis.* Et si quos forsan deuiantes inuenerit à rectę fidei tramite, seu canonica doctrina, eosq; prohibuerit, à vobis nullo modo impediatur: & quod eis impositum fuerit, obediendo propter Deũ suscipiant. Nam qui temerator extiterit ad obediendũ, sibimetipsi damnationem acquirit.

De S. Bonifacio historia, vixit circa annum 731.

Vt adfuit dies ordinationis eius, qui fuit pridie Calendas Decembris, id est, in sancti Andreæ Apostoli ferijs, *Pontifex eum & consecrauit Episcopum, & Bonifacium dici voluit*, cùm antea Vuinfridus diceretur: & vt obedientiam sibi suisque successoribus exhibendam, omnemq; sacræ fidei traditionem obseruandam arctiùs eum astringeret, iuramentum ab eo exegit & accepit. In eius. vita.

IBIDEM.

Cûm *sacerdotum fallaciam*, atque malitiam aliter arceri non posse cerneret, Baioaricæ prouinciam, Vtilone Duce consentiente, in quatuor Paræcias distribuit, eisq; tres eximia virtute viros præfecit, *cùm eos priùs episcopos ordinasset.* Ex his primus fuit Ioannes, quem voluit Salisburgensis oppidi Cathedram obtinere. Alter Erimbertus, qui Frisingensi ecclesiæ

ecclesię pręfectus est. Tertius Gouuiboldus Ratisponæ, quæ est Baioariæ metropolis, *antistes institutus est. Viuilus verò à præsule Apostolico iam ordinatus*, Patauiensi ecclesiæ episcopus datus est. His ergo episcopis ita institutis, correctisq; ijs, quæ in Baroaria emendatione digna videbantur, ad suas ecclesias se recepit.

IDEM.

In episto. quadā ad Gudbertū.

Illud autem quod *Laicus homo, vel Imperator, vel rex*, aut aliquis præfectorum, vel comitum, seculari potestate fultus, per violentiam rapiat monasterium *de potestate episcopi vel abbatis*, aut Abbatissæ, & incipiat ipse vice abbatis regere, & habere sub se monachos, & pecuniam possidere, quæ fuit Christi sanguine comparata, talem hominem antiqui patres nominabant raptorem & sacrilegum, & homicidam pauperum, & lupum diaboli, intrantem in ouile Christi, & maximo anathematis vin-

culo

culo dánandũ ante tribunal Christi.

Alcuinus Praeceptor Caroli magni vixit anno 770.

Quando autem *per manum Sacerdotis* corpus Christi accipis, *non Sacerdotem* quem vides, sed illũ quem nõ vides attende. Sacerdos est dispensator huius cibi, non auctor. In cap. 6. Ioannis.

Theophylactus circa annum 750.

μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου, τουτέστι τῶν ἐπισκόπων, οὐ γὰρ δὴ πρεσβύτεροι ἐπίσκοπον ἐχειροτόνουν. ὅρα ὅσ φρικτὸν, τί δύνατ' ἡ ἐπίθεσις τῶν ἱερατικῶν χειρῶν. Interpretans verbũ presbyterii.

Cùm impositione, inquit, manuũ *presbyteri*, id est, episcoporum. Non enim *presbyteri episcopum ordinant.* Vide verò (quod terrorem iniicit) quantum impositio manuum sacrarum valeat.

IDEM.

Prçceptoris & *sacerdotij* cùm magna sit dignitas, de iudicio confirmanda hæc fuerit, vt qui dignior

sit,

ſit, id munus ſuſcipiat. Eoq; apud veteres prophetarum vaticinio & iuſſu *Sacerdotis, hoc eſt, per ſpiritum ſanctum mox creabantur*. Eſt enim prophetiæ proprium, vel præſentia dicere. Sic itaque eſt & Timotheus *in ſacerdotem electus*, de quo & editas prophetias fuiſſe teſtatur. Vel tum fortè, cùm fuit ad ſacerdotium ille aſſumptus & circumciſus, & *ad ſacros ordines demum prouectus*, perinde dignitatem omnem huiuſmodi ex prophetia & Spiritus reuelatione adeptus,

IDEM.

Velim equidem te hortari quàm maximè, & excitare, *vt Spiritus gratiam*, quam ad tutandam eccleſiam, & ſigna operanda, & *omnem denique Epiſcopum decentem* virtutem acceperis, reſuſcites, & viuam reddas & floridam. Ineſt quidem tibi de iſtiusmodi gratia, quam ſimul *ac tibi manus impoſui*, accepiſti, cùm te ſcilicet *Epiſcopum*

piscopum constituerem & sacrarem.

IDEM.

Cur autem quæret aliquis, *Sacerdotes hic præterit?* Quia *quæ dicta de Episcopis sunt, sacerdotibus competunt.* His namque, vt & alios instruant, & vt Ecclesijs præsint, iniunctum est.

Ad caput tertium Epist. 1. ad Timoth.

IDEM.

Presbyteros hoc loco dicit Episcopos: sicut & in epistola ad Timotheum prædixerat: instituit autem vt ciuitatibus singulis singuli præficerentur episcopi.

Capite 1. ad Titum. ad locũ Et constituas per ciuitates presbyteros.

S. Corbiniani ordinatio anno 716

Venerabilis autem Papa *Gregorius* audiens viri Dei (Corbiniani) verba, intellexit zelum animi eius, qualiter & quâm magnam in Dei opere haberet animi puritatem. Erat enim vir Dei valde facundus, & humanitate præcipuus, conuersatione inter omnes præclarus, contra vitia ad irascendũ facilis, velox ad ignoscendum

In vita eius, editæ ab Aribone quarto Frisingensi Episcopo.

dum conuersis, non piger in bona operatione, deditus orationi, studio sus psalmodiæ, præclarus in vigilijs, frequens in ieiunijs, largus in Eleemosynis, ad omne bonum semper promptissimus, vir mitis atque modestus, nulli pietate secundus. Sed quid de eo dicendum est, quem omnes beneuolentibus, simulq; indigétibus, omnis boni adiumentũ, quantum potuit, fuisse non est dubium? Itaque vir Dei spiritu sancto repletus, vnicuiq; congruẽs erat sexui vel ætati, vt per sanctæ cõuersationis studium posset vnicuiq; sanctarũ exempla virtutũ ostendere Sed hæc beatissimus Papa Gregorius intuens, cœpit cum suis inire consilium, ne tanti luminis fulgor absconderetur sub modio, sed vt secundum dicta veritatis, suprà candelabrum posito illo, multi ab eo illuminarentur: cogitauitq;, *vt ex authoritate beati Petri Apostoli sacerdotalem ei honorẽ conferret.*

Itaq;

Itaq; in viro Dei, quę cõsultando tractauerat, opere perficiẽs, *per singulos gradus ad summũ vsq; pontificalẽ eum* ꝓuexit honorem. Vir itaq; sanctus, quáuis coactus, tamen dono Dei & diuini muneris largitori consentiẽs, psalmistæ nõ immemor, timens ne tali fraudaretur honore, dicentis: Quia noluit benedictionem, elõgabitur ab eo, quamuis honorẽ fugiendo humilitatẽ continere voluisset, obeditionem tamen maiorẽ iudicauit, ne patrem resistendo contristaret, vel diuinæ voluntati contraire videretur. *Coactus ergo sacerdotalem suscepit benedictionem, accepto etiã pallio cum benedictione, & adiutorio beati Petri Apostoli, vt vbiq; prædicationis officium exercere in toto orbe poßet, & tãti patris confeßu potestatem haberet.*

S. Burchardi ordinatinatio anno 725.

Posthæc inito cõsilio coëpiscoporũ, Cardinaliũ, totiusq; Rom. cõsilij, Egiluuardus Monachus, in vicun ta cius.

cunctorum corda simul & ora fauorabiliter concordantia sibi inuenit, quatenus Vuirciburgensis ciuitas orientalis Franciæ, *cathedra Pontificatus insigniretur*: nec non & Burchardus, tam excellentis testimonij *presbyter*, ibidem *primus ab ipso summo sacerdote præsul ordinetur & consecretur.* Quod mox ipse cum omni deuotione & gaudio spirituali, tota Romana cooperante Ecclesia, festinauit adimplere, riteq; peractum *Apostolica authoritate, ratis quoq; tam secularibus; quàm Ecclesiasticis adstipulationibus, canonicè ac iure gentium modis omnibus curauit confirmare.* Nam vbi S. Zacharias electum Burchardum, *Christi Chrismate proprijs manibus perfusum*, Christo Christum Domini satis superq; mysticis imprecationibus *Ecclesiastico more commendauit, atque sacrauit.*

S.VVolf-

S. Vuolfgangni vocatio anno 745.

Per id tempus beatus *Antistes Vdalricus*, cuius ſanctitatis fama Europa omnis adſperſa eſt, cauſa viſitandi fratres pro more ad illud peruenit monaſterium. Vbi cùm ad aliquot hæſiſſet dies, & de Vuolfgangi vita & moribus cognouiſſet, magno cũ amoris ſtudio complecti ac venerari cœpit, ita vt non diu pòſt etiam *renitentem ſacerdotio initiarit.* In eius vita.

IBIDEM.

Poſt hæc cum legatis Imperatoris profecti ſunt Ratisponam, vbi clerus & populus, vt Imperator petebat, *more Eccleſiaſticò ſanctum Vuolfgangum vnanimiter elegerũt*, electũq; cum Imperatoris nuncijs ad eius aulam dimiſerunt. Cumq; in eius veniſſet conſpectum, ad pedes eius aduolutus, fatebatur ſe indignum, indoctum, ignobilem, & monaſticam profeſsionẽ conſectantẽ, nihil abſq; ſui Abbatis permiſſu debere ſuſcipe-

re: simulq; orabat, ne sanctũ locum ipsius fœditate cõtaminaret. Imperator autem cernens illũ adeò renitentem, certiùs inde colligit integritatem eius, & quàm planè illo honore dignus sit. Itaque speciale quiddã in eo agnoscens, quamuis reluctanti, multumq; ingemiscenti, *Episcopatum commendat*. Multis inde adiunctis ei fidis itineris comitibus, Ratisponam eum remittit. Quò postquã peruenit, cum canticis lætitiæ & voce exultationis excipitur, & *more antistitum inauguratus, summo pastori commendatur, atque post dies aliquot à Friderico Archiepiscopo illiusq; suffraganijs consecratur,*

Amalarius Archiepiscopus Treuerensis, vixit anno 816.

Lib. de Mysteriis Missæ, cap. 28.

Precatur *Sacerdos*, vt præsens oblatio ita sit accepta in conspectu diuinæ maiestatis, quatenus sumpturi eam, simul fiant cœlestes, & gratia Dei repleti. Mira & magna fides sanctæ

ctæ Ecclesiæ, quæ suis oculis videt quod mortalibus deest. Videt quid credere debeat, quamuis nondũ videat quod in specie est. *Credit sacrificium* præsens per Angelorũ manus deferri ante conspectũ Domini, & sentit mandendum esse ab humano ore. Credit namq; corpus & sanguinem Domini esse, ab hoc morsu cœlesti benedictione repleri animas sumentium. Sacerdotis est sacrificare.

Concilium Aquisgranense vixit an. 820.

Subdiaconi qui apud gręcos hypodiaconi vocantur, in Esdra inueniũtur, appellanturq; ibi Nathinęi. *isti oblationes in tẽplo Domini suscipiunt* à populo: isti officijs obediũt Leuitarum: isti quoq; vasa corporis & sanguinis Christi *Diaconis* ad altaria Domini offerunt: de quibus quidẽ placuit patribus, vt quia sacra mysteria contrectant, castè, & cõtinentes sint ab vxoribus. Cap. 6. Esdiæ 7.

IDEM.

Presbyteri interpretãtur Seniores. Cap. 8

His enim ſicut *Epiſcopis diſpenſatio myſteriorum Dei commiſſa eſt*: prę ſunt enim Eccleſiæ Chriſti, & in confe-ctione Dominici corporis & ſanguinis conſortes ſunt cum Epiſcopis.

Haymo Epiſcopus Halberſtatenſis vixit anno 834.

In 1. ad Corinth.

Sicut caro Chriſti quam aſſumpſit in vtero virginali, verum corpus eius eſt, & pro noſtra ſalute occiſum: ita panis quem Chriſtus tradidit diſcipulis ſuis, omnibusq; prędeſtinatis ad vitam æternam, & quẽ *quotidie conſecrant Sacerdotes* in Eccleſia cum virtute diuinitatis, quæ illum replet panem, verum corpus Chriſti eſt.

IDEM.

Ad locum Pauli. Noli negligere gratiã &c.

Gratiam appellat hîc fidem, & ſapientiam, atque remiſsionem peccatorum, & *gratiam epiſcopatus*, quæ per prophetiam data eſt illi. Quia prophetiæ Spiritu reuelante, cognouit B. Paulus Timotheum dignum eſſe *epiſcopali honore*. *Caro-*

Carolus Magnus vixit anno 800.

Instituimus, vt Pontifex vnusquisq; *ordinet, & disponat ecclesiam suam canonico ordine*, & sacerdotes suos, vel clericos distringat canonico ordine viuere. Et si quis Pontifex clericos suos Canonico ordine distringere noluerit, amathema sit. De legibus Longobardorũ. Tit. 1. L. 18.

IDEM.

De Ecclesijs baptismalibus vt nullatenus *laici homines eas tenere debeãt, sed per Sacerdotes fiant*, sicut ordo est gubernare, neque illi pagenses negligentiã habeant de hoc, quod ibidem facere debent, & illi sacerdotes eas sic regant, quomodo ordo canonicus exposcit. Ibidem L. 29.

Rabanus, anno 847.

Ideo *presbyteri sacerdotes vocantur*, quia sacrum dant sicut episcopi, id est, in confectione diuini corporis, & sanguinis, & in baptismate, & in officio prædicandi. Sed licèt sint *Sacerdotes, tamen pontificatus apicem* Cap. 6. lib. 1. de institutione clericorum.

 non

non habent: quod nec Chrismate frō tem signant, nec paracletum Spiritum dant, quod *solis episcopis deberi*, lectio Actus Apostolorum demōstrat, nec *ordinare clericos* in sacris ordinibus possunt. *IDEM.*

Cap.7.lib.1. de inst.Cle. In nouo testamento *Apostoli septē diaconos* ꝑpter sacramentū eiusdem numeri *ordinauerunt ad ministerium sacrum*, & officiū altaris, qui leguntur etiā & prędicasse, & baptizasse non paucos: sicut sanctus Stephanus disputauit contra Iudeos. Et Philippus baptizato Eunucho euangelizauit ciuitatibus cunctis, donec veniret Cæsareá: & in Samaria prædicabat, & baptizabat eos, qui ab Apostolis Petro & Iohanne postmodùm confirmabantur.

Maximus anno 950.

In scoliis supra libros Dionysii Arco. Creatur *Dionysius à beato Paulo Episcopus eorū*, qui Athenis crediderāt.

Georgius Pachymeres.

Fasneutiquá esse censemus *presbyterum,*

byterum, etiam si illum continget à rectitudine deflectere, ab ipso suo *diacono*, qui te alioqui superior est, in disquisitionem vocari, siue etiam ab alio quouis monasticen professo. Ordo enim est, qui vniuersa cohærescere facit & continet. Quanto magis sanè addecet *ordinem asseruari in nostris nimirum sacris?* Quod si in his permiscetur ordo, reliquum fit, vt in seipsum Deus diuisus credatur. Porrò omne regnum, quodcunq; id tandem fuerit, si diuidatur, iam non stabit. Et si Dei est iudicium, angeli autem Dei *sacerdotes itidem* sunt secundum suos pontifices. Tu verò ne ipsorum quidem ministris videre componendus, nimirum diaconis, vt qui istis gradu sis inferior. Quare *ab ipsis instruitur sacerdotibus*, quorum officio promeruisti, monachus vt esses.

Synodus VIII. Oecumenica anno 867. Can. 22. ex numero 27. Canonum qui extant.

Promotiones ac consecrationes episco

porum, concordans prioribus conciliis, electione ac decreto *episcoporum collegij fieri* sancta hæc & vniuersalis Synodus definit, & statuit, ac iure promulgat, *neminem laicorum, principum, vel potentum, semet inserere electioni vel promotioni patriarchæ, vel metropolitæ, aut cuiuslibet Episcopi*, ne videlicet inordinata hinc & incongrua fiat confusio, vel cõtentio, præsertim cùm nullam in talibus potestatem quenquam potestatiuorum (τινὰ τῶν ἀρχοντικῶν) vel cæterorũ laicorum habere conueniat. sed potius silere & attẽdere sibi, vsquequò regulariter â collegio Ecclesiæ susci piat finem *electio futuræ pontificis*. Si verò quis *laicorum ad* concertandum (εἰς τὸ συμμάχεσθαι) ab Ecclesia inuitetur, fiat hoc cum reuerentia, si fortè voluerit obtemperare asciscen tibus: taliter enim sibi dignum pasto rem regulariter ad Ecclesiæ suæ salutem promoueant, Quisquis autem secu-

ſecularium principum, & potentiũ, vel alterius dignitatis laicus aduerſus communem *& conſonantem, atq; canonicam electionem eccleſiaſtici ordinis agere tentauerit, anathema ſit*, donec obediat, & conſentiat, quod Eccleſia de ordinatione & electione proprij præſulis ſe velle monſtrauerit.

Baſilius Imperator anno 867.

Vobis (inquit) laici, tam qui in dignitatibus, quàm qui abſolutè (hoc eſt, abſq; dignitatibus) verſamini, nullo modò licet *de eccleſiaſticis cauſis ſermonem mouere*, neque penitùs reſiſtere integritati Eccleſiæ, et vniuerſali Synodo aduerſari. Hæc enim inueſtigare & quærere, *Patriarcharum, Pontificum & ſacerdotum eſt, qui regiminis officium ſortiti ſunt, qui ſanctificandi, qui ſoluendi & ligandi poteſtatem habent, qui Eccleſiſticas & cœleſtes adepti ſunt claues: non noſtrum, qui paſci debemus*, qui ſanctificari, qui

In oratione habita in octaua Synodo.

Sacerdotũ officia.

 ligari,

ligari, vel à ligamẽto solui egemus. Quantæcunq; enim religionis & sapiẽtiæ *laicus* existat, vel etiamsi vniuersa virtute interiùs polleat, *donec laicus est, ouis vocari non desinet*. Rursus, Episcopus quantacunque sit irreuerentia plenus & nudus omni virtute, donec *Antistes est*, & veritatis verbum rectè prædicauerit, *Pastoris vocationis* & dignitatis damna non patietur. Quæ ergo nobis ratio est in ordine ouium constitutis? Pastores verborum subtilitatem discutiendi, & ea quæ super nos sunt, quærendi & abiendi habent. Oportet nos ergò cum timore & fide syncera *hos audire, & facies eorum vereri*, (quum sint ministri Domini omnipotentis, & huius formam possideant) & nihil ampliùs, quàm ea quæ ordinis nostri sunt, requirere.

Laicus est ouis.

Lib. 3. in Claudium Episcop. Taurinensem.

Ionas Episcopus Aurelianensis, vixit anno 880.

Certè vt ad Apostolos veniamus, noui-

nouimus eos, quàm diu Hierosolymitanum templum stetit, crebrò illuc eos orandi gratia conuenisse. Vnde & in actibus Apostolorum legũtur omni die in templo & circa domos docuisse, & in panis fractione *mysteria corporis Domini celebrasse, & populis sumenda tradidisse.* Apostoli mysteria celebrarũt.

Concilium Triburiense anno 895.

Sacerdotes non sunt lacerandi, sed potius coronandi. Quia de his Ecclesiasticus liber loquitur dicens: In tota anima tua time Dominum, *& sacerdotes illius* sanctifica, & ministros eius non derelinquas, *& honorifica sacerdotem.* Cap. 4.

Antiochus.

Pontificia dignitas, iuxta veterum traditionẽ prærogatiua ordinis, ambit & *cõplectitur sacrarũ rerũ functionem omnẽ, cũ præeminẽtia ordinis*, qua omnibus prępollet, habeat cęteros, qui ad Dei cultũ intermedij sunt, *cõsecrare, & primarias illas*, quæ ab Hom. 122.

ipſo Deo cœlitùs inſpirantur, viſiones interpretari.

IDEM.

Hom. 123. Rationi prorſus conſentaneum, *ſuum vt ſacerdotes imitentur per omnia pontificem*: quemadmodũ Chriſti imitator Pontifex eſt. Hoc tenore vitæ *diaconi* etiamnum conuerſentur. In conſpectu iuſtitiæ Domini ingrediantur ſine querela tanquam Deo & Chriſto miniſtrantes, non item hominibus.

IDEM.

Ibidem. *Diaconi in* conſpectu iúſtitiæ domini ingrediantur ſine querela, tanquam Deo & Chriſto miniſtrantes, non item hominibus. Sedulò & accuratè adminiſtrent illam, vt defugiant propheticam imprecationẽ, ne illi per oſcitantiam ſe reddát obnoxios, neue priores honoris partes præcerpant & occupent, prætextu tuendi cultus diuini, ſed omnia iuxta Apoſtolum honeſtè & ſecundum

ordinem

ordinem fiant. Quid enim indecori faciebat Ozias, Deo dum adoleret incensum? Quid autem Saul, victimas dum offert? Quid porrò Tyrannici illi Dæmones, Dominum verè esse Deum dum profitentur? Sed horum Theologia explosa est. *Vnusquisq; autem in ordine perstet sua functionis*. Ait enim lex: *Solus pontifex in sancta sanctorũ intrabit semel in anno. Idq; in omni hierarchica purificatione, & sacerdotes cooperiant sancta*. Et Leuitæ ne tangant sancta ipsa, vt non moriantur. Et iratus est furore Dominus super temeritate Oziæ. Sed & Maria percussa est Lepra, quum temerè molita esset legem sancire legislatori. In filios Sceuæ insiluit Dęmoniacus. *Et non mittebam eos, & ipsi currebant: non loquebar ad eos*, & ipsi prophetabant. Et, Impius qui immolat vitulum, quasi qui occidit canẽ. Atq; vt compendio perstringam, exactissima Dei iustitia non sustinet

quicquam fieri præter ordinis decorum. Non itaque fas esse astruunt sacra eloquia, *vt quis quamlibet iusta administret, nisi pro dignitate ac seruato decoro.*

S. Adalberti II. Pragensis Episcopi, & martyris electio, & in Episcopum ordinatio circa annum 905.

In vita eius.

Conueniunt dux terræ & maior populus, & pro eligendo pastore varias sententias dicunt: omnes tamen ad vltimum manus leuant, aëra clamoribus implent, non haberi meliorem, nec alium oportere *esse suum episcopum, quàm indigenam Adalbertũ,* cuius nobilitas, diuitiæ, alta scientia & placabiles mores, cum tanto honore concordarent. Ergo in hæc verba leuatur terræ Episcopus, mutata mente, pius Adalbertus.

PAVLO POST.

Populus nominat, Episcopus ordinat.

Ergò *Archimandrita Moguntinus,* grauis homo Vuilligisus Adalberto, cui Deus interiori gratia benedixit,

venera-

venerabile caput oleo vnxit, & in prę-sentia Imperatoris *ad sacerdotij altitudinem prouexit.*

S. Theodorus. Opinantur quidam vixisse illum circa annum 920.

Licèt *malus sit Sacerdos, tamẽ conficit corpus & sanguinem Christi, vt bonus*: quia quæ sancta sunt non possunt pollui. Et licèt Sacramenta obsint indignè tractantibus, prosunt tamẽ per eos dignè sumentibus. In foro pœnitentiali. Rubrica 41.

Stephanus Episcopus Heduensis anno 950.

Quôd *Sacerdos orat oblationem panis & vini fieri corpus Domini & sanguinem Domini nostri Iesu Christi*: primò factũ est cænãtibus Discipulis in his verbis à Christo prolatis: Hoc est corpus meũ, Hic est calix sanguinis mei. Sed priusquã Sacerdos hæc verba proferat, quod sequitur pręcedentibus continuat, dicens: Qui pridie, quã pateretur, accepit panẽ in sanctas ac venerabiles manus suas &c. Dum Lib. de Sacramento altaris.

hæc

hęc verba profert, sumit panem de altari, & eleuatum facto signaculo crucis, benedicit, & posteà pretaxatis verbis Domini recitatis, super corporale deponit.

De S. Vdalrico Episcopo Augustano historia, anno 973.

Berno Abbas Augiēsis, in eius vita.

In ipsa solenni Die sanctę Paschę, multa fratrum caterua adstante, dū sanctus sacerdos (Vdalricus) *diuina celebraret mysteria*, dextera quædam apparuit superna, quæ cum ipsius *dextera diuina sanctificauit sacramēta.* Expletis verò Missarum solenñijs, quidam Henricus presbyter, qui eo die Cantoris officium agens, tanto interfuit miraculo, sequens Episcopum vsque in cubiculum, ad pedes eius cecidit, atque in præsentia popularium personarū eandem visionem minûs cautè explanauit.

Simeon Archiepiscopus Thessalonicensis.

Lib. 4. de mysteriis Ecclesiæ.

Sine *Episcopo, nec altare, nec ordinatio,*

tio. neque Chriſma, neque baptiſmus, denique neque Chriſtianus conſiſtit. Per eũ enim eſt vera Chriſtianitas, & omnia Chriſti myſteria per ipſum. Meritô itaque vnguntur, qui ordinantur viſibiliter, quia nihil materiale operantur, ſed omnia ſpiritualia: & quia verò Chriſmati appropinquauerunt, quod eſt Ieſus Chriſtus, cuius nomen vnguentũ effuſum. Deinde ſubiungit.

ἐκ τῶν θείων οὖν ἐκείνων χειρῶν, καὶ τοῦ σόματος λαβόντες τὴν εὐλογίαν, καὶ ἐμπνευσιν, καὶ τὴν χειροτονίαν, καὶ χάριν διὰ τῶν ἐξ ἐκείνου ἁγιασθέντων κατὰ διαδοχὴν τὴν χάριν οἱ ἱερωμένοι λαμβάνομεν, καὶ πηγὴ ἡμῶν τῆς χάριτος ὁ χριστὸς, ὃς δὴ καὶ ἐνεργεῖ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. Ex illis igitur, inquit, *diuinis manibus & ore accepta benedictione, & adſpiratione, & ordinatione, ac gratia per ea, quæ* ab illo ſanctificata ſunt, *ſecundum ſucceßionem* gratiam, qui conſecrati ſumus accipimus, atque fons gratiæ noſtræ

Secundum ſucceſsionem gratia accipitur.

noſtræ Chriſtus eſt, qui operatur omnia in omnibus.

IDEM.

Lib. 8 de myſt. Eccl.

Verùm hæc non tam ab Imperatoribus facta ſunt, quàm ab aſſentatoribus, qui verbis hominum illis perſuaſerunt maiora, quàm pro facultate, facere, ita vt *Epiſcopos promouerẽt*, & translationes eorũ facerent. Proh Deum, *ordinatum ab Spiritu ſancto huius Eccleſiæ paſtorem*, alterius eccleſiæ paſtorem ab ijs conſtitui, qui *ſacerdotij facultatem & operationem nõ habent*, & præter voluntatem Spiritus ſancti? Si opus eſt ad ædificationem conſtituere eum in maiore Eccleſia, ab Spiritu ſancto, *à quo ordinatus eſt*, eſt hoc faciendum, non *autem à ſeculari poteſtate*. Immò abbates monachorũ, qui Deo dedicati ſunt, & qui animarum curæ per Dei gratiam ſunt præpoſiti, plerique ſic ſunt præter voluntatem Spiritus ſancti, & ſoluunt & ligant hoc ab ijs obtinentes,

Nota hæc heretice cõtra laicas & propha nas vocationes veſtras.

nentes, *qui facultatem charismatis nō acceperunt: & ordinantur, & multis præsunt, nihil penitus curantes eos, qui habent charisma.* Hinc multæ ruinæ nostræ: hinc imminuti & ad pauciores, quàm omnes gentes, redacti: & propter eorum violentiam, qui potestatem in ijs habere, & ea tractare student, quæ eis non congruunt, alieni nobis imperant: & quia faciūt, quæ Deo displicent, nostri & Dei inimici nobis, vt par est, insultant, & dum sacra vindicamus, communicamusq; ea nobiscum, putantes lucrū *facere ex consecratis Deo:* factum est, vt propria amiserimus, & depascunt nostra, in nostroq; conspectu aduersarij nostra comedunt. Sed vtinam remedium aliquod hæc calamitas tandē accipiat, & *cedant Cæsari, quæ Cæsaris sunt, & quæ Dei, Deo.* Vt omnia sint digna gratia Dei, res sacra constituta, ac secularis aucta: ac non potiùs cōtrà, alterū ab altero intereat. Incommoda deordinationis.

IDEM

IDEM.

Ibidem.

Nugantur qui hoc dicunt, nouatores, & inuidia iactati. Non enim *Imperator*, sed Synodus eum facit, solo Imperatore pio ministrante: idq; non solùm, quia est vindex ac defensor, & ex Ecclesia vnctus: sed etiam vt adiuuet, & subseruiat, atque amplectatur, firmaq; conseruet, quæ fiant in Ecclesia: quippe cùm opus sit ad pacem Ecclesiæ tuendam, vt ipse quoque Imperator in fide recta conseruetur.

Imperatoris officiũ.

PAVLO POST.

Non facit Patriarcham Imperator, quin potius consentit & subsequitur quod efficitur. Nihil autem Imperatorem ei dare, sed magis accipere, & tanquam administrum esse eorũ, quæ in Ecclesia fiunt, amplectitur & firmat, quia tunc fit hoc, cùm is, qui electus est Patriarcha, nemine iam indiget, *vt ordinetur Episcopus, quippe cùm iam sit ordinatus.* Deniq; non

non hoc fit, quòd Imperator pręsit, sed quòd Ecclesiam honoret.

Petrus Damiani Episcopus Hostiensis vixit anno 1050.

Qui adhæret meretrici, vnum corpus efficitur, &c. Cur ô *sacerdos, qui sacrum dare, hoc est, sacrificiū Deo debes offerre,* temetipsum priùs maligno spiritui non vereris victimam immolare? Fornicans enim à membris Christi abscinderis, & corpus meretricis efficieris, Apostolo testante, qui ait: Qui adhæret meretrici, vnum efficitur. Quid tibi cum corpore Christi, qui per carnis illecebrosæ luxuriam membrum factus es Antichristi? Quæ enim conuentio lucis ad tenebras? Si igitur Redemptor noster tantoperè dilexit floridi pudoris integritatem, vt non modò de virgineo vtero nasceretur: sed etiam à nutritio virgine tractaretur, & hoc cûm adhuc vagiret in cunis, *à quibus nunc obsecro, tractari vult corpus*

In dictum Apost. Qui adhæret meretrici vnum corpus, & cętera.

pus suum, cùm iam immensus regnat in cœlis? Si mundis attingi manibus volebat in præsepio positus, quantá corpori suo nunc adesse munditiá iam in paternæ maiestatis gloria sublimatus.

Adelmannus Episcopus Brixinensis vixit anno 1053.

Epist ad Berengariū. Quicunque baptizat in nomine Patris, & filij, & Spiritus sancti, dignus an indignus, sanctus aut peccator, catholicus aut hæreticus, nihil interest: quoniam *ministerium illorū tātummodo est*, nec ab eis, sed per eos (si rectè loqui volumus) baptizatur. *Christus igitur per manum & os sacerdotis corpus & sanguinem suum creat.* An experimentum quæritis eius, qui in me loquitur Christus? Dicebat hocquidem Apostolus, non arrogāter se efferendo: sed veraciter docendo Christum in ministris suis & loqui, quod ipsi loqui audiuntur: & operari, quæ ipsi facere videntur: *propter*

pter quod Sacerdos est in aetern[um], quia ipse est qui baptizat, & qui immolat.

Gregorius VII vixit anno 1073.

Peruenit ad aures nostras, quòd Africa, quę pars mũdi esse dicitur, ad tantũ periculũ deuenit, *vt in ordinando episcopo, tres non habeant episcopos.* Qua in re maximũ Christianę religionis periculũ cõsiderantes, & maximo agro, paucis operarijs desudantibus, corde tenus cõpatientes, consulimus vobis, videlicet tibi & illi, cui nuper manũ imposuimus, vt aliquam personã secundũ constitutionem sanctorũ patrum eligatis, & nobis eam vestris literis fultã mittatis, *quatenus ipso Deo cooperãte, à nobis ordinato vobisq; remisso, necessitati ecclesiarũ*, vt sancti Canones pręcipiũt, *episcoporũ ordinationibus* succurrere valeatis: & vt Christiana gens quotidie gaudeat, atq; proficiat *Pastorali regimine*, & labor, qui supra vires vos opprimit, leuior ex sociorũ necessaria administratione fiat. Occu-

Ad Cyriacum Carthar chiepiscopum scribens.

Episcoporum ordinatio.

Oecumenius vix. putat. circa annum 1086.

In Epist. ad Hebreos, ca. 5.

Christus quomodo Sacerdos in æternū.

Significat sermo, quòd licèt Christus non obtulerit carentem sanguine hostiam, (siquidem suum ipsius corpus obtulit) attamen qui *ab ipso fungentur sacerdotio*, quorúm Deus pontifex esse dignatus est, sine sanguine offerrent: nam hoc significat *in æternum*. Neque enim de ea, quæ semel à Deo facta est oblatio & hostia, dixisset in æternum: *sed respiciens ad præsentes sacrificos*, per quos medios Christus sacrificat & sacrificatur: qui etiam in mystica cœna modum illis tradidit huiusmodi sacrificij. (Singulis annis.) Quid ergo? ánne nos semper offerimus hostias sanguine carentes? Sed vnius eiusdemq́; mortis Christi memoriá facimus, *& vnum Christi corpus semper edimus.* Non enim nunc quidem vnius Christi, aliàs verò alterius, sed semper eiusdem.

IDEM.

IDEM.

Vt milites iuxta eas, quæ de te præcesserũt prophetias, hoc est, vt aptè milites respondens prophetijs, quæ de te fuerunt. Nam iuxta Spiritus reuelationẽ et *electus à Paulo in discipulam*, & circumcisus est, *& episcopus ordinatus est.* Supra dictũ D. Pauli.

IDEM.

Noli negligere gratiam, hoc est, doctrinam, aut *Episcopi* munus. Nam gratiæ Dei erat, quòd iuuenis *meruisset pastor fieri.* Quæ data est tibi per prophetiam: iussu namq; Spiritus sancti facti *sunt episcopi*, & non pasim. Est autem prophetiæ genus, præsentia quoque dicere: vt cum dicitur: Segregate mihi Barnabam & Saulum. Cùm impositione manuũ authoritate presbyterij: *Presbyterium dicit episcopos. Neque enim presbyteri Episcopum ordinabant.*

Paschalis Papa. II. anno 1089. In Epist ad Anselmũ

Si virgam pastoralitatis signum,

Cantuariensis Episc. quæ inter Anselmi Epist. 12. est

Mala illegitimæ ordinationis.

si annulum signaculum fidei tradit laica manus: *quid in Ecclesia pontifices agunt?* Ecclesiæ honor atteritur, soluitur disciplinæ vigor, & omnis religio Christiana cõculcatur, si (quod *nouimus sacerdotibus solis deberi*) laica patiamur temeritate præsumi. Non est *laicorum, Ecclesiam tradere, nec filiorum, matrem adulterio maculare.* Iure ergo priuandus est patrimonio, qui matrem polluit adulterio. Nec meretur Ecclesiasticæ benedictionis consortium, qui eam impia infestatione insequitur.

S. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis vixit anno 1096.

Ad caput 3. 1. Epist. ad Timo.

Et hi prohibẽtur primùm. Hîc innuitur (inquit,) quia & *Episcopi sunt probandi*, primùm probentur, & si sic id est, tales inuenti fuerint, quales descripsimus. *ministrent sacris altaribus.*

Ad cap. 5. Epist. ad Hebræos.

IDEM.

Omnia quæ nunc de pontifice veteris

teris testamenti dicuntur, obseruanda sunt in electione *pontificum Ecclesiæ*, & in eorum moribus & actionibus, licèt alia *sint sacrificia*, quæ offeruntur à nostris.

Petrus Cluniacensis anno 1124.

Respõdet vobis, ô hostes Dei, ecclesia Dei, *se neq; absq; sacrificio esse*, nec illo suo sacrificio aliquid aliud, quàm corpus & sanguinem sui redemptoris offerre. Cur sacrificia Christiana vobis Christianis (si tamẽ hoc estis) non placent, cùm signo sacrificiorũ semper suos Deus ab alienis discreuerit? In omni loco (Malachiæ 1) offertur nomini meo oblatio munda, quia magnum nomẽ meũ in gentibus, dicit Dominus. Nônne videtis, sicut legem, sic sacrificia, sic cultum omnem diuinum à Iudæis *ablatum, & ad gentes translatum?* Et si non eodem ritu celebrentur apud nos sacra, si non eodem ordine constant sacerdotia: sunt tamen

Contra Henricianos.

Sacerdotia noui testamenti.

cerdotia. *Si* non de eisdem rebus fiunt sacrificia: sunt tamē sacrificia, quia alio quidem modo, sed non alij Deo sacra celebrantur, *sacerdotia ordinantur*, sacrificia exhibentur. Cessit pluralitas Iudaicarum victimarū vnitati victimæ Christianæ; Solus Agnus; qui tollit peccata mundi, altari superponitur Christianorum. Quod semel Christus obtulit, hoc semper Ecclesiæ suæ offerendū reliquit.

Herueus Britannus creditur vixisse anno 1118.

In Epist ad Corinth. *Vos sacerdotes hoc facite, id est*, ex pane corpus meum per mystica verba *consecrate*, in memoriam passionis meæ, vt recogitetis eam dum sacrificium istud obtuleritis. Similiter vt acceperat panem, & fecerat ex eo viuum & verum corpus suum (accepit & calicem) & fecit ex vino sanguinem suum. Nec mirum, quod de pane & vino carnem & sanguinem

suum

ſuum fecit. Nam & in quolibet homine carnem & ſanguinem de pane & vino facit, quia panis comeſtus mutatur in carnem, & vinum potatum vertitur in ſanguinem per creatoris operationem. Aut certè *vos, qui eſtis Sacerdotes, hoc facite,* quod ego nunc feci, id eſt, calicem vini conſecrate, vt fiat ſanguis meus.

IDEM.

Manet ſacerdos in perpetuum. Sacerdotium (inquit) Chriſti & Eccleſię *eſt æternum,* (Et poſt) Nam Melchiſedech panem & vinum obtulit Deo pro Abraham, & quotidie panem *&* vinum *Deo ſacerdotes offerunt pro ſalute fidelium,* atque panis ipſe & vinum fiunt corpus & ſanguis Chriſti, ac permanent in æternum, ita vt vitam æternam dignè accipiẽtibus conferant. Propter iſta rectè dicitur Melchiſedech manere ſacerdos in perpetuum, quia nullus alius ritus inſtituetur, per quem eius oblatio In cap. 7. ad Hebræos.

mutetur, & quia Christũ designat perpetualiter interpellantẽ ꝑ nobis.

Northertus Archiepiscopus Magdeburgẽsis, quomodo ordinatus, circa annũ 1128.

In vita eius.

Cumq; diu optatum iam tempus adesset, & *sacri ordines* forent ex more in Ecclesia celebrandi: vir Dei pia exultatione repletus, festinanter, & cum omni deuotione adijt dominũ Fridericum *Archiepiscopum Coloniensem, petens se prima vice inter cæteros ordinari.* Quo audito, Archiepiscopus non mediocriter admirans, hominem per se petere, quod ab alijs sępè recucasset oblatum: libenter tamen & læta responsione annuit se facturum, quod quærebat. Mox ille subiunxit: *Diaconus simul & presbyter volo fieri.* Ad hæc Archiepiscopus vehementer stupens & pauens, quæsiuit quænam esset huiuscemodi tam subitaneæ atque inopinatæ voluntatis causa. Ille ait: Sic est in animo meo, nec poteris scire modò, scies

autem

autem postea. Cumq; Archidiaconus causam scire volens, vehementer ex aduerso insisteret, cogitans apud se vir Dei, quòd per omnem modum honesta & congrua esset persona, cui posiit & debeat secretorum suorum conscientiam aperire: procidens ad pedes eius cum lachrymis & gemitu, peccatorum suorum veniam petens & accipiens, confessus est firmum & indeclinabile suæ voluntatis propositũ. Vidés autem Archiepiscopus hominem apud se, quod petebat, firmiter deliberasse, ac metuens gratam sibi familiaris sui amicitiam violare, considerás quoque bonum, quod posset de tam laudabili viro facilimè prouenire, atq; intelligens quòd non sine instinctu diuino talia contingerent, quamuis non liceret hos duos supremos ordines à quoquam simul recipi aut dari: admissa tamen pro tempore & causa dispensatione, tandem

aliquãdo annuit. Facta itaq; hora celebrandi officij, & singulis, *qui ordinandi erãt, sacris & albis vestibus iuxta consuetudinem ecclesiasticam indutis, locisq; dispositis, affuit & Nortbertus* in medio circumfluentium populorum. Spectantibus ergo cunctis & expectantibus, cùm ei custos sacrarij vestes offerret benedictas, quas vt cæteri, ad ordines suscipiendos indueret: ille in cuius pectore Spiritus sanctus iam inchoauerat templum suum, conuertit manum ad vnum de famulis suis, qui erat ibidẽ iuxta eum, & innuit sibi præsentari vestẽ pelliceam agninam, quam ad huiusmodi opus de industria iusserat præparari. Qua accepta, & illis intuentibus exuit varium & multiplicẽ diabolum, indumentum scilicet miræ æstimationis & magni precij. & videntibus vniuersis, induit vniformẽ Christum & simplicẽ, vestem videlicet hominibus huius seculi, & maximè

ximè illius regionis apud nobiles prorsus insolitam, vilissimi precij, et nullius ferè momenti. Tunc conuertit aliam manũ ad sacrarij custodẽ, & induit oblatas sibi vestes, *quibus in accipiendis sacris ordinibus vteretur. Acceptis ergo sacris ordinibus*, cõuertit continuò pedem: & contulit se ad Sigebergense quoddam magnæ & præclaræ famæ Monasterium.

Rupertus Abbas Tuitiensis, vixit anno 1130.

Posteaquam duodecim Apostoli per vniuersum mundum dispersi, singulis ciuitatibus præsiderunt, tã ipsi, quàm successores eorum misere per contiguas suis sedibus prouincias prędicatores, *quos & episcopos ordinauerũt*, vt vbi recepti fuissent, omnia Christianitatis sacramẽta, velut ipsi Apostoli peragerent, vt per vrbes comprouinciales episcopos ordinarent. Et aliorum quidem *Apostolorum successores patriarchæ* dicti sunt:

Cap. 27. li. 1. de diuinis officiis.

Petri autem successor pro excellentia principis Apostolorum, apostolicus nominatur. Qui autem ab eis per prouincias missi sunt, tam ipsi, quàm successores eorũ *Archiepiscopi vocantur*. Et qui ab his per vrbes cõprouinciales ordinati sunt, & qui illis successerunt, vsque hodie simpliciter *Episcopi nominantur*. Constat itaque e omnium horum sanctorum doctorum testimonijs, *episcopos summum ac primum tenere locum*, sicut & ordinem in Ecclesia, ipsisq; subesse presbyteros, reliquosq; inferiorum ordinum: quapropter dum Missarũ solennia veniunt celebranda, episcopis cedere debent.

Petrus Lombardus Episcopus Parisiensis anno 1137.

Distinctio. 24. De ordinib. Ecclesi. Clemẽs Papa Dist. 23. C. Tales.

In sacramento ergo septiformis Spiritus *septem sunt gradus ecclesiastici, scilicet, Ostiarij, Lectores, Exorcistæ, Acolyti, Diaconi, Subdiaconi, Sacerdotes: qẽs tamẽ Clerici vocãtur*, id est, sortiti.

IDEM.

IDEM.

Ad Presbyterum autem pertinet Sacramentum corporis & sanguinis Domini in altare Dei conficere, orationes dicere, & dona Dei benedicere: qui cùm ordinantur, inunguntur eis manus, vt intelligant se accepisse gratiã consecrandi, & charitatis opera debere extendere ad omnes. Ibidem de presbyteris.

IDEM.

Si autem quæritur. Quid sit quod hic vocatur ordo? sanè dici potest signaculum esse, id est, sacrum quoddam, quod *Spiritualis potestas traditur ordinato,* & officium. Eodem in loco.

Hugo de S. Victore vixit anno 1140.

Non egò *sacerdotes Deos* facio, sed sermo diuinus, qui mentiri non potest. Dijs, inquit, non detrahes, & principi populi tui non maledices. Isti verò contra legis præceptum dijs detrahunt, *quia potestatem diuinitùs collatam sacerdotibus auferre volũt.* 2. de sac. par. 14. ca. 8. Sic faciunt luterani & reliquus squalidus cœtus.

PAVLO POST.

Neq; verò ego sacerdotibus potestatem dimittendi peccata tribui: Ille hominibus potestatem diuinam tribuit, qui de hominibus deos fecit. Sed tamen ipse sicut ex semetipso Deus est, ita etiam per semetipsum quando vult, sine humana cooperatione peccata dimittere potest. Hi verò, qui ex semetipsis dij non sunt, nisi eo, à quo sunt, hoc quod sunt, *in eis & per eos operante, & eis cooperante,* peccata dimittere non possunt.

Eueruuinus præpositus Stenueldensis, vixit anno 1142.

Epist. ad S. Bernhardum. Quemlibet inter eos hæreticos baptizatum, electum dicunt, & habere potestaté alios, qui digni fuerint baptizandi, *& in mensa sua corpus Christi & sanguinem consecrandi.* Nuptias damnant, sed causam ab eis inuestigare non potui, vel quia eam fateri non audent, vel potiùs, quia eá adhuc ignorabant. Sunt item alij

quidam

quidam hæretici in terra noſtra, omnino ab iſtis diſcordantes: per quorum mutuam diſcordiam vtriq; nobis ſunt detecti. Iſti negant in altari fieri corpus Chriſti, eò *quòd omnes ſacerdotes Eccleſiæ non ſunt conſecrati.*

Nicephorus anno 1143.

Acephali autẽ ob eam cauſam dicti ſunt, quòd ſub *epiſcopis nõ fuerint.* Proinde neque Baptiſmus abhinc iuxta ſolnnnem & receptũ eccleſiæ morem ab *eorum epiſcopis & ſacerdotibus apud eos adminiſtratus*, neq; oblatio, aut res aliqua diuina facta, miniſteriũmue eccleſiaſticum defunctis (ſicuti mos eſt) celebratũ eſt. Communionem verò illi à plurimo tempore aſſeruatã habẽtes, ferijs Paſchalibus in minutiſsimas partes inciſam, conuenientibus ad ſe hominibus dederunt.

Eccl. Hiſt. lib. 18. cap. 45.

Sic hæretici ſunt acephali.

S. Bernhardus Abbas Clareuallenſis vixit anno 1147.

In ſententiis.

Duæ ſunt tribus, Leui & Iudæ, ex

O 7 qui-

quibus sacerdotes sumuntur: *Aaron, & Christus, & eorum successio*: Quod qualiter conueniat, ex nominum interpretatione poterit coniectari.

IDEM.

Ibidem. Quadripartitum est *officium sacerdotale*: viuam carnis *hostiam immolare*, quod leuiticum est: virtutum charismata Deo offerre, quod est incendere aromata & filiorum Aaron est: cum feruore martyrij cœlum intrare, quod est introire cum sanguine in sancta sanctorum, gratiæ & precũ vota cœlo transfundere, quod est panem & vinum Deo offerre.

De conside ratione ad Eugenium lib.2.

IDEM *ad Eugenium Papam.*

Tu es cui *claues traditæ, cui oues creditæ sunt*. Sunt quidem & alij cœli ianitores & gregum pastores: sed tu tantò gloriosius quantò & differentiùs vtrumq; præ cæteris nomen hæreditasti. Habet illi sibi *adsignatos greges* singuli singulos: tibi vniuersi crediti, vni vnus. Nec modo ouium,

Pastor & oues.

sed

sed & pastorũ tu vnus omniũ pastor.

Rupertus Episcopus Lincolniensis vixit anno 1150

Venit (*Antistes*) ad symbolicam ipsarum diuinarum sacrificationum operationem, id est, *ad sacrificationem panis & calicis*, ipsos benedicens, & in Christi corpus conuertẽs & sanguinem. Et hoc Deo tradente, id est, sicut Deus tradidit & fieri pręcepit. Ipsa autem sacrificatio panis & calicis, symbolum est diuinissimarum operationum, quas fecit Dominus in cœna, corpus suum & sanguinem ex pane & calice conficiens. Et quia ad tantum sacrificium sacrificandum & offerendum humana infirmitas se sentit minorem & indignam, conuenienter post diuinarum operationum laudes, antequã *sacrificet Hierarcha*, suam excusat audaciam per diuinam pręceptionem, velut ipsum adhoc compellentem: hoc itaque insinuans, quia non

In commẽtariis in Eccl. Hierarchiam B. Dionys.

Sacerdotes sacrificãt.

non ex propria præſumptione, ſed ex Dei traditione venerit ad ſymbolicam ſacrificationem. Excuſat ſe Hierarcha pro ea ſacrificatione quæ ſuper ipſum eſt. Operatio enim quá quis facit, ſuper ipſum operanté eſſe, dici poteſt. Excuſat (inquam) priùs ſacra clamans, ad ipſum Chriſtum videlicet: ô tu Chriſte dixiſti: Hoc facite in meam commemorationem.

Balduinus Archiepiſcopus Cantuarienſis vixit anno 1170.

Sermone de diuiſsimo Sacramento altaris.

Ante peractam conſecrationem manet vera ſubſtantia panis, ſed dũ *conſecrationem peragit Sacerdos, benedictio ita mutat panem virtute, &* occulta ineffabili potentia verbi, vt deſinat in veram carnẽ corporis Chriſti.

Philo Epiſcopus Carpathius putatur vixiſſe circa annum 1186.

In cantica canticorũ.

Vmbilicus tuus crater tornatilis nun-

nunquam carens mixto vel temperamento. Vmbilico sponsi *sacerdotiũ ipsius ecclesiæ* nunquam carens mixto comparat. Cùm enim dicit, Nunquá carens temperamento vel mixto; manifestum est *de Sacerdotali dignitate* intelligi; quæ quidem in tam diuino & tam salutari sacrificio & tam ineffabili Sacramento, nunquá caret vero corpore & sanguine Iesu Christi, cui populus per fidem charitatemq; miscetur, id quod per aquá illam, quam sacerdos vino miscet in calice, apertissimè docetur. Sacerdotiũ Ecclesiæ.

Cæsarius Heystarbachensis, vixit anno 1202.

Circa hoc biennium iuxta Coloniam in villa, quæ Belle vocatur, gestum est, quod dico. Die quadam cũ *Sacerdos missam celebraret*, & dicto Euangelio, hostiam patenæ superpositam super corporale collocasset, illa mox resiliuit: Putans hoc Sacerdos casu accidisse, neque hostiam be- Lib. Dialo. cap. 65.

ne locatam, denuò eandem ſuperpoſuit, quæ remotiùs eo intuente reſiliuit, quàm priùs: cumq́; tertiò id tentaſſet, quaſi turbine impulſa, proiecta eſt de altari. Quo viſo territus eſt valde, & præcepit ſcolari, vt eadem hoſtia reſeruata, aliam ſuperponeret, *quam & conſecrauit.* Dicta verò miſſa tollens ſecum hoſtiam prædictam, Coloniam properauit, hoſtiam oſtendit, quid de ea factum ſit recitauit. Cunctis cauſam mirantibus, vnus clericorum hoſtiam contra lucem leuans, maculam in ea contemplatus eſt: quam cum in conſpectu multorum fregiſſet, cimex qui vulgo pediculus parietinus dicitur, apparuit in ea decoctus. Et glorificauerunt Dominum omnes qui aderant, haud dubium, quin à ſanctis Angelis reiecta eſt, qui non ſunt paſsi, vt panis tam fœtido vermiculo corruptus, *per miniſterium ſacerdotis*, tranſiret in corpus Domini ſui

Sarcerdos eſt qui conſecrat panē & vinum.

Con-

Concilium Lateranense, sub Innocentio tertio anno 1215.

Sacramentum Euchariſtiæ nemo *poteſt conficere, niſi ſacerdos, qui fuerit ritè ordinatus ſecundum* claues Eccleſiæ, quas Chriſtus conceſsit Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus. Cap. 1.

IDEM.

In ordinatione Sacerdotum hoc obſeruat Eccleſia Catholica, vt poſt datam *poteſtatem* conficiendi corpus Domini & ſanguinem, *per epiſcopum detur* eis poteſtas remittendi peccata.

Honorius III. Papa vixit anno 1216.

Sacerdos doceat frequenter plebē ſuam, vt cùm in celebratione miſſarum eleuatur hoſtia ſalutaris, ſe reuerenter inclinet, *idem faciens cùm eam defert presbyter* ad infirmum. Quam in decenti habitu, ſuperpoſito mundo velamine, ferat & referat maniſeſtè & honorificè ante pectus cum Lib. 3. Decretalium.

omni

omni reuerentia & timore, semper lumine prȩcedête, cûm sit candor lucis æternæ.

Gregorius IX. Papa vixit anno 1226.

Lib 3. Decretalium. Vna est fidelium vniuersalis Ecclesia, extra quam nullus homo saluatur. In qua idem ipse Sacerdos est sacrificiũ Iesus Christus, cuius corpus & sanguis in Sacramento altaris sub speciebus panis & vini veraciter cõtinetur: transsubstantiatis, pane in corpus, & vino in sanguinem potestate diuina, vt ad perficiendum mysterium vnitatis, accipiamus ipsi de suo, quod ipse accepit de nostro. *Et hoc vtiq; Sacramentum; nemo potest cõficere, nisi Sacerdos, qui ritè fuerit ordinatus* secundùm claues ecclesiȩ, quas ipse cõcessit Apostolis eorumq; successoribus Iesus Christus.

Cap. 25. lib. de officio missæ. *Berno Augiensis Abbas anno 1226.*

Clericos à laicis, dum sacrificium celebratur, esse separandos, viris laicis citra

tra chorum in parte meridiei, id est dextra, & mulieribus in parte septẽtrionali et sinistra: clericis in choro & circa altare ad seruiendum manẽtibus. Laici & clerici distinctio.

Albertus Magnus Episcopus Ratisponensis vixit anno 1260.

Eleuatis oculis in cœlum, ad te Deum patrem suum omnipotẽtem, tibi gratias agens, benedixit. & fregit. Postquam panem in corpus suũ transsubstantiauit. Et hæc fractio est in solis formis sacramentalibus, & non in corpore Christi: hæc enim spiritualis est fractio, in qua virtus cognoscitur Deitatis, vt forma panis frangatur & corpus integrum remaneat. Dedit discipulis suis dicens: Accipite & manducate ex hoc omnes, hoc est enim corpus meum. Forma est Sacramenti, *qua omnis Sacerdos deinceps debuit vti, & continetur* Matth. 26. & Marci 14 in hanc enim formam verbum increatum descen- Lib. de Missæ Mysteriis.

dit

dit in verbum creatū, & sua inuisibili potentia operatur transsubstantiationē panis in corpus Christi: sicut etiam à principio in verbo instituta & facta est omnis creatura, omnia per ipsum facta sunt.

Nicolaus Cabasillas Episcopus Dyrrachij vixit anno 1269.

Cap. 25. de altaris sacrificio. *Sacerdos* autem dona quidem *ponit super mensam*. Ipse autem, vt qui iam versetur in mysterij celebratione, & venerandam sit hostiam tractaturus, adhuc seipsum præparat, & per preces purgat, & ad *sacrificium componit*, & non solùm seipsum, sed circumsistentem etiam multitudinē præparat & disponit ad gratiam oratione, & inter se inuicem dilectione, & fidei confeßione. IDEM.

Cap. 46. eodem in libro. *Sacerdos dominus non est donorū oblationis*, sed quod quidem oblationē propriè efficit, est gratia sanctificās: hoc enim oblatum esse est, esse sanctificatum. Qui autē *quotidie sacrificat*,

eſt illius miniſter. Nihil enim domo affert, neq; aliquid audet facere, vel dicere ex ſuo iudicio vel ratione, ſed illa ſolùm, quæ illinc accepit, ſiue res eſt, ſiue ſermo, ſiue factum, eo quo iuſſus eſt modo offerẽs, Deo reddit, & ita dona quę, prout ei placet, Deo ſemper offerunt, necesse eſt ſemper ei eſſe accepta. Quid enim tum, ſi is qui offert in ijs, quæ ad ſe pertinent, malus eſt? Illius enim improbitas donis nihil adijcit, neque reddit oblationẽ deteriorẽ: ſicut nec medicamentũ ſalutare eſſe prohibetur, quòd ſimplex & idiota, & qui artem nihil callet, hoc cõpoſuit, ſi modò iubente medico, & eã cõpoſitionem tradẽte, id cõpoſuit. Fuerit enim nõ ꝓpter eius qui inſeruijt, imperitiam vanũ, ſed ꝓpter artẽ eius, qui tradidit ſalutare. A *miniſtri enim inſcitia nihil accepit*, ab arte autẽ medici omnẽ ſuſcepit compoſitionẽ. Ita hîc etiam gratia vniuerſum efficit, *Sacerdos autem ſolùm eſt miniſter, neç ipſum* Quid ſit ſacerdotium externum.

Gennadius Episcop
nopolitanus vixit

Epistola ad totum orbem missa. Simplex & mani
huius (videlicet, Gra
gratis datæ) sermo est.
biguum, nihil hic supr
strũ, nulla hîc opus sop
ratione. *A me, inquit, ac*
tij dignitatem; pro qua
vel magnũ quid depen
vendita est à me, venu
eam alijs.

Theodoretus Episcopus
anno 450.

Ad caput 8. epist. ad Hæbreos. Si *sacerdotium*; quod
nem accepit: & *sacerdos*
dum ordinem Melchisedec
crificium; & effecit, vt a
non essent necessaria: cu
menti sacerdotes mysticam
seu sacrificium peragun
est ijs, qui sunt in rebus
diti; nos non *aliud sacrifi*
sed illius vnius & saluta

ue autem ali-
rerius, opor-
tatem ab illo
em baptizato
poteftas fumē
ita *Sacerdoti*,
r poteftas hoc
di in perfona
onitur in gra-
um eft à Do-
eam comme-
dicendum eft,
otum confice-

cramenti non Ibidem in
cut perceptio Refponfio
adictis patet. nead 3 ar-
q.73. art.3.) gumentū.
itatis articulo
non tamen po- In fupple-
nficere. mento q.
34.art.3.
ft aliud, quàm conclufio.
quæ-

PAVLO POST.

Neq; veró egó sacerdotibus potestatem dimittendi peccata tribui: Ille hominibus potestatem diuinam tribuit, qui de hominibus deos fecit. Sed tamen ipse sicut ex semetipso Deus est, ita etiam per semetipsum quando vult, sine humana cooperatione peccata dimittere potest. Hi veró, qui ex semetipsis dij non sunt, nisi eo, à quo sunt, hoc quod sunt, *in eis & per eos operante, & eis cooperante*, peccata dimittere non possunt.

Eueruuinus præpositus Stenueldensis, vixit anno 1142.

Epist. ad S. Bernhardum. Quemlibet inter eos hæreticos baptizatum, electum dicunt, & habere potestaté alios, qui digni fuerint baptizandi, *& in mensa sua corpus Christi & sanguinem consecrandi*. Nuptias damnant, sed causam ab eis inuestigare non potui, vel quia eam fateri non audent, vel potiùs, quia eá adhuc ignorabant. Sunt item alij

quidam

quidam hæretici in terra noſtra, omnino ab iſtis diſcordantes: per quorum mutuam diſcordiam vtriq; nobis ſunt detecti. Iſti negant in altari fieri corpus Chriſti, eò *quòd omnes ſacerdotes Eccleſiæ non ſunt conſecrati.*

Nicephorus anno 1143.

Acephali autē ob eam cauſam dicti ſunt, quòd ſub *epiſcopis nō fuerint.* Proinde neque Baptiſmus abhinc iuxta ſolnnnem & receptū eccleſiæ morem ab *eorum epiſcopis & ſacerdotibus apud eos adminiſtratus*, neq; oblatio, aut res aliqua diuina facta, miniſteriúmue eccleſiaſticum defunctis (ſicuti mos eſt) celebratū eſt. Communionem verò illi à plurimo tempore aſſeruatā habētes, ferijs Paſchalibus in minutiſsimas partes inciſam, conuenientibus ad ſe hominibus dederunt.

Eccl. Hiſt. lib. 18. cap. 45.

Sic hæretici ſunt acephali.

S. Bernhardus Abbas Clareuallenſis vixit anno 1147.

In ſententiis.

Duæ ſunt tribus, Leui & Iudæ, ex

quibus sacerdotes sumuntur: *Aaron, & Christus, & eorum successio*: Quod qualiter conueniat, ex nominum interpretatione poterit coniectari.

IDEM.

Ibidem. Quadripartitum est *officium sacerdotale*: viuam carnis *hostiam immolare*, quod leuiticum est: virtutum charismata Deo offerre, quod est incendere aromata & filiorum Aaron est: cum feruore martyrij cœlum intrare, quod est introire cum sanguine in sancta sanctorum, gratiæ & precũ vota cœlo transfundere, quod est panem & vinum Deo offerre.

De considerationе ad Eugenium lib. 2.

IDEM *ad Eugenium Papam*.

Pastor & oues.

Tu es cui *claues traditæ, cui oues creditæ sunt*. Sunt quidem & alij cœli ianitores & gregum pastores: sed tu tantò gloriosius quantò & differentiùs vtrumq; præ cæteris nomen hæreditasti Habét illi sibi *adsignatos greges* singuli singulos: tibi vniuersi crediti, vni vnus. Nec modo ouium, sed

ſed & paſtorũ tu vnus omniũ paſtor.

Rupertus Epiſcopus Lincolnienſis vixit anno 1150

Venit (*Antiſtes*) ad ſymbolicam ipſarum diuinarum ſacrificationum operationem, id eſt, *ad ſacrificationem panis & calicis*, ipſos benedicens, & in Chriſti corpus conuertẽs & ſanguinem. Et hoc Deo tradente, id eſt, ſicut Deus tradidit & fieri pręcepit. Ipſa autem ſacrificatio panis & calicis, ſymbolum eſt diuiniſsimarum operationum, quas fecit Dominus in cœna, corpus ſuum & ſanguinem ex pane & calice conficiens. Et quia ad tantum ſacrificium ſacrificandum & offerendum humana infirmitas ſe ſentit minorem & indignam, conuenienter poſt diuinarum operationum laudes, antequã *ſacrificet Hierarcha*, ſuam excuſat audaciam per diuinam pręceptionem, velut ipſum adhoc compellentem: hoc itaque inſinuans, quia

In commẽtariis in Eccl. Hierarchiam B. Dionyſii.

Sacerdotes ſacrificãt.

non

non ex propria præſumptione, ſed ex Dei traditione venerit ad ſymbolicam ſacrificationem. Excuſat ſe Hierarcha pro ea ſacrificatione quæ ſuper ipſum eſt. Operatio enim quá quis facit, ſuper ipſum operanté eſſe, dici poteſt. Excuſat (inquam) priùs ſacra clamans, ad ipſum Chriſtum videlicet: ô tu Chriſte dixiſti: Hoc facite in meam commemorationem.

Balduinus Archiepiſcopus Cantuarienſis vixit anno 1170.

Sermone de diuiſſimo Sacramento altaris.

Ante peractam conſecrationem manet vera ſubſtantia panis, ſed dú *conſecrationem peragit Sacerdos, benedictio ita mutat panem virtute,* & occulta ineffabili potentia verbi, vt deſinat in veram carnẽ corporis Chriſti.

Philo Epiſcopus Carpathius putatur vixiſſe circa annum 1186.

In cantica canticorũ.

Vmbilicus tuus crater tornatilis nun-

nunquam carens mixto vel temperamento. Vmbilico sponsi *sacerdotiũ ipsius ecclesiæ* nunquam carens mixto comparat. Cûm enim dicit, Nunquã carens temperamento vel mixto; manifestũm est *dé Sacerdótali dignitate* intelligi; quæ quidem in tam diuino & tam salutari sacrificio & tam ineffabili Sacramento, nunquã caret vero corpore & sanguine Iesu Christi, cui populus per fidem charitatemq; miscetur, id quod per aquã illam, quam sacerdos vino miscet in calice, apertissimè docetur. Sacerdotiũ Ecclesiæ.

Cæsarius Heystarbachensis, vixit anno 1202.

Circa hoc biennium iuxta Coloniam in villa, quæ Belle vocatur, gestum est, quod dico. Die quadam cũ *Sacerdos missam celebraret*, & dicto Euangelio, hostiam patenæ superpositam super corporale collocasset, illa mox resiliuit: Putans hoc Sacerdos casu accidisse, neque hostiam be- Lib. Dialo. cap. 65.

ne

nelocatam, denuò eandem superposuit, quæ remotiùs eo intuente resiliuit, quàm priùs: cumq; tertiò id tentasset, quasi turbine impulsa, proiecta est de altari. Quo viso territus est valde, & præcepit scolari, vt eadem hostia reseruata, aliam superponeret, *quam & consecrauit*. Dicta verò missa tollens secum hostiam prædictam, Coloniam properauit, hostiam ostendit, quid de ea factum sit recitauit. Cunctis causam mirantibus, vnus clericorum hostiam contra lucem leuans, maculam in ea contemplatus est: quam cum in conspectu multorum fregisset, cimex, qui vulgo pediculus parietinus dicitur, apparuit in ea decoctus. Et glorificauerunt Dominum omnes qui aderant, haud dubium, quin à sanctis Angelis reiecta est, qui non sunt passi, vt panis tam fœtido vermiculo corruptus, *per ministerium sacerdotis*, transiret in corpus Domini sui

Sarcerdos est qui consecrat panē & vinum.

Con-

Concilium Lateranense, sub Innocentio tertio anno 1215.

Sacramentum Euchariſtiæ nemo *poteſt conficere, niſi ſacerdos, qui fuerit ritè ordinatus ſecundum* claues Eccleſiæ, quas Chriſtus conceſsit Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus. Cap. 1.

IDEM.

In ordinatiõne Sacerdotum hoc obſeruat Eccleſia Catholica, vt poſt datam *poteſtatem* conficiendi corpus Domini & ſanguinem, *per epiſcopum detur* eis poteſtas remittendi peccata.

Honorius III. Papa vixit anno 1216.

Sacerdos doceat frequenter plebẽ ſuam, vt cùm in celebratione miſſarum eleuatur hoſtia ſalutaris, ſe reuerenter inclinet, *idem faciens cùm eam defert presbyter* ad infirmum. Quam in decenti habitu, ſuperpoſito mundo velamine, ferat & referat manifeſtè & honorificè ante pectus cum Lib. 3. Decretalium.

omni

omni reuerentia & timore, semper lumine pręcedēte, cûm sit candor lucis æternæ.

Gregorius IX. *Papa vixit anno 1226.*

Lib 3. Decretalium. Vna est fidelium vniuersalis Ecclesia, extra quam nullus homo saluatur. In qua idem ipse Sacerdos est sacrificiū Iesus Christus, cuius corpus & sanguis in Sacramento altaris sub speciebus panis & vini veraciter cōtinetur: transsubstantiatis, pane in corpus, & vino in sanguinem potestate diuina, vt ad perficiendum mysterium vnitatis, accipiamus ipsi de suo, quod ipse accepit de nostro. *Et hoc vtiq; Sacramentum, nemo potest cōficere, nisi Sacerdos, qui ritè fuerit ordinatus* secundum claues ecclesię, quas ipse cōcessit Apostolis eorumq; successoribus Iesus Christus.

Cap. 25. lib. de officio missæ. *Berno Augiensis Abbas anno 1226.*

Clericos à laicis, dum sacrificium celebratur, esse separandos, viris laicis ci-

tra chorum in parte meridiei, id eſt dextra, & mulieribus in parte ſeptẽtrionali et ſiniſtra: clericis in choro & circa altare ad ſeruiendum manẽtibus. Laici & clerici diſtinctio.

Albertus Magnus Epiſcopus Ratiſponenſis vixit anno 1260.

Eleuatis oculis in cœlum, ad te Deum patrem ſuum omnipotẽtem, tibi gratias agens, benedixit & fregit. Poſtquam panem in corpus ſuũ transſubſtantiauit. Et hæc fractio eſt in ſolis formis ſacramentalibus, & non in corpore Chriſti: hæc enim ſpiritualis eſt fractio, in qua virtus cognoſcitur Deitatis, vt forma panis frangatur & corpus integrum remaneat. Dedit diſcipulis ſuis dicens: Accipite & manducate ex hoc omnes, hoc eſt enim corpus meum. Forma eſt Sacramenti, *qua omnis Sacerdos deinceps debuit vti, & continetur* Matth. 26. & Marci 14 in hanc enim formam verbum increatum deſcen- Lib. de Miſſæ Myſteriis.

dit

dit in verbum creatũ, & sua inuisibili potentia operatur transsubstantiationẽ panis in corpus Christi: sicut etiam à principio in verbo instituta & facta est omnis creatura, omnia per ipsum facta sunt.

Nicolaus Cabasillas Episcopus Dyrrachij vixit anno 1269.

Cap. 25. de altaris sacrificio.

Sacerdos autem dona quidem *ponit super mensam*. Ipse autem, vt qui iam versetur in mysterij celebratione, & venerandam sit hostiam tractaturus, adhuc seipsum præparat, & per preces purgat, & ad *sacrificium componit*, & non solùm seipsum, sed circumsistentem etiam multitudinẽ præparat & disponit ad gratiam oratione, & inter se inuicem dilectione, & fidei confeßione. *IDEM.*

Cap. 46. eodem in libro.

Sacerdos dominus non est donorũ oblationis, sed quod quidem oblationẽ propriè efficit, est gratia sanctificãs: hoc enim oblatum esse est, esse sanctificatum. Qui autẽ *quotidie sacrificat*, est

est illius minister. Nihil enim domo affert, neq; aliquid audet facere, vel dicere ex suo iudicio vel ratione, sed illa solùm, quæ illinc accepit, siue res est, siue sermo, siue factum, eo quo iussus est modo offerēs, Deo reddit, & ita dona quę, prout ei placet, Deo semper offerunt, necesse est semper ei esse accepta. Quid enim tum, si is qui offert in ijs, quæ ad se pertinent, malus est? Illius enim improbitas donis nihil adijcit, neque reddit oblationē deteriorē: sicut nec medicamentū salutare esse prohibetur, quòd simplex & idiota, & qui artem nihil callet, hoc cōposuit, si modò iubente medico, & eá cōpositionem tradēte, id cōposuit. Fuerit enim nō ꝓpter eius qui inseruijt, imperitiam vanū, sed ꝓpter artē eius, qui tradidit salutare. *A ministri enim inscitia nihil accepit*, ab arte autē medici omnē suscepit compositionē. Ita hîc etiam gratia vniuersum efficit, *Sacerdos autem solùm est minister, neq; ipsum*

Quid sit sacerdotium externum.

quidem ministerium domo prolatum habens. Nam id etiam habet à gratia: hoc est enim sacerdotium, potestas quadam ministratrix sacrorum.

Theologi Parisienses.

Arti. 8. Porrò *solis sacerdotibus secundum ecclesiæ* ritum ordinatis data est à Christo potestas consecrandi verũ Christi corpus, & in foro pœnitentiæ à peccatis absoluendi.

Ioannes Valensis vixit anno 1270.

Lib. de regimine vitæ humanæ. Septimus ordo est *presbyterorum.* Horum officium est *Sacramentum corporis Domini in altari conficere.* Hoc officio Dominus vsus est, quando post cœnam panem & vinum in corpus & sanguinẽ suum mutauit. Hoc ipsum excellenter officium implens exhibuit: quando ipse sacerdos & hostia in ara crucis se obtulit.

S. Thomas Aquinas vixit anno 1271.

Parte 3. q. 82. art. 1. Conclusio. Sacramentũ hoc est tantæ dignitatis, quod non conficitur nisi in persona

sona Christi. Quicunque autem aliquid agit in persona alterius, oportet hoc fieri per potestatem ab illo concessam. Sicut autem baptizato conceditur à Christo potestas sumẽdi hoc Sacramentum: ita *Sacerdoti, cum ordinatur, confertur potestas hoc sacramentum consecrandi in persona Christi.* Per hoc enim ponitur in gradu eorum, quibus dictum est à Domino: Hoc facite in meam commemorationem. Et ideo dicendum est, *quòd proprium est sacerdotum* conficere hoc Sacramentum.

IDEM.

Perceptio huius Sacramenti non est tantę necessitatis, sicut perceptio baptismi, vt ex supradictis patet. (q. pręced art. 11. ad 2. & q. 73. art. 3.) Et ideo licèt in necessitatis articulo laicus possit baptizare, *non tamen potest hoc Sacramentum conficere.*

Ibidem in Responsione ad 3 argumentũ.

In supplemento q. 34. art. 3.

IDEM.

Sacramentũ nihil est aliud, quàm conclusio

quædam ſanctificatio homini exhibita, cum aliquo ſigno viſibili: vnde cùm in *ſuſceptione ordinis* quędam cōſecratio *homini exhibeatur per viſibilia ſigna*, conſtat ordinem eſſe Sacramentum.

Sacer. Ordo eſt Sacramentū.

S. Bonauentura vixit anno 1280.

Lib. 4. Sententia. diſt. 13. q. 2.

Soli ſacerdotes poſſunt conficere & ſi alij conficiunt nihil omninò faciunt, & hoc quidē docet fides noſtra, quam ab Apoſtolis percepimus. & ipſi à Domino. Vnde ordinauerunt eccleſiam ſecundum Dei inſtitutionem. Et quia Apoſtoli & eorū poſtmodū ſucceſſores poteſtatem conficiendi *perſonis ſpecialibus* contulerunt, *quas & ſacerdotes appellarunt*: imò ſolis illis, tenet fides, licitum eſſe. Huic conſonat ratio, quòd Sacramentum illud, quod in magna reuerentia habēdum fuit, ſpiritualibus perſonis commiſſum eſt, & committi debuit: aut ergo ratione ſanctitatis, aut ratione authoritatis. Si ſanctitatis, vt dicūt hære-

hæretici, tunc ergo nemo eſt certus vtrùm conficiat, & ſalus noſtra pendet ex aliena bonitate Si authoritatis: *& authoritas poteſt tã malis quàm bonis concedi: & hanc vocamus ordinem ſacerdotij*: conſtat ergo quod illi ſoli poſſunt.

IDEM.

Sicut ſacri canones dicunt: Secundum ius commune nõ poteſt aliquis ordines diſpenſare, *præſertim ordines ſacros, niſi ſolus Epiſcopus*. Huius ſtatutum ortũ habet ex ſacra ſcriptura, & Spiritus ſancti ordinatione. Ex ſacra ſcriptura, quia cùm dñs duo genera diſcipulorũ habuit, quoſdã in numero duodeno, quoſdam in numero ſeptuageſimo: primos *Apoſtolos nominauit*, ſuper quos etiam fundauit Eccleſiam. Ipſos tum primo fundando in ſe, alios ſimplices diſcipulos appellauit: & Apoſtolis primò *fuit collata poteſtas imponẽdi manus et cõſecrãdi*, Eodem lib. Diſt. 25 q. 1.

 non

Potestas ordinandi est penes Episcopos.

non autem simplicibus discipulis: sicut patet ex textu, & ex glos. Acto. 8. Et quoniam *Apostolis successerunt episcopi, discipulis verò sacerdotes simplices*, sicut habetur dist. 21. c. in nouo testamento: & ita patet quòd authoritas ordinandi & manus imponendi secundum formam Ecclesiæ primitiuæ Episcopis appropriatur. Vnde & Apostolus scribens Thim. (1. Thim. 4.) dicit: manus citò nemini imposueris.

Guilhelmus Durandi Præsul Minatensis anno 1289.

Lib. 4. dist. 13. q. 1.

Cùm proprium sit quod conuenit soli & omni, dicendum est, quòd conficere hoc *Sacramentum Eucharistiæ conuenit propriè sacerdotibus, quia conuenit solis sacerdotibus, & omnibus sacerdotibus*. Quòd conueniat solis sacerdotibus, patet sic: cuius est potentia, eius est actus: sed potestas cõsecrandi est in solis Sacerdotibus: er

go actus consecrandi solùm competit ijs. Maior patet per Aristotelē de som. & vi. Minor probatur, quia potestas quæ datur per consecrationē, solùm est in consecrato. *Sed potestas conficiendi Sacramentum Eucharistiæ datur in consecratione sacerdotali*, vt patet per formam verborum, quam dicit episcopus consecrando sacerdotem, & tradendo ei calicē, quæ sunt ista: accipe potestatem sacrificiū offerendi, missamq; celebrandi, tam pro viuis, quâm pro defunctis in nomine Domini: ergo soli consecrati consecratione sacerdotali habent potestatem conficiendi hoc Sacramētum. Quòd autem conueniat hoc Sacramentum conficere *omnibus sacerdotibus*, ita quòd si seruēt omnia quæ sunt de necessitate sacramenti, verū fit Sacramentum, patet sic: Si nō omnis sacerdos posset hoc Sacramentū conficere, hoc esset aut propter demeritum vitæ, quia esset malus, aut pro-

pter defectum in fide, quia esset hæreticus: vel propter sententiam Ecclesiæ, quia esset excommunicatus: vel propter depositionem ab ordine, quia esset degradatus. Sed nullũ istorum impedit quia *Sacerdos possit verè conficere*, ergo &c.

Guido Archidiaconus Bononiensis vixit anno 1292.

In decretũ de consecratione. Substantia panis vel vini, quę nõ fuerant corpus Christi vel sanguis, ad verba Christi prolata, fit corpus Christi & sanguis. Et ideo *Sacerdotes dicuntur conficere corpus & sanguinem Christi, quia eorum ministerio substantia panis transsubstantiatur in corpus Christi*, & substantia vini in sanguinem. Et si dicatur, quòd de specie panis fit corpus, siue Sacramentum efficitur, sic intelligitur, id est, ad prædicta verba, substantia panis sacramentum efficitur.

Iaco-

Iacobus Archiepiscopus Genuensis vixit anno 1294.

Accepit *Christus personam Episcopi*, quando panem & vinum in corpus & sanguinem suum transmutauit, & *Apostolis potestatem* conficiendi dedit. Et ista est maior potestas quæ vnquam homini data fuit. Est enim potestas Dei magna, facere aliquid de aliquo, sicut quando fecit hominẽ de terra, & Euam de costa Adæ. Et alia potestas Dei maior: sicut de nihilo aliquid facere: sicut fecit cœlum & terram. Et est tertia maxima: sicut de creatura creatorem. *Istam potestatem nõ dedit Angelis, sed solis sacerdotibus*, quia diuina virtute in corpus & sanguinem substantiam panis & vini conuertunt. *Inuisibilis enim Sacerdos, scilicet Christus per ministros suos visibiles creaturas* in corpus & sanguinem suum secreta potestate cõuertit verbo suo, scilicet illo: Hoc est enim corpus meum. In Histo. Lõbardica.

Guido Montis Rocherij vixit anno 1332.

Eucharistia est sacramentū corporis & sanguinis Christi, contentorum sub speciebus panis & vini, *virtute verborum à sacerdote prolatorum:* in eo continetur ille, qui est fons gratiæ, scilicet Christus. Cap 3. Manipuli curatorum.

S. Germanus Episc. Constantinopolitanus vixit circa annum 1343.

Agnoscite omnes *Sacerdotes*, qui sacro altari assidetis, & incruentam victimam sacrificatis, quòd viuas passiones Christi annuncietis. Ipse dixit: Hoc est corpus meum, hic sanguis meus. Ipse & Apostolis iussit, & per illos vniuersæ Ecclesię, hoc facere: Hoc enim, ait, facite in meā cōmemorationem. Non sanè id facere iussisset, nisi vim inditurus fuisset, vt id facere liceret. Et quæ est deprecatio? Spiritus sanctus, virtus ex alto quæ Apostolos armauit, vt eis à Domino dictum fuerat: Sedete in vrbe Ierusalem, donec induti sitis virtu-

te ex alto. Hoc opus est eius ingressus. non enim semel egressus, in posterum dereliquit nos, sed est nobiscum, & erit in perpetuum, *in æuum hoc per manum Sacerdotum & linguã mysteria conficit*: ac non sanctum Spiritum duntaxat misit Dominus noster, vt maneat nobiscum, sed & ipse pollicitus est se mansurum nobiscũ, vsque ad consummationem seculi. At paracletus inconspicuus adest, quia ipse corpus non gustauit: Dominus verò & conspicitur, & tangi se patitur per tremenda & sacra mysteria, vt qui nostram naturam acceperit, eamq; gestet in secula. *Hæc ergò Sacerdotij virtus, hic Sacerdos.* Non enim semel cùm se obtulerit & sacrificarit, Sacerdotio defunctus est, sed hoc perpetuò nostrum ministerij munus obit, quo & aduocatus est pro nobis apud Deũ per æuũ. Propterea nulla fidelibus de sanctificatione donorũ superest, neq; de alijs

Sacra-

Sacramentis: an secundũ propositũ & preces Sacerdotũ compleantur.

Ioannes à Tombacho vixit anno 1306.

Sacerdos super hostiam consecrandam in persona Christi dicit: Hoc est corpus meum. Quæ verba Sacramentalia efficiunt, qui figurant corpus Christi. Cap 1. de consolat. Theologię consider. 3.

Gerardus Magnus vixit anno 1383.

Perpende & attende *sacerdos*, quãta diligentia, quanta vigilia sancti Angeli seruauerunt locum sepulchri, Dominico corpore iam sublato, rediuiuo & glorificato, in quanta vultus & vestium venustate apparuerũt sanctis mulieribus sepulchrũ visitantibus, & corpus requirentibus. Inde proculdubio scire debes, quod si idem corpus modò supra modũ gloriosum residẽs ad dexterã Patris, *dignè tractaueris*, & ei mundum & nouũ sepulchrũ tui corporis Tractatu contra fornicatores sacerdotes.

præparaueris,& ipſum ſindone mũda,id eſt,conſcientia pura inuolueris:nõ deerit tibi tã in anima, quàm in corpore frequens Angelorũ cuſtodia.

Renerius Pipernus creditur vixiſſe anno 1392.

Commẽt. ſuis,in S. Ioh. Euan. Ego ſum panis viuus,qui de cœlo deſcendi,pertinet ad communionem ſui corporis,ſcilicet ad Euchariſtiæ Sacramentum. Vbi poſſumus quatuor conſiderare circa ipſum Sacramentum.Primò ſcilicet,ſpeciem: ſecundò inſtituentis auctoritatem Tertiò, Sacramenti veritatẽ:quartò, eius vtilitatem.Species quidem Sacramenti eſt panis: Auctor huius Sacramenti eſt Chriſtus. Nam licèt *Sacerdos conſecret,tamen ipſe Chriſtus dat virtutem Sacramento, quia & ipſe Sacerdos conſecrat in perſona Chriſti.* Vnde in alijs Sacramentis vtitur Sacerdos verbis ſuis,ſeu Eccleſiæ: ſed in

in isto vtitur verbis Christi: Quia sicut Christus corpus suum propria voluntate dedit in mortem: ita sua virtute dat se in cibum, & ideo dicit, quem ego dabo. Et dicit dabo, quia non ante institutum erat hoc Sacramentum.

Ex S. Brigittæ Viduæ historia: vixit anno 1346.

Loquebatur genetrix Dei in visione ad Brigittam: Ego exponere volo *Episcopo*, quid facere teneatur: *Omnis Episcopus debet habere* infulam in brachijs suis benè custoditam: nō vendere eam pro pecunia, nec concedere alijs propter amicitiam, nec per tepiditatem & negligentiá perdere eam. Quid significat infula ista, *nisi potestatem & dignitatem episcopalem: videlicet ordinare clerum, conficere Chrisma, errātes corrigere, excitare negligentes per opera virtuosa?*

Di. Dionysius, Cart. de vita & regimine Episcoporum, art. 24.

Ioannes Bremiardus vixit anno 1402.

In summa Concionator. — Infidelibus mirabile videtur, quo modo natura panis & vini potest conuerti in carnem & sanguinem Christi *per verba à Sacerdote dicta.*

Thomas campensis vixit anno 1410.

Lib. de Sacramento altaris. — Grande mysterium & magna dignitas *Sacerdotum, quibus datum est, quod Angelis non est concessum. Soli nanque Sacerdotes in Ecclesia ritè ordinati potestatem habent celebrandi, & corpus Christi consecrandi.* Sacerdos quidem minister est Dei, vtens verbo Dei per iussionem & institutionē Dei. Deus autem ibi principalis est auctor & inuisibilis operator, cui subest omne quod voluerit, & paret omne, quod iusserit.

Thomas Haselbachius vixit anno 1414.

Serm. 7. — Hoc ergo tenendum est fideliter, quòd

quòd *Sacerdote proferente verba Christi* ad hoc instituta cum intentione debita conficiendi, in fine prolationis verborum sub speciebus panis, ex pane fit corpus Christi realiter tá extẽsum, sicut fuit fuit in ara crucis.

Martinus V. Papa præfuit Ecclesia anno 1423.

Si quis suspectus fuerit super præmissis articulis, iuxta hunc modum interrogetur: Vtrùm credat, quòd *post consecrationẽ Sacerdotis* in Sacramento altaris sub velamine panis & vini non sit panis materialis, & vinum materiale, sed idem per omnia Christus qui fuit in cruce passus, & sedet ad dexteram patris Item, vtrũ credat & asserat, quòd *facta consecratione per Sacerdotem*, sub sola specie panis tantùm, & præter speciem vini, sit vera caro Christi & sanguis, & anima, & Deitas, & totus Christus ac idem corpus absolutè, & sub vnaqualibet illarũ specierũ singulariter.

Contra errorem Ioã. Vuicleph. & alioiũ.

Tho-

Thomas Vualdensis vixit anno 1420.

Lib. de Sacram. cap. 28. contra Vuicleph.

Quædam, inquit, mulier in extasi constituta, cùm prophetam se præferret, & quasi Spiritu sancto plena sic ageret: ita autem principaliū dæmonum impetu ferebatur, vt per longum tempus sollicitaret & deciperet fraternitaté, vt mirabilia quædam & portentosa perficiens, mouere se terram polliceretur. Atque illa mulier, quæ priùs per præstigias & fallacias: dæmonis multos ad deceptionem mouebat, inter cætera, quibus plurimos deceperat, etiam hoc frequenter ausa est, vt *& inuocatione non contemptibili sacrificare se panē, & Eucharistiam se facere simularet*, & sacrificium Domino cum solitæ sacramento precationis offerret, baptizaret quoque multos, vsitata & legitima verba interrogationis vsurpans, vt nihil discrepare ab Ecclesiastica regula videretur.

Hanc sequuntur nostri sectarii.

Et

Et subdit.

Ecce *sacerdotissam prophanam* de ordine Lollardino, pro qua item militat argumentum, quod Vuicleff fecit, vt incertum concluderet.

Antoninus vixit anno 1431.

Vos autem (inquit Esaias cap. 61.) *Sacerdotes Domini vocabimini*: Ministri Dei nostri, dicetur vobis. Verùm quantumcunque sunt mali, tamen quia ministri Dei sunt, *& personam eius repræsentantes* (præcipuè in baptizando & in absoluendo, vbi locutio eorum est in persona Dei) honorari debent: primò, quia scriptura vocat eos Deos, psa. 81. aliquãdo Angelos, Malach. 2. Secundò, Constantius noluit sacerdotum accusationes audire. Tertiò, etiam Pagani sacerdotibus Deorum ligneorum tribuebant magnum honorem. Non ergo pro vita eorum mala debent contemni aut lædi.

Par. 3. tit. 14. c. 7. §. 1.

Iohan-

Ioannes Nider Dominicanus vixit anno 1435.

In 3. præceptũ. ca. 5. *Hanc autem potestatem* Eucharistiam scilicet consecrandi, *nec Angelus habet, nec homo alius quantumq; potens ac sciens, sanctus, aut bonus*. Quodámodo enim sacerdos eum qui cœlos verbo creauit, verbo recreare habet, & eum, quem castissima virgo semel genuit, quotidie potest quodammodo regenerare.

Iannes Gerson vixit anno 1436.

P. 1. in sermo. habito in concil. Remensi. Dominica 2. post Pascha. Quomodo prædicabunt (inquit Apostolus) nisi mittantur? Confunderetur enim penitus *Ecclesiastica Hierarchia*, si cuilibet indifferenter authoritatiuum prædicationis officium laxaretur. Fit autem *missio per Deum vel immediatè* (quæ tamē probari debet apud recipientes per miraculum, aut per prophetiam, aut aliud tale sufficiens signum) vel *mediante superiorum* authoritate.

Ioan-

Ioannes à Spina vixit anno 1438.

Ad id quod dicunt Iudæi de adoratione Eucharistiæ, quòd insit idololatria, dicendum, quod nõ est verum: non enim adoratur panis, quia non est ibi, sed eius substantia conuersa est in substantiam corporis Christi virtute diuina, ad prolationem *verborũ consecrationis*, quæ sunt ipsius Christi veri Dei effectiuè seu principaliter, *ipsius autem Sacerdotis prolatiuè, ministerialiter.* Lib. 3 Fortalicii fidei Consideratione 4. lib. 3.

Marsilius Inghen D. Heidelbergensis.

Soli *Episcopi possunt consecrare sacerdotes* vt ministri.

PAVLO POST.

Claues dicuntur dari *in Sacerdotio*, eò quòd imprimitur character à Deo, qui est signum, quòd ipse *Sacer dos & anima eius*, in ea dignitate cõstitutæ sint, vt possint corpus dominicum cõsecrare, & sibi commissos, imò & quemlibet in extrema necessitate constitutum soluere & ligare. Sent. lib. 4. q. 12. art. 2.

Ioan-

Ioannes Huxarus: Opinor illum vixisse circa annum 1443.

Epist. ad quosdam pios Sacerdotes.

Non reuertetur ad me verbũ meũ vacuum. Vnde hoc? Certè, quia dabit voci suæ vocem virtutis & efficaciæ in hac mirabili sui pretiosi corporis & sanguinis confectione. Tantæ enim virtutis est illorum verborum super debitam materiam, cum debita *intẽtione à sacerdote prolatio*, vt quantumcunq; malus aut indoctus extiterit, tam veraciter conficit, quàm *vnquam confecit Petrus.*

Nicolaus Dorbellanus vixit anno 1454.

Lib. 4. Sententiarum.

Est Eucharistia signum sensibile ex institutione diuina, veraciter signans corpus Christi & sanguinẽ sub speciebus panis & vini realiter contineri, *post consecrationem factam à Sacerdote, verbis certis cum debita intentio-*

tentione prolatis. Est autem hoc Sacramentum nouæ legis: fuit namque à Christo institutum in cœna, vbi dedit *auctoritatẽ Apostolis hoc Sacramẽtum* conficiendi, dicens: Hoc facite in meam commemorationem.

Bessarion Archiepiscop. Constantinopolitanus vixit anno 1471.

Atque panis & vini in corpus & sanguinem transmutatio, nõ petẽtium meritis: sed eius potentia, qui ex nihilo cuncta produxit, *per sacerdotem, tanquam per instrumentũ quoddam efficitur*. Ex quo manifestum est, non orantis sanctitatem, sed ipsum Dominum proprijs suis *verbis à sacerdote* prolatis, panem & vinum in proprium corpus transmutare. Lib. de sacram. Eucha. & verbis quibus consecratio peragitur.

IDEM.

Est, inquit, adhæc necessarius & idoneus & sufficiens *minister*. Sufficiens Ibidem.

ciens autem est, qui *potestatem per cō-secrationē habet & sacerdos factus est.* Nec enim à quocunque prolata verba eiusmodi efficere possunt, quod quæritur, imo verò nihil omnino possunt, *nisi à sacerdote proferantur.* Eius rei ratio, quòd ita Deo placitū est, ita ordinauit, hanc legem tulit. *Transgressori* igitur legis & voluntatis eius dignum paratum est *meritū, ne quid facere poßit.*

Laici non possunt cō ficere Eucharistiæ Sacramentum.

Ioannes Betsius moritur anno 1476.

Dignitas Sacerdotum notatur præcipuè in hoc quòd habent venerabile *sacramentum offerre* O veneranda Sacerdotum dignitas, inter quorum manus, velut in vtero virginis Filius Dei incarnatur. O venerabiles sacerdotes, si sacerdotaliter vixeritis O venerabilium sanctitudo manuū, vbi Christus, id est, vnctus, tractat Christum,

In 4 dicalogi præcc.

Christum, *Sacerdos Dei filium.* O cœleste mysteriũ, quod per vos Pater, & Filius, & Spiritus sanctus tam mirabiliter operatur: vt vno eodemq́; momento idem Deus, qui præsidet cœlo, in manibus vestris est sacrificium in altari. In hoc tã insigni priuilegio stupet cœlum, miratur terra, veretur homo, horrescit infernus, contremescit Diabolus, & veneratur hoc plurimũ angelica celsitudo. Quid potuit Deus plus *dare sacerdotibus*, quàm seipsum tractare, sumere, & ministrare.

Robertus de Licio.

Dubiũ est: Vtrũ aliquis nõ *Sacerdos possit cõsecrare?* Et respõdeo *quòd non*. Imò si oẽs homines mũdi *non sacerdotes essent* sancti & iusti: & per annos & años dicerẽt verba cõsecrationis super debita materia cũ intentione cõsecrãdi, nũquã cõsecrarẽt. Ideo scribitur extra de summa tri. et fi. ca. c. I Hoc vtiq; sacramẽtũ nemo potest *conficere*

Sermone 65. supra Quadragesimam, ca. 3.

conficere: nisi Sacerdos, qui ritè fuerit ordinatus secundum claues ecclesię, quas ipse concessit Apostolis eorũque successoribus Iesus Christus. Et Ecclesia cantat sic: Sacrificium istud instituit, cuius officiũ committi voluit *solùm presbyteris*, quibus sic congruit, vt sumant, et dent cœteris. Et 25. dist. in c. perlectis. dicitur: Ad *presbyterum pertinet* sacramentũ corporis & sanguinis Domini in altario Dei conficere.

Ioannes Abbas Liuriacensis vixit anno 1502.

Tit. 8. exercitiorum spiritualiũ membro 5. & 2. ca. 7.

Apostolis & cœteris potestatem conficiendi dedit. A qua potestate nullũ legitimum Sacerdotem, seruatis seruandis, exclusit. Verè stupendũ hoc fuit amoris signum, quòd sic in Sacramento se pro te exposuit, & sic quasi noua morte seipsum manibus cuiusque *Catholici Sacerdotis* expendit. Quia pro nullius malitia, vel pro aliqua

aliqua iniuria, quæ illi fiat, poteſt eius præſentia violari, quin ſemper ibi ſit verum Chriſti corpus, ritè factis, quæ circa conſecrationem fieri debent, & durantibus ſpeciebus.

Eraſmus Rotherodamus moritur anno 1536.

Dogma, quo quidam *cuiuis tribuũt poteſtatem conſecrandi*, abſoluendi, & ordinandi, ſemper habui pro manifeſta inſania. Epiſt. ad Lodouicũ Berum.

Catechiſmus ex Decreto Concilij Tridentini ad Parochos, Pij. V. Pont. Max. iuſſu editus.

Sacerdotis igitur munus eſt, Deo ſacrificium facere, eccleſiaſtica Sacramenta adminiſtrare, quemadmodum ex conſecrationis ritibus perſpicitur. Nam *Epiſcopus cùm aliquem ſacerdotem inſtituit*, primùm quidem manus ei, vna cũ omnibus ſacerdo- De Sacramento Ordinis.

tibus, qui adsunt imponit: deinde stolam humeris aptans eam ante pectus in crucis formã componit: quo quidem declaratur, sacerdotem virtute indui ex alto, qua possit crucem Domini & iugum suaue diuinæ legis perferre, eamque non verbis solùm, sed vitæ sanctissimè & honestissimè actæ exemplo tradere. Postea manus sacro oleo inungit: tum verò calicem cum vino & patenam cum hostia tradit, dicens: Accipe potestatem offerendi sacrificium Deo, missasque celebrandi tam pro viuis, quàm pro defunctis. Quibus cæremonijs & verbis interpres, & mediator Dei & hominum constituitur, quę pręcipua sacerdotis functio existimanda est. Ad extremum verò, *manibus iterum eius capiti impositis.* Accipe inquit, Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt: eique cœlestem illam,

quam Dominus discipulis suis dedit, peccata retinendi ac remittendi potestatem tribuit.

IDEM.

Aliam quoque *gratiam hoc Sacramento* tribui perspicuum est, præcipuam videlicet *potestatem*, quæ ad sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum refertur, in sacerdote quidem plenam & perfectam, vt qui Domini corpus & sanguinem *vnus potest conficere*: in alijs verò inferiorum ordinum ministris maiorem minoréue, quo quisque ministerio suo magis minusúe ad altaris sacramenta accedit.

Ibidem.

Vnus sacerdos corpus & sanguinẽ Domini potest conficere.

Concilium Tridentinum anno 1545.

Si quis dixerit, non esse in nouo testamento *sacerdotium visibile, & externum*, vel non esse potestatem aliquam consecrandi & offerendi verum corpus & sanguinem Domini, & peccata remittendi & retinendi, sed officium tantum, & nudum mini-

Can. 1. De Sacramento ordinis.

nisterium prædicandi Euangelium, vel eos, qui non prædicant, prorsus *non esse sacerdotes*, Anathema sit.

IDEM.

Can. 2. Si quis dixerit, præter Sacerdotium non esse in Ecclesia Catholica alios ordines & maiores & minores, per quos velut per gradus quosdam *in Sacerdotium tendatur*, Anathema sit.

IDEM.

Can. 3. Si quis dixerit, *ordinem*, siue sacrã ordinationem, nõ esse verè, & propriè *Sacramẽtum* à Christo domino institutum, vel esse figmentũ quoddam humanum, excogitatum à viris rerum Ecclesiasticarum imperitis, aut esse tantùm ritum quendam eligendi ministros verbi Dei, & sacramentorum, Anathema sit.

IDEM.

Can. 4. Si quis dixerit per *sacram ordinationem non dari Spiritum sanctum*, ac proinde frustra episcopos dicere:

Accipe

Accipe Spiritum sanctum, aut per eam *non imprimi characterem:* vel cũ qui sacerdos semel fuit, laicum rursus fieri posse, Anathema sit.

IDEM.

Si quis dixerit, sacram vnctionem qua Ecclesia in sancta ordinatione vtitur, non tantum non requiri, sed contemnendam & pernitiosam esse, similiter & alias ordinis cæremonias, Anathema sit. Can. 5.

IDEM.

Si quis dixerit, in Ecclesia Catholica non esse *Hierarchiam diuina ordinatione institutam*, quæ constat ex Episc. presbyteris & ministris, Anathema sit. Can. 6.

IDEM.

Si quis dixerit: Episcopos nõ esse Can. 7.

presbyteris superiores, vel non *habere potestatem confirmandi & ordinandi*: vel eam quam habent, illis esse cũ presbyteris communem: vel ordines ab ipsis collatos *sine populi, vel potestatis secularis consensu, aut vocatione irritos esse*: aut eos, qui nec ab ecclesiastica & canonica potestate ritè ordinati, nec missi sunt, sed aliundè veniunt, legitimos esse verbi & sacramentorum ministros, Anathema sit.

IDEM.

Can. 8. Si quis dixerit: *Episcopos*, qui authoritate Rom. Pontificis assumuntur, *non esse legltimos*, ac veros Episcopos, sed figmentum humanum, Anathema sit.

FINIS.

Teſtimonia hæc ꝑ cõfirmatione externi, viſibilis ac Hierarchici Sacerdotij Eccleſiæ Catholicæ à Reuerendo & Erudito Viro D. Caſparo Franck Collecta, piè atque vtiliter Typis mandari cenſeo.

Albertus Hungerus, S S. Theologiæ in alma Ingolſtadien: Academia Profeſſor, & ibidem Collegij Theologici pro tempore Decanus. N.P.

AVCTORVM NOMINA, quorum illuſtribus teſtimonijs hæc de externo ſacerdotio Eccleſiæ, doctrina confirmatur.

A

S. Abdias ex LXXII Chriſti diſcipulis.
Adelmannus Epiſcopus Brixinenſis.
S. Adalberti in Epiſcopum ordinatio.
Albertus magnus Epiſcopus Ratiſponēſis.
Alcuinus.
S. Alexander martyr.
S. Ambroſius Archiepiſcopus Mediola-*nenſis.*
Amalarius Archiepiſcopus Treuerenſis.
Amphilochius.
S. Anacletus martyr.
S. Andræas Apoſtolus.
S. Anicetus.
S. Anſelmus.
Anterus.
S. Antonius Archiepiſcopus Florentinus.

An-

AVTORVM.

Antoninus.
Antiochus.
Apostolicæ constitutiones.
Apostolici canones.
Arnobius.
S. *Athanasius.*
S. *Augustinus Episcopus Hipponensis.*
S. *Augustinus Episcopus Anglorum.*

B

Balduinus Archiepiscopus Cantuariensis.
Basilius imperator.
Basilius magnus.
Beda presbyter.
Berno Augiensis Abbas.
S. *Bernhardus.*
Beßarion Archiepiscopus Constantinopolitanus.
S. *Bonifacius.*
S. *Bonauentura.*
S. *Brigitta.*
S. *Burchardi ordinatio.*

C

S. *Cæsarius.*

S. Caßiodorus.
Carolus magnus.
Catechismus Concilij Tridentini.
Chromatius.
S. Clemens.
Constantinus.
Concilium Ancyranum.
Concilium Antiochenum.
Concilium Aquisgranense.
Concilium Arelatense I.
Concilium Arelatense II.
Concilium Braccarense II.
Concilium carthaginense I.
Concilium carthaginense IIII.
Concilium Eliberinum.
Concilium Elibertinum.
Concilium Hispalense II.
Concilium Ilerdense.
Concilium Laodicense.
Concilium Lateranense.
Concilium Nœocæsariense.
Concilium Nicenum.
Concilium Sardicense.

AVTORVM.

Concilium Triburiense.
Concilium Tridentinum.
Concilium Toletanum XII.
Concilium Turonicum II.
S. Corbiani ordinatio.
Cyprianus.
S. Cyrillus.

D.

S. Damasus.
S. Dionysius Areopagita.

E.

Egesippus.
Epiphanius.
Ephraën.
Erasmus Rotherodamus.
Euagrius.
Euaristus.
Eueruuinus.
Eusebius.
Eusebius Pamphili.
Euthymius Abbas.

F.

Fabianus.

S. Felix martyr.
S. Fulgentius.

G.

Gaius.
Gelasius.
Gennadius.
Georgius Pachymeres.
Gerardus magnus.
S. Germanus.
S. Gregorius magnus.
Gregorius secundus.
Gregorius tertius.
Gregorius septimus.
Gregorius nonus.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Nyssenus.
Guido Archidiaconus Bononiensis.
Guido montis Rocherij.
Guilhelmus Durandi.

H

Haymo Episcopus Halberstatensis.
Herueus Britannus.
Hesychius.

Hieronymus.
Hilarius
Honorius.
Hubertus Casalanus.
Hugo de S. Victore.
S. Hypolitus.

I

S. Iacobus frater Domini.
Iacobus Archiepiscopus Genuensis.
Ignatius.
Illyrici Episcopi.
Innocentius primus.
Ioannes Abbas Liuriacensis.
Ioannes Betsius.
Ioannes Nider.
Ioannes Huxarius.
Ioannes à Spina.
Ioannes Gerson.
Ioannes Bromiardus.
Ioannes à Tombacho.
Ioannes Valensis.
S. Ioannes Chrysostomus.
Ionas Episcopus Aurelianensis.

S. Irenaus.
S. Isidorus.
Isidorus Pelusiota.
S. Iustinus.
Iustinus Imperator.
Iulius Papa.

K

Kilianus.

L

S. Lambertus.
S. Laurentius.
Leo magnus.
S. Lucius.

M

S. Macharius.
S. Marcellus martyr.
S. Martialis.
S. Maximus.
Marsilius Inghen.
Martinus V. Papa.
Melchiades.
Metaphrastes.

N.

S. Narcissus
Nicephorus.
Nicolaus Cabasillas.
Nicolaus Dorbellanus.
Norberti Archiepiscopi Magdeburgensis ordinatio.

O.

Oecumenius.
S. Optatus.
Origenes,

P

Parisienses Theologi.
Paschalis.
Paschasius.
Paulinus.
Petrus Damiani.
Petrus Cluniacensis.
Petrus Lombardus.
Petrus Archiepiscopus Aquensis.
Philo.
S. Pius.
S. Policarpus.

Pontianus.
Posidonius.
Primasius.
S. Proclus.

R

Rabanus.
Remigius.
Renerus Pipernus.
Robertus de Licio.
Ruffinus.
Rupertus abbas.
Rupertus Episcopus.

S

Simeon Thessalonicensis.
S. Sixtus.
Socrates.
Sozomenus.
Stephanus Episcopus Heduensis
Synesius.
Synodus Braccharensis.
Synodus Romana,

T

S. Telesphorus.

Tertullianus.
Theodorus,
Theodoretus.
Theodosius Imperator.
Theophilactus.
Thomas aquinas.
Thomas Vualdensis.
Thomas campensis.
Thomas Haselbachius.

V

S. Valentinus.
Valentinianus Imperator.
S. Vdalricus Episcopus Augustanus.
S. Vrbanus.
S. Vuolfgangni vocatio.

Z.

S. Zepherinus.